

ÜNNAK 2013 Konferansı

Bilgi Sistemleri Platformlar Mimariler ve Teknolojiler

Bildiri Özetleri

ÜNNAK 2013 Konferansı
19-21 Eylül 2013 Marmara Üniversitesi, İstanbul

Üniversite
ve Araştırma
Kütüphanecileri
Derneği

Marmara
Üniversitesi

İstanbul, 2013

ÜNAK 2013 Konferansı: Bilgi Sistemleri, Platformlar, Mimariler ve Teknolojiler, 19-21 Eylül 2013, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye Bildiri Özetleri

<http://unak2013.unak.org.tr>

Yayınlayan: Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği

ISBN: 978-975-95295-8-1

Editörler

Tolga Çakmak, Hüseyin Körpeoğlu, H. Fırat Akın, Nevzat Özel

Telif Hakkı

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği ve Yazarlar, 2013. Her hakkı saklıdır.

Kapak Tasarım

H. Fırat Akın

ÜNAK 2013 Konferansı: Bilgi Sistemleri, Platformlar, Mimariler ve Teknolojiler (İstanbul:2013)
Bildiri özetleri/ ÜNAK 2013 Konferansı: Bilgi Sistemleri, Platformlar, Mimariler ve Teknolojiler, 19-21 Eylül 2013, Marmara Üniversitesi, İstanbul; yay. haz. Tolga Çakmak, Hüseyin Körpeoğlu, Hüseyin Fırat Akın ve Nevzat Özel. -- İstanbul: ÜNAK, 2013.

111 s.

ISBN: 978-975-95295-8-1

Yazar ve Eseradı dizini var.

1. Kütüphane Bilimi - Türkiye -Kongreler. I. Çakmak, Tolga II. Körpeoğlu, Hüseyin III. Akın, Hüseyin Fırat IV. Özel, Nevzat
Z672.5 Un13 2013

020 Un13 2013

Komiteler

Düzenleme Komitesi

Nevzat Özel (Eş Başkan)
Burçak Şentürk (Eş Başkan)
İlhan Akçal
Hüseyin Fırat Akın
Tolga Çakmak
Hira Gizem Fidan
Ezgi Güler
Güssün Güneş
Hamza Kandur
Hüseyin Körpeoğlu
Işıl İlkur Sert

Yerel Komite

Güssün Güneş (Başkan)
Ayşegül Türkoğlu (Başkan Yardımcısı)
Birgül Çakıral (Marmara Üniversitesi Yayınevi)

Bilim Komitesi

Tolga Çakmak (Eş Başkan)
Yrd. Doç. Dr. Güssün Güneş (Eş Başkan)
Doç. Dr. Umut Al
Yrd.Doç.Dr. Halis Alar
Yrd. Doç. Dr. Gülten Alır
Yrd.Doç.Dr. Dündar Alikılıç
Doç. Dr. Hakan Anameriç
Prof. Dr. Sacit Arslantekin
Prof. Dr.Doğan Atılğan
Doç. Dr. Özlem Bayram
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Bayter
Doç. Dr. Berat Bir
Prof. Dr. Mehmet Canatar
Prof. Dr. İrfan Çakın
Doç. Dr. Niyazi Çiçek
Prof. Dr. Tülay Fenerci
Doç. Dr. Oğuz İcimsoy
Dr. Asiye Kakırman Yıldız
Prof. Dr. H. Sekine Karakaş
Doç. Dr. Tuba Karatepe
Prof. Dr. Hamza Kandur
Doç. Dr. Ümit Konya
Prof. Dr. Serap Kurbanoğlu
Prof. Dr. Mehmet Emin Küçük
Doç. Dr. Özgür Külcü
Yrd. Doç. Dr. Esin Sultan Oğuz
Doç. Dr. Hüseyin Odabaş
Prof. Dr. İnci Önal
Doç. Dr. Fahrettin Özdemirci
Nevzat Özel
Doç. Dr. Coşkun Polat
Doç. Dr. Fatih Rukancı
Yrd. Doç. Dr. Işıl İlkur Sert
Yrd. Doç. Dr. İrem Soydal
Prof. Dr. Fatoş Subaşıoğlu
Yrd. Doç. Dr. Burçak Şentürk
Prof. Dr. Oya Gürdal Tamdoğan
Prof. Dr. Yaşar Tonta
Prof. Dr. Nazan Özenç Uçak
Yrd. Doç. Dr. Yurdağül Ünal
Prof. Dr. Bülent Yılmaz
Yrd. Doç. Dr. Malik Yılmaz

Program

19 Eylül 2013 Perşembe – 1. Gün	
Ord. Prof. Reşat Kaynar Salonu	
08.30 - 09.20	Kayıt – Çay/Kahve
09.20 – 09.45	Açılış Konuşmaları <i>Yrd. Doç. Dr. Güssün Güneş, Nevzat Özel, Prof. Dr. Hamza Kandur, Prof. Dr. Zafer Gül</i>
09.45 – 10.25	Bilgi ve Bilim Felsefesi (s. 17) <i>Prof. Dr. Durmuş Günay</i>
10.25 – 10.45	Müzik Dinletisi <i>Doç. Dr. Tülün Malkoç, Öğr. Elm. Aytaç Rzaguliyeva</i>
10.45 – 11.00	Çay/Kahve Arası
11.00 – 11.30	Açık Erişim Devrimi: Kütüphaneler İçin Tehditler, Fırsatlar ve Yapılması Gerekenler (Sunuş İngilizce olacaktır) (s. 19) <i>Walter Kny</i>
11.30 – 11.40	Ara
Prof. Dr. Ali Ertuğrul Salonu	
11.40 – 12.40	Sayısallaştırma Çalışma Grubu: Kültürel Mirasın Korunması ve Aktarılması İşbirliği Çalıştayı
Ord. Prof. Reşat Kaynar Salonu	
11.40 – 12.40	Kurum ve Kuruluşlarda EBYS Uygulamaları: Marmara Üniversitesi Örneği
12.40 – 14.00	Öğle Arası
Prof. Dr. Ali Ertuğrul Salonu	
Bilgi Hizmetlerinde Standartlar ve Yol Haritaları - Oturum Başkanı: Dr. Asiye Kakırman Yıldız	
14.00 – 15.15	Kütüphanelerde Karşılıklı İşlerlik Sağlayan Standartlar (s. 22) <i>Semanur Öztemiz, Elsa Bitri, Orhan Açıkğöz</i> Küresel Kütüphaneler Girişimi: Kütüphan-e-Türkiye Projesi (s. 25) <i>Mehmet Emin Küçük, Sinan Akıllı, Erhan Erkan</i> Türk Ceza Kanunu Çerçevesinde Bilişim Suçlarına Dönük Yargıtay Kararlarının Analizi (s. 27) <i>Metin Turan, Özgür Külcü</i>
Ord. Prof. Reşat Kaynar Salonu	
Elektronik Kaynaklar ve Kütüphanelerin Üniversite Kalitelerine Etkisi - Oturum Başkanı: Prof. Dr. Berin Yurdadoğ	
14.00 – 15.15	Elektronik Kaynaklarda İstatistik Takibi ve Analizinin Önemi: Yeditepe Üniversitesi Uygulaması (s. 29) <i>Girayhan Üstüner, Sevcan Kurnaz, Handan Çelik, Semra Güneyli</i> Üniversite Sıralamaları ve Kütüphaneler <i>Metin Tunç (Mikro Bilgi)</i> A Visible Job to Do: Some Thoughts on Opportunities for Libraries Concerning Academic Professional Metrics (s. 32) <i>David B. Lowe</i>

Mustafa Nevzat Pisak Salonu	
Kütüphanecilik Eğitimi ve Kurumsal Bilgi - Oturum Başkanı: Doç. Dr. Kemalettin Kuzucu	
14.00 – 15.15	Emerald'ın Yeni Hizmeti; Uzaktan Kütüphanecilik Eğitimi (s. xx) <i>Mine Tonta (Emerald)</i> Kurumsal Bilginin Düzenlenmesi: Bilgi Haritaları (s. 34) <i>Neslihan Er</i> Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinin Kurum ve Kuruluşlarda Değişim ve Dönüşümüne İlişkin Bir Değerlendirme (s. 37) <i>Bahattin Yalçınkaya, Lale Özdemir</i>
15.15 – 15.45	Çay/Kahve Arası
Prof. Dr. Ali Ertuğrul Salonu	
Açık Erişim Sistemleri ve Projeler - Oturum Başkanı: Doç. Dr. Berat Bir	
15.45 – 17.00	Bilgi Profesyonellerinin Açık Erişim Yaklaşımları (s. 39) <i>Omer Dalkıran</i> Ankara Üniversitesi Açık Erişim Sistemleri (s. 42) <i>E.Erdal Aydın, R. Burak Göksoy</i> Dijital Kütüphanelerde Kaynak Tanımlama: Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi Örneği (s. 43) <i>Tolga Çakmak, Gülela Doğan, Özlem Şenyurt Topçu</i>
Ord. Prof. Reşat Kaynar Salonu	
Dijitalleştirme ve Projeler - Oturum Başkanı: Doç. Dr. Fatih Rukancı	
15.45 – 17.00	Yazma ve Nadir Eserlerin Dijitalleştirilmesi: Seyfettin Özege Basma ve Yazma Nadir Eserler Dermesi (s. 45) <i>Gülcan Palo</i> Dijital Çağın, Dijital Toplumuna "Edirne Belediye Başkanlığı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'nin Sayısallaştırma Projesi" (s. 47) <i>Ender Bilal</i> Kurumsal Arşiv ve Dijitalleştirme: Yeditepe Üniversitesi Örneği (s. 50) <i>Handan Çelik, Aslıhan Aslım, Sezgin Yılmaz</i>
Mustafa Nevzat Pisak Salonu	
Akademik Araştırma Araçları - Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet Çelik	
15.45 – 17.00	Akademik Araştırmalarda Web 2.0 Etkisi: ODTÜ ve Mendeley İşbirliği (s. 54) <i>Levent Kutlutürk, Emre Hasan Akbayrak</i> Kurumsal Blogların Taşıdığı Riskler (s. 57) <i>H. Buluthan Çetintaş</i> "O kadar kolay değil... Nasıl Kuruyor ve işletiyoruz? – EBSCO Discovery Service" <i>Mehmet Can Soyulmaz (EBSCO Information Services)</i>
17.30 – 19.30	Açılış Kokteyli

20 Eylül 2013 Cuma – 2. Gün	
Prof. Dr. Ali Ertuğrul Salonu	
Bilgi Erişim ve Kütüphaneler - Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Işıl İlknur Sert	
09.30 – 11.00	Bilgi Erişiminde Konu Rehberleri: Türkiye'deki Kütüphaneler Üzerine Bir Değerlendirme (s. 59) <i>Kasım Binici</i> Kapıları Hiç Kapanmayan Kütüphaneler: Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi Örneği (s. 60) <i>Bilge Ulutürk, Feriha Dur</i> Artemis ile İnsan Bilimlerine Giriş <i>Elizabeth Mantis (Gale Cengage Learning)</i> Görme Engelliler İçin Kitap Seslendirme Projesi (s. 62) <i>Bahar Biçen Aras, Abdullah Turan</i>
Ord. Prof. Reşat Kaynar Salonu	
Kütüphane ve Arşivlerde Teknoloji - Oturum Başkanı: Prof. Dr. H. Sekine Karakaş	
09.30 – 11.00	Teknoloji Özel Arşivleri Nasıl Etkiliyor? (s. 63) <i>Hakan Anameriç, Fatih Rukancı</i> An Insight into the Transfer of Digital Records to Archives (s. 65) <i>Lale Özdemir</i> Kütüphanelerde ve Arşiv Kurumlarında İnteraktif Teknolojilerin Kullanımı (s. 66) <i>Murat Yılmaz</i> Kütüphanelerde Doğru ve Güvenilir Teknoloji <i>Serap Akova (Gemini)</i>
Mustafa Nevzat Pisak Salonu	
Bulut Bilişim ve Çözümler - Oturum Başkanı: Doç. Dr. Oğuz İçimsoy	
09.30 – 11.00	Europeana Bulutunda Yerel İçerik: İyi Uygulama Örneği olarak LoCloud Projesi (s. 67) <i>Bülent Yılmaz, Özgür Külcü, Yurdağül Ünal, Tolga Çakmak</i> "SirsDynix BLUEcloud" : Kütüphanenizi Buluta Taşıyın <i>Özlem Çaltı (Informascope)</i> Bulut Bilişim: Kütüphaneler İçin Yeni Bir Ufuk (s. 69) <i>Ezgi Bilgehan, Eylül Tat</i> İnternette Dijital Arkeoloji ve Büyük Veri İlişkisi: Dijital Arkeolojinin Kümelenmiş Verilere Etkisi ve Sosyal Ağlar Kapsamında Bu Verileri Kullanım Amaçları (s. 71) <i>Yeşim Duman</i>
11.00 – 11.30	Çay/Kahve Arası
Prof. Dr. Ali Ertuğrul Salonu	
11.30 – 12.30	Open Journal Systems Eğitimi
Ord. Prof. Reşat Kaynar Salonu	
11.30 - 12.30	Tıp Okuryazarlığı İle İlgili Yaklaşımlar Çalıştayı

12.30 – 14.00	Öğle Arası
Prof. Dr. Ali Ertuğrul Salonu	
Bilgi Mimarisi ve Mobil Uygulamalar - Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hakan Anameriç	
14.00 – 15.30	Gittigidiyor.com Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Sosyo-Teknik Analizi (s. 73) <i>N. Sümeyra Ulucan</i> Hacettepe Üniversitesi Web Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Değerlendirilmesi (s. 75) <i>Merve Naz Topcuoğlu, Merve Ulusoy</i> Mobil Uygulamalar ve Mobil Kütüphaneler: Kütüphanelerde Kullanılan Mobil Uygulamalar, Uygulama Çeşitliliği, Müşteri Beklentileri ve Kütüphaneleri Bekleyen Mobil Gelecek (s. 78) <i>Yazbahar Çetin</i> JIRA: Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi Uygulama Örneği (s. 79) <i>Burcu Ersoy, Erkan Keser</i>
Ord. Prof. Reşat Kaynar Salonu	
Kültürel Miras ve Kurumsal Uygulamalar - Oturum Başkanı: Prof. Dr. Bülent Yılmaz	
14.00 – 15.30	Yerel Kültürel Mirasın Semantik Ortamda Sunumu: Kavramsal Model Önerisi (s. 81) <i>Yusuf Yalçın, Halil İbrahim Gençbüyür</i> Atatürk Kitaplığı Sayısallaştırma Projesi: Kataloglama, Sayısallaştırma ve Erişim Aşamaları (s. 83) <i>Selçuk Aydın, Hüseyin Türkmen</i> Türkiye’de Sayısallaştırma Konusunda Standartlaşma ve İşbirliği Bir Ütopya mı? Sayısallaştırma Çalışma Grubu ve Çalışma İlkeleri (s. 85) <i>İşil İknur Sert</i> Kurum ve Kuruluşlarda Elektronik Belge Yönetimi için Prensipler ve Fonksiyonel Gereksinimler Üzerine Bir Değerlendirme (s. 88) <i>Bahattin Yalçınkaya</i>
Mustafa Nevzat Pisak Salonu	
Medya Okuryazarlığı ve Sosyal Medya Uygulamaları - Oturum Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Burçak Şentürk	
14.00 – 15.30	Medya Okuryazarlığı: Bilgi Toplumunda Bilgi Uzmanları ve Medya Okuryazarlığı İlişkisi Ankara Üniversitesi Örnekleme (s. 90) <i>Eylül Tat, Ezgi Bilgehan</i> Üniversite Kütüphanelerinde Twitter’in Sosyal Medya Aracı Olarak Kullanımı (s. 93) <i>Bahar Biçen Aras, Huriye Çolaklar</i> Osmanlı Tarihi ile İlgili Araştırmalarda Wikipedia ve Türkçe Vikipedi Sanal Ansiklopedilerinin Sonuç Kalitelerinin Karşılaştırılması (s. 94) <i>Özgür Külcü, Engin Cihad Tekin</i> The Use of Web 2.0 Tools by University Students (s. 97) <i>Jahangir Gholipour, Mandana Mir Moftakhari</i>
15.30 – 16.00	Çay/Kahve Arası

16.00 – 17.30	Değerlendirme ve Kapanış
17.30 – 18.00	Müzik Dinletisi <i>Doç. Dr. Mustafa Uslu</i>
20.00 – 23.00	Gala Yemeği <i>Gala yemeği, Sabancı Öğretmenevi'nde gerçekleştirilecektir. Kayıt masasından detaylı bilgi alabilirsiniz.</i>

21 Eylül 2013 Cumartesi – 3. Gün

10.00 – 17.30	Sosyal Etkinlik Büyükada Gezisi <i>10:00 – Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü'nden hareket</i> <i>11:00 – Kadıköy Vapur İskelesi'nden Büyükada'ya hareket</i> <i>12:15 – Büyükada'ya varış</i> <i>12:15-17:00</i> • Etkinlikler • Aya Yorgi Manastırı ziyareti • Öğle Yemeği (Yücepete Kır Gazinosu) <i>17:20 – Büyükada'dan Kadıköy Vapur İskelesi'ne hareket</i> <i>18:35 – Kadıköy Vapur İskelesi'ne varış</i> <i>18:45 – Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü'ne hareket</i> Önemli Notlar • Öğle yemeği için gidilecek olan Yücepete Kır Gazinosu (http://www.yucepete.com) self servis hizmet vermektedir. • Ada ziyareti boyunca gerçekleştirilecek etkinliklerde (yiyecek, içecek, fayton / bisiklet vb.) tüm katılımcılardan kendi masraflarını kendilerinin karşılaması beklenmektedir. • Katılımcılardan gidiş-dönüş için 15 TL ücret alınacak ve vapurda simit+çay ikramı yapılacaktır. • Avrupa Yakası'ndan geziye katılacak katılımcılarımızın Kabataş (Kalkış) 10.40 vapuruna binmeleri durumunda Kadıköy İskelesi'nde bulunan grupla buluşmaları mümkün olacaktır.

Önsöz

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK), 1991 yılından bu yana Türkiye’de bilgi hizmetleri, bilgi ve belge yönetimi, bilgi ekonomisi, bilgi okuryazarlığı, bilgiyi sanayileştirmek gibi konuları çeşitli platformlarda gündeme getirerek uygulamacıların farkındalıklarını artırmaya yönelik yıllık konferanslar düzenlemektedir. ÜNAK Konferansları her yıl geleneksel olarak farklı üniversiteler, resmi kurumlar ve sponsorların desteği ile gerçekleştirilmektedir. Bu konferanslar ile Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği;

- Kütüphanecilik, bilgibilim, eğitim ve bilişim alanlarındaki uygulamacılar, akademisyenler ve bu alana yönelik hizmet sağlayan kurumlar arasındaki diyalogu geliştirmeyi,
- Farklı disiplinlere açık bilimsel ve sosyal bir etkileşim gerçekleştirmeyi,
- Konuyla ilgili iyi uygulama örneklerinin, deneyimlerin paylaşılmasını,
- Kütüphaneler, arşivler ve dokümantasyon merkezleri gibi bilgi merkezlerinin yeni gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Kütüphanecilik, Bilgibilim, Eğitim ve Bilişim alanında çalışan akademisyenler, uygulamacılar, araştırmacılar, firma temsilcileri ile konuya ilgi duyan tüm bireylere açık olan ÜNAK Konferansının 2013 yılı için ana teması; bilgi teknolojilerinin sağladığı olanaklar, ortaya çıkan yenilikçi yaklaşımlardan hareketle, “Bilgi Sistemleri, Platformlar, Mimariler ve Teknolojiler” olarak belirlenmiştir. 2 Çağrılı konuşma, 36 bildiri, 4 çalıştay, firma sunumları ve sosyal etkinliklerden oluşan ÜNAK 2013 Konferansı, Marmara Üniversitesi ev sahipliğinde Marmara Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü işbirliği ile gerçekleştirilmektedir.

19-21 Eylül 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilen ÜNAK 2013 Konferansı’nın kütüphanecilik ve bilgibilim alanına önemli bir katkı sağlayacağına inanıyoruz. Konferans süresince katılımcıların bilgi yönetimi ve kütüphanecilik ile ilgili güncel konularda faydalı bilgiler edinmelerini umuyor; bu özet kitapçığı ile de konferans programı ve bilimsel içerik hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamayı arzu ediyoruz. Bu vesile ile konferansa hem bildiri sunarak, hem de izleyici olarak katılan değerli katılımcılara ve vermiş oldukları destek için sponsor firmalara teşekkür ederiz.

Tolga Çakmak, Hüseyin Körpeoğlu, H. Fırat Akın ve Nevzat Özel

İÇİNDEKİLER

Önsöz	11
Çağrılı Konuşmacılar	15
Bildiriler	21
Yazar Dizini	99
Eser Adı Dizini	105
Sponsorlar	111

Çağrılı Konuşmacılar

Prof. Dr. Durmuş Günay

Prof. Dr. Durmuş Günay ÜNAK 2013 Konferansı'na "Bilgi ve Bilim Felsefesi" başlıklı bir konuşma ile katkı sağlayacaktır.

Prof. Günay, 1953'de, Isparta'nın Sütçüler ilçesinin Sarımehmetler (Bekirağalar) köyünde doğdu. İlkokulu Sarımehmetler köyünde ve ortaokulu Sütçüler ortaokulunda okudu. 1971'de Isparta'da Şehit Ali İhsan Kalmaz lisesini bitirdi. Mühendislik öğrenimini İstanbul Teknik Üniversitesi'nde (İTÜ'de) yaptı. 1976 yılında Makina Mühendisi oldu. Ege Üniversitesi'nde, Yüksek lisans (1980) ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Doktora yaptı (1986).

1977-1980 yıllarında, İzmir'de, Bayındırlık Bakanlığı Yapı İşleri 3. Bölge Müdürlüğünde kontrol mühendisi olarak çalıştı. 1980-1985 yıllarında Isparta'da Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisinde, asistanlık ve öğretim görevliliği yaptı. 1985'de YÖK-Dünya Bankası Meslek Yüksek Okulları Projesinde çalıştı. Bir süre yurtdışında, İngiltere'de, bulundu. 1987-2000 yıllarında, Sakarya'da, İTÜ Sakarya Mühendislik Fakültesi ve Sakarya Üniversitesinde çalıştı. 1987'de İTÜ Sakarya Mühendislik Fakültesinde Yardımcı Doçent, 1991'de Doçent oldu. 1999 yılında Zonguldak Karaelmas Üniversitesinde profesör oldu. Halen aynı üniversitede çalışmaktadır. Üniversitede çeşitli idari görevlerde de bulundu. Öğretim üyeliğinin yanı sıra, 2003-2006 yıllarında Tarım Bakanlığında, ve 2006'dan beri de Ulaştırma Bakanlığı'nda Bakan Danışmanı olarak çalıştı.

Prof. Dr. Durmuş Günay Mühendislik alanındaki akademik çalışmalarının yanında, toplumsal ve kültürel konularla da ilgilendi. Bilim Felsefesi, Teknoloji Felsefesi, Bilim Tarihi, Üniversite ve Yükseköğretim konularında çalışmalar ve yayınlar yaptı ve konferanslar verdi. Üniversitede, mühendislik derslerinin yanı sıra, Bilim Felsefesi ve Bilim Tarihi dersleri de verdi. Üniversitenin anlamı, özellikle Türkiye üniversitelerinin yapısı, sorunları ve yeniden düzenlenmesi üzerine çalışmalar yaptı.

Prof. Günay, ayrıca YÖK (Yükseköğretim Kurulu) Yürütme Kurulu üyeliği yapmaktadır.

Walter Kny

Walter Kny stratejik liderlik, inovasyon, yönetim ve marka alanlarında danışman, girişimci, yönetici ve öğretim görevlisi gibi önemli görevlerde bulunmuş tanınmış uluslararası bir konuşmacıdır. 20 yıldan fazla liderlik ve yönetim deneyimine sahip olan Walter, 50'den fazla ülkede projeler yürütmüş ve bir çok önemli işletmenin kuruluşunda yer almıştır.

Kendisi halen World Public Library'de (Dünya Halk Kütüphanesi) Global Stratejik Ortaklıklar Müdürüdür. Aynı zamanda Dünya eKitap Kütüphanesi ve ABD'de Dünya Halk Kütüphanesi Derneği Yönetim Kurulu Üyesidir. British American Tobacco, Gillette Company ve Johnson SC de dâhil olmak üzere çok uluslu bir çok şirketin yönetim kademesinde yer almıştır.

Venezuela'da Katolik Andres Bello Üniversitesi'nde Liderlik, Küreselleşme ve Değişim Yönetimi dersleri vermiştir.

Sayın Kny, şu an World Public Library'de Global Pazarlama ve Stratejik Ortaklık Direktörü olarak görev yapmaktadır.

Açık Erişim Devrimi: Kütüphaneler İçin Tehditler, Fırsatlar ve Yapılması Gerekenler

Walter Kny¹

¹World Public Library, Amerika Birleşik Devletleri (kny@ebookscard.com)

Sadece Facebook'ta her yıl kullanıcılar tarafından oluşturulan içerik, son on yıl içinde Google tarafından dizinlenen toplam sayfa sayısından 7 kat daha büyüktür! Dünyanın en büyük şirketleri ortaya koydukları yeniliklerin hemen hemen yarısını mevcut kullanıcı etkileşimli içerikler aracılığıyla üretmektedirler. Büyük bir hızla büyüyen Apple ve Amazon ürünleri kullanıcı etkileşimli sistemler üzerine kurulmuştur. Şu an dünyanın en büyük bilimsel dergisi açık erişim üzerindedir. Tüm bu açık yenilikçi ekosistemler dünyayı ve son kullanıcıların bilgi ile etkileşim yöntemlerini değiştirmektedir. Ne yazık ki, bu yenilikçi açık sistemler büyük ölçüde kütüphanelerin ve onların geleneksel içerik sağlayıcıların operasyonel kapsamı ve kültürü dışındadır. Bu durum kütüphanelerin yavaş yavaş modası geçmiş yerler olarak algılanması riskini ortaya çıkarmaktadır ve kütüphaneler kullanıcılar için ikinci plana atılmaktadır. Bu sunuşta kütüphanelerin kendilerini yenilemek için kullanıcı etkileşimli sistemlerin gücünden nasıl faydalanacakları, kontrollü kapalı içeriği organize eden yayıncı kimliğinden, sürekli genişleyen 'açık' dünya içeriği anlayışına nasıl geçecekleri üzerinde durulmaktadır.

Bildiriler

Kütüphanelerde Karşılıklı İşlerlik Sağlayan Standartlar

Semanur Öztemiz¹, Elsa Bitri², Orhan Açıkgöz³

¹Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye (scaliskan@hacettepe.edu.tr)

²Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (ebitri@kastamonu.edu.tr)

³Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Türkiye (rhanacik1@hotmail.com)

Teknolojiye dayalı ürünler başka pek çok alanda olduğu gibi kütüphane ve bilgi bilim alanında sunulan hizmetleri de etkilemiştir. Son kullanıcı kavramıyla ifade edilen kullanıcı faktörü, bir bilgi merkezinin bina, bütçe, insan gücü, koleksiyon gibi diğer temel unsurlarının önüne geçmiştir. Bilgi merkezlerinin büyüklüğü önceki dönemlerde koleksiyonunda bulunan kaynak sayısı ile ölçülürken, günümüzde sunulan hizmetin etkinliğiyle belirlenir olmuştur. Paralel şekilde günümüzde bilgi hizmetlerinde etkinliğin temelini kullanıcı memnuniyeti oluşturur hale gelmiştir. Gerek çağdaşlarımızın bilgi ve ilgili alanlarda gösterdiği faaliyetlere uyum sağlamak, gerekse değişime ayak uydurarak gelecekteki varlığını korumak adına kütüphaneler ve diğer bilgi merkezleri teknolojik değişimlere uygun yapılanma yoluna girmiştir.

Yapılanma çabaları, bilgi hizmetlerinin fiziksel sınırlamalardan kurtulup daha özgür bir yapıya kavuşmasına neden olmuştur. Temel kütüphane işlevlerinin elci sistemlerle yapıldığı günleri, günümüz teknolojisinin ilk sırada gelen temsilcilerinden Internet'le geride bırakan kütüphaneler, kurumsal düzeyde gerçekleştirdikleri hizmet faaliyetlerini platformdan bağımsız hale getiren yeni uygulamalar başlatmıştır. Bilginin dijital ortam üzerinde depolanarak, erişiminin yine aynı ortam üzerinden bilgi ağları aracılığıyla gerçekleştiği dijital kütüphaneler, sağladığı pek çok avantaja geleneksel kütüphane anlayışını değiştirmiştir.

Dijital kütüphaneler arasında bilgi alış-verişinin etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi diğer bir ifadeyle farklı sistemlerin ortak bir dille aynı yapı üzerinden karşılıklı olarak işleyebilmesi bilgi hizmetleri alanında standart yapıların kullanılmasıyla mümkündür. Kayıtlı bilginin uzun vadede korunmasını ve erişimini mümkün kılan standartlar, farklı özelliklere sahip dijital kütüphanelerin karşılıklı işbirliği içerisinde çalışmalarını da olanaklı hale getirmektedir. Standartlaşmış uygulamaların, teknolojik değişimden etkilenmeyen bilgi erişim ortamı sağlaması, uzun vadeli koruma avantajı ve farklı özellikteki sistemleri bütünleşik bir yapıya dönüşmesine sunuyorum olma

özellikleri, günümüz kütüphanelerinin yazılım seçerken standartlara uygun kriterleri önemsemesine de neden olmuştur.

“İki ya da daha fazla sistem veya sistem bileşeninin bilgi alışverişi yapma ve bu bilgilerin kullanımını sağlama” (Kumar, 2009) olarak tanımlanan karşılıklı işlerlik kütüphaneler arasında bibliyografik veri değişimi, kütüphane kataloglarında arama ver erişim, kütüphaneler arası ödünç verme, elektronik veri değişimi, kullanıcı kimlik doğrulama gibi işlemlerin gerçekleştirilmesinde bir gerekliliktir. Standartların birbirleriyle bağlantılı olarak çalışması ve farklı standartların karşılıklı olarak birbirlerine geçiş yapacak alanlarının belirlenmesi, söz konusu işbirliğinin temelini oluşturmaktadır.

Literatürde konuya ilişkin çalışmaların dijital kütüphanelerin artan önemiyle paralel bir gelişim gösterdiğini söylemek mümkündür. Standartlar konusunda farkındalığı artırmak ve bilgi hizmetlerinde standartlaşmış yapıların kullanımına teşvik edici önerilerde bulunmak yapılan çalışmaların çıkış noktası olmuştur. Türkiye’de de farkındalık yaratmak ümidiyle bu çalışmada karşılıklı işlerlik sağlayan iletişim standartları ve protokollerinden Z39.50, kayıt yapısı standartlarından HTML, XML, ISO 2709 ve MARC irdelenmiştir.

Tek bir arayüzle birden çok veritabanını tarama olanağı sunan Z39.50, bibliyografik veri değişimini sağlayan ISO 2709, dinamik belge oluşumunu ve iletimini destekleyen XML, makinece okunabilir formatta verilerin uluslararası karşılıklı değişimini kolaylaştıran MARC, farklı metadata şemaları arasında karşılıklı işlerlik sağlayan Dublin Core gibi standartların kullanımı, bilgi merkezleri için;

- Hizmette kaliteyi artırma amacını gerçekleştirecek,
- Kullanıcı memnuniyetini artıracak,
- İş gücünü azaltmak adına birden çok bilgi merkezinin hep birlikte taşın altına elini koymasına neden olacaktır.

Sayısallaştırılmış bilginin Internet üzerinden engelsiz erişimini mümkün kılan dijital kütüphaneler, sağladığı bir dizi avantaja ek olarak standartlara uygun yapılanmalara da zemin hazırlamıştır. Bilgi ortamlarını ortak bir çatı altında birleştiren standartlar, farklı kütüphanelerin özgün yapı ve politikalarını bozmadan diğer sistemler tarafından algılanmasını, bilgi alışverişinin zengin bir içerikle gerçekleştirilmesini, farklı düzey ve niteliklere sahip kullanıcıların bilgi gereksinimlerinin tatmin edici ölçüde giderilmesini sağlar.

Yoğun bilgi üretiminin ve hızlı erişime duyulan talebin büyük ölçüde arttığı günümüzde, tek tek kütüphaneler söz konusu gereksinimleri karşılamada yetersiz kalmıştır. Bu durum kütüphaneleri; “Bir elin nesi var iki elin sesi var” anlayışını benimseye dolayısıyla karşılıklı işbirliği sağlamaya itmiştir. Kullandıkları yazılımların karşılıklı işlerlik sağlayan standartları içermesi, bu günün kütüphaneleri için temel kriterler arasında yer almaktadır.

Anahtar sözcükler: Karşılıklı işlerlik, dijital kütüphane standartları, kütüphanelerde karşılıklı işlerlik

Küresel Kütüphaneler Girişimi: Kütüphan-e-Türkiye Projesi

Mehmet Emin Küçük¹, Sinan Akıllı², Erhan Erkan³

¹Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Türkiye (mkucuk@hacettepe.edu.tr)

²Hacettepe Üniversitesi (sinanakilli@gmail.com)

³Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, Türkiye (erhan.erkana@kulturturizm.gov.tr)

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) kullanımının günümüzde eskiye oranla giderek daha fazla yaygınlaşmış olmasına rağmen, söz konusu teknolojilerin çok hızlı değişim ve gelişim göstermesinin de bir sonucu olarak, sayısal bölünme olgusu gerek gelişmiş ülkelerde gerekse de gelişmekte olan ülkelerde, özellikle de bu toplumların dezavantajlı kesimlerinde, bilgi toplumuna geçiş ve bunun sonucu olarak ta bireylerin yaşam kalitelerinin yükselmesi süreçlerinin önünde bir engel teşkil etmeye devam etmektedir. Dünyanın neredeyse bütün ülkelerinde devlet organları ve sivil toplum kuruluşları sayısal bölünme olgusunun yarattığı sorunların azaltılmasına ve giderilmesine yönelik girişimlerde bulunmakta ve stratejiler geliştirmektedir. Ülkemizde de öncelikle Başbakanlık, Kalkınma Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı gibi kurumlar başta olmak üzere çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının sayısal bölünmeyi azaltmaya ve gidermeye yönelik çalışmaları bulunmaktadır.

Bu arka plan bağlamında, Hacettepe Teknokent-Teknoloji Transfer Merkezi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü işbirliği ile hazırlanmış ve yürütülecek olan "Kütüphan-e Türkiye" Pilot ve Planlama projesi için, 2002 yılından bu yana aralarında Avrupa Birliği üyesi ülkelerin de bulunduğu 15 ülkede halk kütüphanelerinin toplumlardaki sayısal bölünmenin azaltılmasına önemli katkı sağlayacak yerlere dönüştürülmesini hedefleyen projelere maddi destek sağlamış ve sağlamakta olan Bill ve Melinda Gates Vakfı'ndan hibe alınmıştır. 28 ay süreli Pilot ve Planlama projesi kapsamında; ülke genelini yansıtan 26 ilde bulunan ve çeşitli büyüklüklerdeki yerleşim birimlerini temsil eden toplam 78 halk kütüphanesinde, öncelikle, Bilgi ve İletişim Teknolojileri altyapısı, kütüphane çalışanları ve kullanıcılarının bilgisayar-internet-bilgi okuryazarlığı konularında ihtiyaç analizleri yapılacak, analiz sonuçlarına göre altyapı geliştirme çalışmaları yapılarak kütüphane çalışanları ve kullanıcılarına yönelik ücretsiz bilgisayar-internet-bilgi okuryazarlığı eğitimi verilecektir. Proje faaliyetlerinin nihai hedefleri olan, özellikle de toplumun dezavantajlı kesimleri açısından sayısal bölünmeyi azaltma ve giderme

ve bireylerin yaşam kalitelerinde olumlu iyilşemeye yol açma hedeflerine ulaşma düzeyi, uygun etki analizi yöntemleri kullanılarak değerlendirilecektir. Pilot ve Planlama projesinin tüm faaliyetlerinin yürütülmesi sırasında elde edilecek deneyim ve geri bildirim esas alınarak, Türkiye'deki tüm halk kütüphanelerinde benzer faaliyetlerin uygulanabilmesini hedefleyen bir Ülke Projesi teklifi hazırlanacak, Ülke Projesi için bir taraftan Bill ve Melinda Gates Vakfı'na yeni hibe başvurusu yapılırken, diğer taraftan da proje faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak için, projenin ülkemizdeki diğer ulusal çaplı proje ve stratejilere entegre edilebilmesi için çalışmalar yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Küresel kütüphaneler kirişimi, BİT eğitimi, e-devlet uygulamaları ve kütüphaneler

Türk Ceza Kanunu Çerçevesinde Bilişim Suçlarına Dönük Yargıtay Kararlarının Analizi

Metin Turan¹, Özgür Külcü²

¹Türkiye Kalkınma Bankası, Türkiye (metin.turan@kalkinma.com.tr)

²Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (ozgurkulcu@gmail.com)

Günümüzde bilgi teknolojileri ve bilişim sistemlerinin gün geçtikçe gelişmesi ve yapılan ekonomik, sosyal, finansal, eğitimsel vs. gibi neredeyse tüm işlem ve faaliyetlerin bu alana dayanması dolayısıyla sağladığı kolaylıklar yanında hukuki ihlallerin de bu alanda arttığını görmekteyiz. Çalışmada bu çerçevede toplumsal hayatı yakından ilgilendiren bu ihlaller sonucunda oluşan suçların, adli yargılamada yüksek mahkeme olan Yargıtay'ın Kararları çerçevesinde analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Gerçekleştirilen içerik analizi ile; bilişim suçları alanında Türkiye'de, adli, idari, hukuki, toplumsal sorunların neler olduğu ortaya konulmakta, bu suçların hangi sıklıkla gerçekleştikleri, nerelerde yoğunlaştığı, nedenleri ve bunların önlenmesine dönük faydalı olabilecek çözüm önerileri değerlendirilmektedir. Analizler, bilişim suçlarının yoğunlaştığı 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada, bilişim suçları üzerine Yargıtay Kararlarına ulaşmak için öncelikle Hacettepe Üniversitesi elektronik veri tabanları içerisinde yer alan 'Mevbank'dan yararlanılmıştır. Yine 'Mevbank' içeriğinin tüm kararları kapsayamayabileceği düşünülerek Hacettepe Kütüphanesi veri tabanlarında yer alan "HukukTürk" ve "Kazancı" gibi diğer hukuk veri tabanlarından da yararlanılmıştır. Veri tabanlarında bilişim suçları altında tasnif edilen 97 kararın birebir incelenmesi sonucunda 16 kararın doğrudan bilişim suçlarıyla ilgili olmadığı saptanmış ve çalışma dışı bırakılmıştır. İlgili veri tabanlarından ele edilen kararlar; esas-karar no, tarih, temyiz özeti ve içerik analizi sonucunda elde edilen verilerin yer aldığı bilişim suçunun konusu başlıklarında değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin betimsel istatistikleri, konular temel alınarak tablo ve grafiklere dönüştürülmüştür. Çalışmada Yargıtay Kararların incelenmesinde sosyal bilimlerde betimsel araştırma yöntemleri üzerine "yargısal ya da amaca yönelik örnekleme" (purposive/judgmental sampling) yöntemi ile kayıtlı iletişim belgelerinde kullanılan içerik analizi (content analysis) tekniğinden yararlanılmıştır (Babbie, 2007).

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu temel alınan bu çalışmada, eski 765 sayılı TCK (mülga Kanun) döneminde işlenen bilişim suçları, geçerli olan Kanun maddelerine karşılık gelen hükümler ile eşleştirilmek suretiyle analiz edilmiştir. Yine bu çalışmada, Türk Ceza Kanunu açısından benimsenen ve Yargıtay'ın almış olduğu kararlarda da ifade edilen bilişim suçlarının 'doğrudan bilişim suçları' ve 'dolayısıyla bilişim suçları' şeklinde tasnif esas alınmaktadır. Burada, doğrudan bilişim suçları TCK 243-246 ncı maddelerinde geçen Bilişim Alanında Suçlar ana başlığı ile hüküm altına alınan hususların ihlal edilmesi ile oluşurken, dolayısıyla ya da dolaylı bilişim suçları genelde klasik suçların nitelikli hallerinin işlendiği TCK'nun 'verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme' başlıklı 136., 'nitelikli hırsızlık' başlıklı 142. (142/2-e), 'nitelikli dolandırıcılık' başlıklı 158. (158/1-f), 'müstehcenlik' başlıklı 226. maddelerinde geçen ilgili hükümlerin ihlali suretiyle oluşmaktadır (TCK, 2004).

Bilişim suçları ile ilgili Yargıtay Kararlarının içerik analizi sonucunda en çok ihlalin, doğrudan bilişim suçlarından olan ve Türk Ceza Kanununun 244. (%25) ve 245. (%65) maddeleri konuları kapsamında gerçekleştiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, lehe kanun uygulamasındaki sorunlar, mahkemeler arasında görevsizlik hususları vs., söz konusu uygulama sorunları da meydana gelmektedir. Yine doğrudan bilişim suçları ile dolaylı bilişim suçları arasında 'suçun vasfında hata' konusu da ihlal edilen diğer hukuki meseleler arasında bulunmaktadır.

Sonuç olarak, gerçekleştirilen içerik analizleri çerçevesinde elde edilen bulgular, Türk Ceza Kanunu'nda bilişim suçları kapsamında en çok ihlalin, gerçek bilişim suçu diye tabir edilen suçlardan olan 245. maddenin ihlal edilmesiyle oluştuğu ortaya çıkmıştır. Yine 245.madde çerçevesinde oluşan suçların ağırlıklı olarak banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılmasının oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuç, finans piyasaları içinde önemli yere sahip bankalar yanında vatandaşların da bilişim suçlarından ciddi tehditlere maruz kalabildiğini göstermektedir. Böylece bu tür suçların oluşması, bireylerin banka kartı ya da kredi kartı kullanımları üzerinde de etkileri olabileceği düşünüldüğünde, Bankalar açısından bir talep azalmasına sebebiyet verebilecektir. Bu da dolaylı da olsa kar azalmasına, istihdam ile ilgili olumsuzluklara vs. sebebiyet verebilecektir.

Anahtar sözcükler: Bilişim suçları, internet suçları, yargıtay kararları, yasal düzenlemeler, içerik analizi

Elektronik Kaynaklarda İstatistik Takibi ve Analizinin Önemi: Yeditepe Üniversitesi Uygulaması

Girayhan Üstüner¹, Sevcan Kurnaz¹, Handan Çelik¹, Semra Güneyli¹

¹Yeditepe Üniversitesi, Türkiye (rhkaracam@yeditepe.edu.tr, semra.guneyli@yeditepe.edu.tr, girayhan.ustuner@yeditepe.edu.tr, sevcan.kurnaz@yeditepe.edu.tr)

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi ve sürekli olarak yenilenmesi, bilgi hizmetlerinde de aynı hızda gelişimi zorunlu kılmaktadır. Kullanıcı ihtiyaçlarının değişmesinin etkisiyle geleneksel hizmetler, yerini teknolojiyle uyumlu kullanıcı merkezli interaktif hizmetlere bırakmıştır.

Basılı kaynakların depolanması ve erişimi de, hem mekân, hem de işlemler açısından sorun yaratmaya başlamıştır. Kütüphaneler bu sorunlar karşısında “her materyal benim depomda bulunsun” mantığından uzaklaşmaya başlamış ve “kullanıcının istediği her materyale erişim” mantığına yönelmiştir (Arslantekin, Bayram, Atılğan ve Atakan, 2006). Bununla beraber basılı kaynaklarının sürekli artmasının sonucu olarak, güncellik kaygısı ve yer problemi de ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bilgi merkezleri hem güncel bilgiyi kullanıcılarına sunmak hem de yer tasarrufu sağlamak amacıyla ağırlıklı olarak elektronik kaynak kullanımını tercih etmektedir.

Elektronik yayınlar, özellikle melez kütüphanelerde bilgisayara dayalı kataloglarla tamamen bütünleşmişlerdir. Bu yayınlardan elektronik kitap ve süreli yayınlara artık kütüphanenin katalogu üzerinden erişim sağlanmaktadır (Arıkan, 2006). Elektronik kaynaklara olan erişim kolaylığı, kullanıcılar için daha fazla tercih sebebi olmaktadır. Elektronik kaynakların sıklıkla kullanımına bağlı olarak bilgi kaynaklarının yönetim politikaları da değişime uğramaktadır.

Artan maliyetler ve daralan bütçeler elektronik kaynaklara yönelen bilgi merkezlerinde elektronik kaynakların seçim ve değerlendirilmesinde yeni yöntemler geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur (Atılğan ve Yalçın, 2009). Bu politikalar belirlenirken arz-talep ilişkisi açısından kullanıcıların istekleri ve elektronik kaynakların işlevselliği belirleyici olmaktadır. Söz konusu arz-talep ilişkisini değerlendirmede güvenilir yöntemler kullanılmalıdır.

Elektronik kaynakların kütüphanelerde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte bu kaynakların kullanım ölçümleriyle ilgili çalışmalar önem kazanmıştır.

Kullanım istatistikleri; kütüphanelerin geleceğe yönelik stratejilerini belirlemede, işbirliği çalışmalarının etkinliğinin ölçülmesinde, elektronik ortamdaki kullanıcı hizmetlerinin geliştirilmesinde, yayınevleri ile pazarlıkların yapılmasında ve daha birçok konuda temel bilgiler sağlamaktadır (Karasözen ve Batı, 2003). İstatistik verilerinin etkin bir şekilde analiz edilmesi, nitelikli araştırma ortamı sağlayarak kurumun hizmet kalitesini arttırdığı gibi diğer kurumlar için de örnek oluşturmaktadır.

Üniversite kütüphaneleri açısından yönetimde, planlamada, karar almada ve alınan kararları izlemede istatistiklerin büyük önemi vardır. Doğru analiz edilen değerler yöneticilere gelecek için önemli ip uçları verirler (Konya, 1998). Örneğin; kimya bölümünün elektronik kaynakları yoğun bir şekilde kullanması, bilgi merkezi olarak kimya disiplinine daha fazla bütçe ayırmayı ve bu konudaki gelişmeleri daha yakından takip ederek ilgili araştırmacıları bilgilendirmeyi gerektirmektedir.

Genellikle, firmaların kullanım istatistiklerini kendilerinin oluşturması, bilgi merkezleri için nitelikli sonuçlar vermemektedir. Bu istatistikler elektronik kaynakların kullanımını tek IP üzerinden genel sonuçlarla değerlendirmektedir ve kullanıcı bilgileri tekil kayıt olarak verilmemektedir. Satın alınan kaynaklar talep edilen bölümler tarafından ne sıklıkta kullanılıyor, elektronik kaynakların kullanımında zaman değerlendirilmesi (arama, dosya indirme) ne şekilde oluyor sorularına firmaların gönderdiği istatistikler her zaman yeterli cevabı verememektedir. Dolayısıyla kullanıcı ve elektronik kaynak analizi tam olarak yapılamamaktadır. Bu nedenle bilgi merkezleri verilerini kurumsal açıdan değerlendirmek amacıyla kendi istatistik takip programlarını oluşturmaktadır. Düzenli periyodlarla alınan veriler kullanıcı, kullanım ve bütçe ile ilgili daha detaylı bilgi vermektedir.

Bu çalışmada bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin etkisi ile Yeditepe Üniversitesi Bilgi Merkezi'nde elektronik dergilerin ve veri tabanlarının takibi için oluşturulan kurumsal istatistik programı incelenecektir. 1996 yılında kurulmuş olan Yeditepe Üniversitesi Bilgi Merkezi, elektronik kaynak kullanımına 2004 yılında geçmiştir. 2008'den itibaren daha aktif olarak kullanılan elektronik kaynaklar, kullanıcılar için araştırmanın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bilgi merkezi koleksiyonunda 82 veri tabanı, 48398 elektronik dergi, 109 adet açık erişim hizmeti verilmektedir.

Söz konusu istatistik takip programı ile kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda, satın alma stratejilerinin ve koleksiyon geliştirme politikalarının belirlenmesi

amaçlanmaktadır. Elde edilen sonuçlar, daha çok hangi kullanıcıların elektronik kaynakları kullandığını ve daha çok hangi elektronik kaynakların kullanıldığını göstermek üzere, kullanıcı ve elektronik kaynak kullanım profili oluşturulmasını sağlamaktadır. İstatistik verileri oluşturulan bu iki profil üzerinden değerlendirilmeye alınacaktır. Değerlendirme yapılırken üniversitenin abone olduğu elektronik kaynaklar, üniversite üyeleri (öğrenciler, akademisyenler, idari personel), dış kullanıcılar ve elektronik kaynakların kullanımına ilişkin veriler sayısal olarak sunulacaktır.

Araştırma yapılırken geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Yeditepe Üniversitesi Bilgi Merkezi kurumsal arşivi, Bilgi Dünyası ve Türk Kütüphaneciliği dergileri; basılı, elektronik kaynaklar ve konu ile ilgili daha önce yapılmış ulusal ve uluslararası bilimsel çalışmalar detaylı olarak incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Bilgi merkezi, derme geliştirme, elektronik kaynaklar, kütüphane, veritabanı istatistikleri

A Visible Job to Do: Some Thoughts on Opportunities for Libraries Concerning Academic Professional Metrics

David B. Lowe¹

¹University of Connecticut Libraries, Austria (David.Lowe@lib.uconn.edu)

As academic publishing models continue to evolve and as open access requirements for researchers gain momentum, libraries at colleges and universities should not overlook opportunities to enhance their valued services, especially where metrics are concerned. Measuring success qualitatively and quantitatively is of great importance to leadership in the academic environment, connected to needs for promotion and tenure review for individuals as well as for accreditation for each institution as a whole, and often for some of its component schools. From recent anthropological studies of academia, it is clear that professors create themselves out of their graduate students from molds that their mentors cast them from, so inertia is significant in this system. Their evaluative measures of quality and quantity have been rigid for generations, but new media, new tools, and new expectations surrounding scholarly communication represent a coming shift.

As librarians have begun to create repositories for researchers on their campuses, and as we populate these archives with data sets, articles, and other professional work, we are able to manage and monitor such points as usage and citation statistics. Libraries could combine this information with professors' self-profiles and available external stats to become the definitive source to produce required reports for promotion and tenure review processes. It is librarians who specialize in name disambiguation via "authority control" lists, with the latest progress in this field manifesting itself in tools like ORCID and VIAF, which allow us to assign clear responsibility for work to uniquely identified forms of names. It is librarians who have devised approaches such as FRBR to portray the many faces of expressing an idea, by which we could compile usage of pre-print or post-print versions of a work, or combine those if need be. It is librarians who have put forth the concept of altmetrics, an attempt to count ideas at some smallest, cellular level and then measure uptake and usage. It is librarianship as a profession that attempts comprehensive subject coverage with ontologies

that aid managerial responsibility for collections of all types, with breadth and depth to support curricula all across our campuses.

Just as accountants and tax attorneys earn very decent livings by helping individuals and businesses navigate governmental taxation structures, so could academic libraries become the trustworthy source for expressing professional measurements for the purpose of academic accounting. Combined with visualization techniques that our repositories are beginning to develop as a specialty, we could supply tailored dashboard infographics that tell the story of an individual's or a group's status. As we manage and monitor repositories on our campuses, we could become trusted partners in statistical aspects.

Keywords: Academic publishing models, academic professional metrics

Kurumsal Bilginin Düzenlenmesi: Bilgi Haritaları

Neslihan Er¹

¹Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (neslihan.er@ankara.edu.tr)

Çağımızın en değerli metası olan bilgi, 20. yüzyılda ticari unsur olarak ekonomide varlığını hissettirmiş; kurumların rekabetinde ve gelişiminde kritik bir öneme sahip olmuştur. Bilindiği üzere kurumların rekabet ortamında varlıklarını devam ettirebilmeleri, sahip oldukları bilgi birikimine ve onu nasıl kullandıklarına bağlıdır. Bilginin etkin şekilde kullanımı ise onun düzenlenmesi yoluyla gerçekleşmektedir. Bu durum kurumlarda bilgi yönetimini zorunlu kılmaktadır.

Özdemirci ve Aydın (2007, s. 170), kurumsal bilgi yönetimini “bilginin sistematik ve bütünlük olarak toplanmasını, üretilmesini, geliştirilmesini, paylaşılmasını, kullanılmasını ve iş süreçlerine aktarılmasını sağlayarak kuruluş ve işletmenin başarısını artırma ve etkin yönetimi gerçekleştirme süreci” olarak tanımlamaktadırlar. Kurumlar bunun için iç ve dış bilgi kaynaklarından yararlanır (Özdemirci ve Aydın, 2007, s. 183). Ward (2000), kurumsal bilginin birçok biçimde bulunabileceğini vurgulayarak bunları iç, dış ve personel bilgisi olmak üzere 3 grupta kategorize etmiştir. Sağsan (2006, s. 36), bilginin organizasyonu/yapılandırılması sürecinin bilgi haritalama, bilgi depolama ve bilgiye erişim olmak üzere üç temel alt aşamayı içermekte olduğunu belirtmektedir.

Kurumsal bilgi yönetimi ile düzenlenen bilgi, kurum içinde paylaşılmakta ve böylelikle yeni bilgilerin üretilmesi tetiklenmektedir. Gül ve Özden (2011, s. 36), kurumların küresel rekabette var olabilmeleri için iç ve dış süreçlerini bütünleştirici bir yapıya sahip olmaları gerektiğini belirterek bunun için kurumsal bilginin kontrol altına alınarak örtük bilginin açığa çıkarılıp personel ile paylaşılması gerektiğini belirtmişler; bunun bilgi haritalama gibi araçlarla olanak bulacağını vurgulamışlardır.

Bergeron (2003, s. 49), bilgi haritalamayı “kimin neyi bildiğini, örgütte nasıl bilgilerin depolandığını, bilgilerin nerede depolandığını ve birbiriyle ilişkili bilgilerin nasıl depolanacağını tanımlayan/saptayan bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Sağsan ve Medeni (2009, s. 561) ise bilgi haritalamayı “her türlü bilginin (açık veya örtük) görsel öğeler kullanılarak örgütsel sembollerle, ikonlarla, ilişkilerle, iş akışlarıyla, şemalarla, grafiklerle ve kavramsal dizinlerle (thesaurus) ifadelendirilmesi” olarak nitelemektedir.

Bilgi haritalama sonucu oluşan bilgi haritası ise çoklu ayrıntı düzeylerinde farklı altyapılarla gözlemcilerin öğrenmesini ve iletişim kurmasını sağlamak amacıyla bilgileri ve ilişkileri bulunduran görsel ekrandır. Böyle bir haritada entelektüel sermayeyi içeren bireysel parçalar (ürünler), metin, öyküler, grafikler, modeller ya da numaralar olabilir (Vail, 1999, s. 2). Bilgi haritaları kurumsal bağlamda açık bilgileri yakalamak ve paylaşmak için mükemmel bir araçtır (Wexler, 2001, s. 250). Ayrıca bilgi haritaları, "uzman kişiler" gibi örtük bilgilerin nerede bulunduğunu işaret etme ve yerlerini gösterme hizmeti de sunar (Vail, 1999, s. 2; Özdemirci ve Aydın, 2007, s. 183). Böylelikle bilgi haritaları açık bilgi kadar örtük bilginin de paylaşılmasını sağlar (Vail, 1999, s. 1).

Kurumun amaçlarına ulaşmasında bilgi ona yön verir. Bu sebeple kurumsal bilgiye nasıl ulaşılacağını ve nerede bulunacağını tanımlayan bilgi haritalarına gereksinim duyulmaktadır (Muratoğlu ve Özmen, 2006, s. 10). Bilgi haritaları hızlı bir biçimde artan kurumsal bilgiyi denetim altına alarak kurumda üretilen bilgilere yeniden erişebilme gereği nedeniyle de oluşturulmaktadır. Bu açıdan bakıldığında bilgi haritaları kurumsal bilginin yapılandırılması ve ona erişimde giriş kapısı ya da rehber olarak nitelendirilmektedir (Sağsan ve Medeni, 2009, s. 564). Bilgi haritasının kavramsallaştırılması ve geliştirilmesinde izlenecek fazlar şunlardır: Planlama (amaç, kapsam ve paydaşları belirleme; haritalama mühendisleri ekibini seçme; yaklaşımlarda doğru dengeyi belirleme, bileşenleri belirleme), toplama/bir araya getirme (ontoloji derleme; envanter yürütme), haritalama (araçları seçme ve belirleme; bilgi haritası tasarlama), geçerlilik ve uygulama (bilgi haritasını onaylama; bilgi haritasını kullanma; haritayı gözden geçirme, devam ettirme ve geliştirme) (Lecocq, 2006, s. 39). Özdemirci ve Aydın (2007, s. 183), "kurumsal bilgi birikimi için tanımlama, sınıflandırma ve düzenleme çalışmalarını yapmadan doğrudan bilgi haritaları hazırlamaya kalkmak, kurumsal bilgi yönetiminde başarısızlığı baştan kabul etmek anlamına gelecektir" demektedirler. Bu sebeple bilgi haritası oluşturmada nitelenen süreç aşamalarına dikkat edilmelidir.

Kurumların rekabet gücünü kaybetmemeleri için bilgi yönetimi anlayışını benimsemeleri gerekmektedir. Bilgi yönetiminde önemli aşama kurumsal bilginin düzenlenerek etkin kullanımının sağlanması, kullanımıyla yeni bilgilerin üretiminin gerçekleştirilmesi ve kurum personelinin örtük bilgisinin açık bilgiye dönüştürülmesini sağlayarak kurumun bilgisini artırmak ve bunun paylaşımını sağlamaktır. Bütün bunlar, kurumsal bilginin rehberi niteliğinde olan bilgi haritaları ile mümkün olabilmektedir. Bilgi haritaları,

örtük ve açık bilgiyi barındırmasının yanı sıra uygulama ve plan arasındaki boşlukların tespit edilmesinde de önemli bir araç işlevi görmektedir. Bilgi yönetiminin bir unsuru olan bilgi haritaları kurumlarda iyi organize edilerek hazırlanmalı ve ondan en etkin şekilde yararlanma sağlanmalıdır. Bu hususlara dikkat edilerek kurumsal bilgi haritalarının oluşturulması daha nitelikli bir kurumsal bilgi yönetimini de beraberinde getirecektir.

Kurumsal bilgi yönetiminde bir süreç olarak karşımıza çıkan bilgi haritalama kurumlara birçok fayda sağlamaktadır. Bilgi haritalamada açık bilgi kadar örtük bilginin de açığa çıkarılması, bilgi boşluklarının tamamlanması vb. birçok katma değer kuruma kazandırılır ve böylelikle kurumsal işleyiş en etkin şekilde gerçekleştirilmiş olur. Bunların farkında olarak kurumsal bilgi haritalarının oluşturulması daha nitelikli bir kurumsal bilgi yönetimini de beraberinde getirecektir. Özdemirci ve Aydın (2007, s. 184), bilginin ve bilgi kaynaklarının tanımlanması, düzenlenmesi ve erişiminde uzmanlaşmış olan kütüphanecilerin, arşivcilerin ve belge yöneticilerinin, kuruluş ve işletmelerde bilgi yönetimi uygulamaları içerisinde yer almasının kaçınılmaz olduğunu vurgulamışlardır. Sonuç olarak, bilgi yönetimin bir unsuru olan bilgi haritası kurumlarda uzmanlaşmış bilgi profesyonelleri ile birlikte hazırlanmalı ve kurumun en etkin şekilde ondan yararlanması sağlanmalıdır.

Bu çalışmada kurumsal bilgi yönetiminde bir bilgi paylaşım altyapı oluşturma aracı olan bilgi haritalarının ne olduğu, hangi faz ve aşamalarla gerçekleştiği, bilgi yönetiminde kuruma neler sağladığı/kazandırdığı (örtük bilginin ortaya çıkarılması, bilgi boşluklarının saptanması vb.) ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada kurumsal bilgilerin bilgi haritaları ile nasıl sistematize edildiğinin ve bu sürecin getirdiği kazançların sunulması, çalışmanın ulusal literatürdeki özgün yanını oluşturmaktadır. Çalışmada, çalışmanın amacına uygun olarak betimleme yönteminden; ilgili literatüre erişimde ise belgesel tarama tekniğinden yararlanılmıştır.

Anahtar sözcükler: Kurumsal bilgi yönetimi, kurumsal bilgi kaynakları, bilgi haritaları, bilgi haritalama (knowledge mapping)*

*Çalışmada, "bilgi" sözcüğünün kullanımında anlam karmaşası yaratmamak amacıyla, anahtar sözcüklerin İngilizce karşılıkları parantez içerisinde sunulmuştur.

Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinin Kurum ve Kuruluşlarda Değişim ve Dönüşümüne İlişkin Bir Değerlendirme

Bahattin Yalçinkaya¹, Lale Özdemir¹

¹Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (yalcinkaya@marmara.edu.tr, lale.ozdemir@marmara.edu.tr)

Günümüz yönetim anlayışı, 1990'lı yıllardan itibaren kurumsal kaynakların şeffaf ve hesap verebilir bir yapı ile yönetimini zorunlu hâle getirmiştir. Teknoloji ve yönetim kavramlarının farklı bir boyutta kesiştiği yönetişim kavramı, özellikle yeni bin yılla birlikte kurum ve kuruluşlarda teknoloji temelli dönüşümlerin tetikleyicisi olmuş, içinde bulunulan çağa uyumlu yeni şirketler ve kamu kurum kuruluşlarının oluşumuna zemin hazırlamıştır. E-dönüşüm olarak adlandırılan bu dönüşümün en temel adımları kurumsal bilgi ve belge akışının teknoloji vasıtasıyla hızlı ve etkili bir şekilde faaliyetlere yansımasıdır. Bu noktada faaliyetlerin bir delili olarak kabul edilen belgelere ve bunların oluşumu ile ilgili bilgi kaynaklarına doküman veya kayıtlara çok önemli bir görev düşmektedir. Bu görev, kurum ve kuruluşların yaptığı faaliyetlerin ispatı; kurumsal hafızanın en temel yapı taşının yönetilmesidir. Ancak genelde kurumsal dönüşümlerde elektronik ortama doğru yapılan yatay veya dikey hareketlilik basite alınarak kurumsal anlamda edinilen bir yazılım olarak algılanır ve kurumlarda işlerin durma noktasına gelmesine veya işlerin bir kaosa sürüklenmesine yol açar.

Bu duruma yol açan faktörler kurumsal dönüşüm ile ilgili sistemlerin risk analizi yapılmadan ve planlanmadan uygulamaya alınması ile başlayan bir süreçtir. Genellikle de başarısız bir uygulama kurumsal anlamda çeşitli problemlerin oluşmasına ve bir takım kurumsal kayıpların oluşmasına neden olur. Özellikle kurumsal bilgi ve belge yönetimi ile ilgili yapılan yatırımlar, devreye alınan sistemler, uygulamaya alınan yazılımlar, plansız ve programsız bir şekilde uygulanmaya çalışıldığında kurumsal faaliyetlerin, hizmetlerin durma noktasına gelmesi ile sonuçlanır.

Bu bildiri de kurumsal anlamda uygulamaya alınan veya uygulanmaya alınması istenilen elektronik belge/doküman yönetimi veya belge/doküman yönetiminin kurumsal ölçekte dönüşüm ve değişimi ile ilgili sorunlar ve bu sorunların nasıl çözüleceği ile ilgili çözümler ve öneriler incelenecektir.

Bu konu kapsamında ele alınacak başlıklar arasında;

- Belgelerin Özellikleri ve kurumlar açısından yönetimi,
- Belge yönetiminin kurumlarda savunuculuğunun yapılması gerekliliği,
- Belge yönetimi ile ilgili dönüşüm sürecinde gerekli olan alt yapı,
- Elektronik Belge Yönetimi Sisteminin uygulanması öncesinde, uygulama esnasında ve uygulanması sonrasında savunulacak değişim boyutları,
- Makro ve mikro düzeyde dönüşüm etkileri,
- Elektronik belge yönetiminin getireceği faydalar,
- Dönüşümün ve değişimin yönetilmesi,
- Bu süreçte kurum personelinin ve yöneticilerinin eğitimi,
- Dönüşümün etkilerinin ölçülmesi,

yer almaktadır.

Anahtar sözcükler: Elektronik belge yönetimi, dönüşüm, değişim, kâğıtsız ofis

Bilgi Profesyonellerinin Açık Erişim Yaklaşımları

Ömer Dalkıran¹

¹Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Türkiye (omerdalkiran@gmail.com)

Bilimsel literatürün engelsiz ve sınırsız olarak erişilebilmesi ve kullanılabilmesini ifade eden açık erişim, sunduğu avantajlarla bilimsel yayıncılık dünyasını, akademik ortamı ve özellikle de bilgi merkezlerini etkilemektedir. Bu nedenle açık erişim bilgi profesyonellerinin odaklanması gereken bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Literatürde bilgi profesyonellerinin açık erişimdeki rol ve sorumluluklarına değinen bazı çalışmalar bulunmaktadır. Bilgi profesyonellerinin açık erişim hareketinin savunuculuğunu yapma (Okoye ve Ejikeme, 2005), kurumsal açık arşiv oluşturma ve ilgili hizmetleri sunma (Pinfield, 2008, s. 13), açık erişimli kaynakları kütüphane üzerinden sunma (Mullen, 2011), açık erişimli yayın üretme, açık erişim sistemleri oluşturma, telif hakkı dolmuş çalışmaları dijitalleştirme gibi çalışmalar yürütebilecekleri vurgulanmaktadır (Bailey, 2006). Bu çerçevede en temel girişim olarak görülen kurumsal açık arşiv oluşturma konusunda bilgi profesyonellerinin rol ve sorumlulukları üzerinde ise özellikle durulmaktadır. Danışma kütüphanecilerinin kurumsal açık arşivler konusunda önemli bir rol üstlenebileceği belirtilmektedir. Bu çerçevede yapılabilecekler şu şekilde sıralanabilir:

- Kurumsal açık arşiv politikalarının oluşturulması ve uygulanmasına destek olmak
- Kurumsal açık arşivlerin kullanıcı ara yüzünün etkili ve kullanıcı dostu olarak tasarlanmasına yardımcı olmak
- Kurum bünyesindeki kişisel arşivleme etkinliklerini belirlemeye yardımcı olmak
- Kurumdaki araştırmacıları kendi alanlarına yönelik olarak kurumsal açık arşiv oluşturma ve kullanımı konusunda teşvik etmek
- Araştırmacıları telif hakları ve yayıncıların son baskı politikaları konusunda bilgilendirmek
- Gerektiğinde öğretim üyeleri için dijital kaynak sağlanmasına yardımcı olmak
- Kurumsal açık arşivlere yüklenecek kaynakların üst verilerinin, konu başlıklarının vb. oluşturulmasında görev almak

- Kurumsal açık arşivler hakkında bilgilendirici ve teşvik edici dokümanlar oluşturmak
- Kullanıcıları kurumsal açık arşiv kullanımı konusunda eğitmek
- Kullanıcılara kurumsal açık arşivlere yönelik olarak kurumsal açık arşivler üzerinden özel danışma hizmeti vermek (Bailey, 2005, s. 265-266).

Bu bağlamda bilgi profesyonellerinin açık erişim konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmadığı ve açık erişime karşı duruşu önemli bir araştırma sorusudur. Ulusal literatürde bilgi profesyonellerinin açık erişime bakışını ve açık erişime ilişkin roller ve sorumluluklarını yansıtan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bilgi profesyonellerinin açık erişime bakışı ve açık erişim hareketindeki rollerine ilişkin tutum ve yaklaşımlarının ortaya konulması önemli görülmektedir. Çalışmanın amacı bilgi profesyonellerin açık erişim ve kurumsal açık arşivlere ilişkin görüşleri ışığında açık erişime bakışının değerlendirilmesidir. Araştırmanın soruları şu şekilde sıralanabilir:

- Bilgi profesyonellerinin açık erişim hakkındaki bilgi düzeyleri nedir?
- Bilgi profesyonelleri açık erişimin avantajları ve gelişimine yönelik stratejiler için ne düşünmektedir?
- Bilgi profesyonellerinin kurumsal açık arşivlerde oynadığı roller nedir?
- Bilgi profesyonelleri açık erişim konusunda rol üstlenmeye istekli midir?

Çalışmada öncelikle açık erişim ve kurumsal arşivler tanımlanarak onların yararları üzerinde kısaca durulmuş ve Türkiye’de açık erişimle ilgili son gelişmelere yer verilmiştir.

Anılan soruların cevabını bulmak için literatürden yararlanılarak biri açık uçlu olmak üzere 25 soruluk bir elektronik anket oluşturulmuştur. Üniversite ve araştırma kütüphanecilerinin özellikle kurumsal açık arşivler bağlamında açık erişim konusundaki farkındalıklarının yüksek olabileceği varsayımından hareketle anketin Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği (ÜNAK) üyelerine uygulanması amaçlanmıştır. ÜNAK Protokol listesinde yer alan 584 e-posta adresine gönderilen anket 564 e-posta kutusuna ulaşmıştır. 99 kişinin yanıtladığı anketin geri dönüş oranı %17,55’tir. Bulguların değerlendirilmesinde PASW Statistics 18 yazılımı kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara ilişkin değerlendirmeler anket kapsamında erişilebilen toplam katılımcı sayısı ile sınırlıdır.

Elde edilen bulgulara göre genel olarak bilgi profesyonelleri açık erişim ve açık arşivlerde görev almaya ve bu konuda eğitim almaya isteklidir.

Ayrıca, açık erişimin avantajları ve gelişimine yönelik stratejiler hakkında bilgi sahibidirler. Açık erişimin savunuculuğunu üstlenme, açık erişimin hayata geçirilmesi ve gelişiminde rol ve sorumlulukları olduğunu kabul etmektedirler. Çalışmada son olarak ulaşılan bulgulara dayalı bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Açık erişim, kurumsal açık arşivler, bilgi profesyonelleri

Ankara Üniversitesi Açık Erişim Sistemleri

E.Erdal Aydın¹, R. Burak Göksoy¹

¹Ankara Üniversitesi, Türkiye (eeaydin@ankara.edu.tr, rbgoksoy@gmail.com)

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler ve kurumsal bakış açılarının değişmesiyle birlikte “serbest erişim ve sınırsız kullanım” (PLOS, 2005) olarak tanımlanan açık erişim dünyada ve ülkemizde sürekli bir gelişim süreci içerisinde. Açık erişim materyalleri olarak sunulan bilimsel kaynak ve formatlardaki çeşitlenme farklı platformların kullanılmasını da gerekli kılmıştır. Açık erişim sistemlerine alt yapı unsuru olan açık kaynak kodlu yazılımlar bilgi erişim hizmetlerinde de yankı bulmuş; açık ders malzemeleri, açık dergi sistemleri, kurumsal açık erişim arşivler vb. uygulamalar için kullanım imkanı sunmuştur. Türkiye’de 2005 yılı başlarında ilk olarak üniversitelerde ortaya çıkan açık erişim ve kurumsal arşivler yine üniversitelerin kütüphaneleri ve bilgi merkezleri öncülüğünde ilk örneklerini vermeye başlamıştır. Ankara Üniversitesi, açık arşiv girişimine 2001 yılında akademisyenlerin bilimsel çalışmalarının yer aldığı basılı dergilerinin elektronik kopyalarını web sayfası üzerinde tam metin hizmete açarak başlamıştır (Atılğan, 2006). Ankara Üniversitesi, açık kaynak kodlu yazılımlardan da yararlanarak kendi açık erişim sistemleri ile birlikte dermesini de her geçen gün zenginleştirmekte ve geliştirmektedir.

Bu çalışmada kavramsal olarak açık erişim olgusu üzerinde durulacak, dünyada ve Türkiye’de başlıca uygulama alanları belirtilecek ve odak noktası olarak Ankara Üniversitesi açık erişim sistemleri ile açık kaynak kodlu yazılım kullanılarak geliştirilen hizmetler tanıtılacak ve uygulamalardan örnekler verilecektir.

Anahtar sözcükler: Açık erişim, açık kaynak kodlu yazılımlar, açık arşiv

Dijital Kütüphanelerde Kaynak Tanımlama: Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi Örneği

Tolga Çakmak¹, Güleda Doğan¹, Özlem Şenyurt Topçu¹

¹Hacettepe Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Türkiye (tcakmak@hacettepe.edu.tr, gduzyol@hacettepe.edu.tr, ozlemsenyurt@hacettepe.edu.tr)

Bir dijital kütüphanede/arşivde kullanıcılara sunulan bilgi kaynaklarına erişimde en önemli unsurlardan biri elektronik bilgi kaynaklarını tanımlamaya yönelik alanlar olan metadadır. Metadata günümüzde kullanılan bütün bilgi erişim sistemlerinin temelini oluşturmakla birlikte dijital kütüphanelerin kullanımını ve mevcut içeriğin sunumunu doğrudan etkileyen bir kavramdır. Özellikle kullanıcılar açısından değerlendirildiğinde metadatalar, belirli arama stratejileri ve bilgi okuryazarlığı becerileri ile ifade edilen bilgi ihtiyacının dijital kütüphanenin sahip olduğu içerik ile eşleşmesinde temel belirleyici konumundadır. Diğer yandan dijital kütüphanelerin sahip oldukları içeriğin sunumu açısından da metadata alanları önem taşımakta; bilgi kaynaklarının kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarına yönelik olup olmadığı konusunda karar vermelerinde etkili olmaktadır. İlk olarak web'deki nesnelere sınıflamak ve bu nesnelere web örümcekleri tarafından anlaşılabilir ve erişilebilir olması için kullanılan metadata, günümüzde toplumun kültürel miras ürünlerinin bilgi sistemleri gibi yeni teknolojiler aracılığıyla sunulmasına olanak tanımaktadır (Manouselis et al., 2010; Marchiori, 1998). Bu bağlamda metadata aracılığıyla hem kültürel miras hem de bilgi erişim anlamında bilgi kaynaklarının bibliyografik tanımlamaları elektronik ortamda oluşturularak sürekliliği ve korunması sağlanmaktadır. Geliştirilen karşılıklı işlerlik standartlarıyla birlikte, bilgi kaynakları sahip oldukları metadatalar sayesinde web ortamında daha görünür hale gelmekte; arama motorları ve web keşif araçları gibi temel bilgi erişim sistemleri tarafından daha kolay algılanabilmektedirler. Metadata standartlarına göre yapılandırılmış sistemlerde bulunan bilgi kaynaklarına ilişkin bibliyografik künyeler, herhangi bir sistem güncellemesinde ya da sistemin değiştirilmesinde veri kaybı yaşanmaksızın ara yazılımlar aracılığıyla farklı metadata standartlarına dönüştürülebilir ve sistemler arasında göç ettirebilir bir formata sahip olmaktadır. Bu noktada dijital kütüphanelerde kullanılacak olan metadata standardının seçimi, içeriğin sunumu, uzun süreli korunması, yaşatımı ve erişilebilirliği açılarından son derece önem taşımaktadır (Gartner, 2008). Kullanılacak olan metadata standardının

seçiminde dijital kütüphanenin sahip olduğu koleksiyonun çeşitliliği, hizmet verilen kullanıcı profili, hedef kitleye yönelik kültürel özellikler ve farklılıklar ve dijital kütüphanenin arşivleme politikası göz önünde bulundurulması gereken temel unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca gelişen teknoloji ve kullanıcı beklentilerindeki değişim de dikkate alınarak esneklik sağlayan ve yeni alan tanımlaya imkân tanıyan standartların seçilmesi dijital kütüphanelerin sürekliliği açısından önemli olmaktadır.

Günümüzde dijital kütüphanelere baktığımızda ticari ve ticari olmayan açık kaynak kodlu yazılımlarının kullanıldığını gözlemlemek mümkündür. Bu yazılımlar arasında açık kaynak kodlu yazılımların (DSpace, E-Prints, Greenstone gibi) yoğunlukla kullanılmakta; kurumsal arşivlerin yanı sıra bazı ulusal arşivler de bu yazılımlardan faydalanmaktadır. Her iki yazılım türdeki yazılımlarla oluşturulan dijital kütüphane/arşivlerin içerdiği veri setinin yapısına uygun biçimde özelleştirilmiş metadata alanlarını bulundurması gerekmektedir. Dijital kütüphane oluşturma yazılımlarının sahip oldukları metadata alanları bazen yeterli olmamakta, mevcut tanımlı alanların çıkarılması/değiştirilmesi ya da yeni alanların eklenmesini, bazı mevcut alanların ise özelleştirilmesini gerektirmektedir. Bu doğrultuda çalışmamızda, Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde yapılmış lisansüstü tezleri tek platformda toplayan "Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi" adlı dijital arşivinden yola çıkarak tez türündeki bilgi kaynaklarının tanımlanması için dijital kütüphanelerde ihtiyaç duyulacak metadata alanları ve bu kaynakların tanımlanması için belirlenmiş standartlar üzerinde durulmaktadır. Bu çerçevede açık kaynak kodlu yazılımlardan DSpace yazılımının 1.8 sürümü kullanılarak geliştirilen Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi'nde Qualified Dublin Core standardı kapsamında genel metadata alanlarına ek olarak Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde üretilmiş tezler incelenerek bazı yeni alanlar oluşturulmuş bazı alanlarda ise değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin ardından arşive yönelik bir metadata politikası da geliştirilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmamızda dijital arşivler için geliştirilmesi gereken politikalar içerisinde metadata politikasının da mutlaka bulunması gerektiği vurgulanmakta ve bu politika çerçevesinde yer alması gereken unsurların neler olduğu belirtilmektedir.

Anahtar sözcükler: Dijital kütüphaneler, metadata, kurumsal arşivler, dijital kütüphane yazılımları

Yazma ve Nadir Eserlerin Dijitalleştirilmesi: Seyfettin Özege Basma ve Yazma Nadir Eserler Dermesi

Gülcan Palo¹

¹Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (gulcan.palo@atauni.edu.tr)

Yazma ve nadir eser bakımından zengin olan ülkemizde yürütülen dijitalleştirme çalışmaları 2000'li yıllarda başlamış ve teknolojinin de ilerlemesiyle giderek hız kazanmıştır. Nitekim şu anda Türkiye'de çok sayıda yazma ve nadir esere sahip, dermelerini elektronik ortamda ortak bir otomasyon siteminde erişime sunan toplam 28 tane kütüphane bulunmaktadır. Bunun yanında hemen hemen her ilimizde eserlerinin bir kısmını dijitalleştirebilmiş az sayıda yazma esere sahip kütüphaneler mevcuttur. Bu kütüphanelerin eserleriyle birlikte sistem üzerinden tam anlamıyla hizmet veren diğer 28 kütüphanede olduğu gibi toplu bir kataloğa katılamamalarının sebebi dijitalleştirme işleminin, yazma ve nadir eserler söz konusu olduğunda son derece zahmetli, pahalı ve özen gerektiren bir süreç olmasıdır. Bu süreç baştan sona belli adımları olan, hedef ve ihtiyacı karşılamaya yönelik planlamalara sahip projeler ile hayata geçirilmelidir. Bu süreçte eserleri tarama yöntemleri, taramada kullanılan malzeme, kalite kontrol mekanizmaları, üstveri (metadata) tanımlamaları, dijital varlıkların muhafazası ve kullanıma sunulması tüm ayrıntılarıyla göz önünde bulundurulması gereken temel unsurlardır. Bir dijitalleştirme sürecinin ana başlıkları şu şekildedir:

- Donanım ve Yazılım (bilgisayarlar, tarayıcılar, tarama yazılımları, görüntü yazılımları, standartlar)
- Kalite Kontrol (QC, OCR, çözünürlük, renk ve ton, tam görünüm)
- Depolama ve Erişim (formatlar, online-offline depolama, veri tabanı uyumlulukları, ara yüzler, yedekleme, bağlantılar).

Özel önem gerektiren materyallerin dijitalleştirilmesinde daha profesyonel yaklaşımların uygulanması, bu materyallerin özgünlüğünü ve değerini korumalarını sağlayacak koşulların belirlenmesi son derece önemlidir (Külcü, 2010).

Türkiye'de matbaanın kullanımından sonraki en eski yazma eserlere sahip, Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde bulunan Seyfettin Özege dermesi, 1728-1928 yılları arasında basılmış olan eski harfli Türkçe eserlerin neredeyse tamamını kapsayan çok özel bir koleksiyondur.

Koleksiyonun sahibi M. Seyfettin Özege ise döneminin nadir kitapseverlerinden ve çok önemli bibliyoman şahsiyetlerindedir. Özege dermesi, Türk-İslam kültür dünyasına yönelik bilimsel çalışmalar için dünya çapında bir başvuru merkezi niteliğindedir. 1934 derleme kanunundan önceki dönemi kapsayan kitapları da bünyesinde barındırması açısından bu boşluğu doldurur nitelikte bir koleksiyondur. Ancak bu özgün dermenin gerek Türkiye çapında gerekse dünyada bilinirliği çok azdır. Öyle ki yukarıda bahsedilen 28 kütüphanenin bulunduğu Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde oluşturulan yazmalar toplu katalogunda yer almamaktadır. Söz konusu dermenin dijitalleştirilmesi için Atatürk Üniversitesi tarafından 2004 yılında birtakım çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmada yer alan çalışanların uzman kişiler olup olmadığı ve projenin dijitalleştirme koşullarına uygun bir şekilde yürütülüp yürütülmediği araştırmancının odağında yer alan sorulardır. Ayrıca Türkiye kültürel mirası açısından böylesi büyük bir öneme sahip bir dermenin en iyi şekilde kullanıcılara sunulması ve hak ettiği değerin verilmesi gerekmektedir.

Çalışmanın amacı yazma ve nadir eserlerin dijitalleştirilmesini teorik ve pratik açıdan ele almak ve Seyfettin Özege dermesinin dijitalleştirme süreci hakkında saptamalarda bulunmak ve varsa yapılan ihmallerden doğabilecek sorunları ortaya çıkarmaktır. Kültür varlıklarımızın daha iyi korunmasına ve tanınmasına yardımcı olacak çalışmada, yöntem olarak literatür taraması kullanılmıştır. Ayrıca Atatürk Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde halen devam eden dijitalleştirme çalışmaları yerinde incelenmiş, yeniden üretilen resimlerin formatları, depolama yöntemi, metadata iliştiirmeleri, veri dönüştürmeleri hakkında gözlem-görüşme tekniği ile bilgi alınmıştır. Bu veriler yazma eserlerin dijitalleştirilmesiyle ilgili uluslararası standartlar ve örnek projelerle karşılaştırılmıştır. Çalışmanın sonunda Seyfettin Özege dermesinin üniversite kütüphanesi tekeline kurtarılması ve bilinirliğinin artırılması için çözüm önerilerinde bulunulacaktır. Ayrıca bu örnek çalışma üzerinden dijitalleştirme projelerinde yani yaklaşım ve uygulamaların, uluslararası standartların önemi ve gerekliliği vurgulanacaktır. Söz konusu dermenin dijitalleştirilmesi ile ilgili bir çalışma literatürde yer almamaktadır. Dermenin, orijinalliği ve diğer yazma eser koleksiyonlarından ayrı bir otomasyon sistemi üzerinden kullanıcılara hizmet veriyor olması, çalışmanın özgün değerini de ortaya koymaktadır.

Anahtar sözcükler: Dijitalleştirme, Seyfettin Özege, nadir eserler

Dijital Çağın, Dijital Toplumuna “Edirne Belediye Başkanlığı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali’nin Sayısallaştırma Projesi”

Ender Bilar¹

¹Edirne Belediye Başkanlığı, Türkiye (enderbilar@gmail.com)

“Bilgi Güçtür!...” gerçeği yüzyıllardır tekrarlanan bir slogan halinde dillendirilmektedir. Ancak bilginin “GÜÇ” olabilmesi, ona erişmek, onu yaygın biçimde kullanmak ve kullandırmakla doğru orantılıdır.

Sanayileşmenin getirdiği teknolojik gelişme ile birlikte üretilen bilgiler, “biriktirilebilme-çoğaltılabilme” özelliğine erişmiştir. İşte bu özellik sayesinde üretilen bilgi, günümüzde yazılı hale getirilebilmekte, çoğaltılabilmekte ve biriktirilebilmektedir (Kongar, 1997, s.25).

1980’li yıllarla birlikte kurumsal yaşamda etkin rol üstlenmeye başlayan bilgisayarlar, günümüzde pek çok kurumsal çözümün ana kaynağı olmuştur. Yine 80’ li yıllarda yaygın uygulama şansı bulan tarayıcılar ile yüksek çözünürlükte bilgi ve belge kaynaklarının elektronik sistemlerde saklanması ve görüntülenmesi mümkün olabilmiştir (Külcü, 2010, s.292).

Yaşadığımız yüzyılın yani 21. Yüzyılın getirdiği toplumsal, ekonomik, teknolojik ve yaşamsal değişim rüzgârları, küreselleşme ile birlikte her şeyin “e-bir şey” olarak hayatımıza geçmesini sağlamıştır. Artık günümüz toplum insanı, dijital dünyanın içinde, dijital çağın gereklerini tüm altyapısıyla birlikte yerine getirebilme ve “e-dünya”ya ayak uydurabilme, başarabilme ve yaşayabilme uğraşı içine girmiştir (Yurdadoğ, 2004, s.4-5).

Dijital çağın öngördüğü toplum, işte bu ortamı, e-yaşam tarzı ile başka bir deyişle “her türlü eylemi” bilgisayar aracılığı ile İnternet üzerinden paylaşabilmekte, sahip olabilmektedir.

Bu bağlamda, yaşadığımız dünya’da tüm kentlerin, tarihi, kültürel ve sosyal mirasları olduğu bir gerçektir. Önemli olan bu tarihi, kültürel ve sosyal mirasın ne ölçüde korunarak ve gelenek, göreneklere uyularak, günümüze ve geleceğimize aktarılmış olmasıdır.

Anıt-Kent, Müze Kent, Tarihi Başkent özellikleri ile tarihi ve kültürel değerlerini günümüze taşıyan Edirne, Türk'ün ananevi spor geleneği olan "Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri"ni de, 652 yıldır sürdürebilme, yaşatabilme başarısını göstermiştir. Bu başarı, Er Meydanında güreşen yiğit pehlivanlarımız ile bu güreşlerin gerçekleşmesinde etkin rol oynayan, cazgır, hakem, davul ve zurnacı vb. emeği geçen tüm çalışanlar, güreş severler, Edirne Valiliği, Belediye Başkanları ile onun değerli çalışanlarına aittir.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Edirne Belediye Başkanlığı'nın ortak yürüttüğü proje ile 16 Kasım 2010 tarihinde UNESCO'nun "İnsanlığın Somut Olmayan Kültür Mirası Listesi" ne dahil edilen ve bu yıl 652 ncisi düzenlenen "Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali"ni çağımızın dijital teknolojilerini kullanarak, günümüze kadar gelen ve ulaşılabilen, her türlü bilgi ve belge, film, fotoğraf vb. materyaller dijital ortama aktarmak ve tüm dünya insanlığına açmak amacıyla "Edirne Belediyesi Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'nin Sayısallaştırılması Projesi" yazılı hale getirilmiştir.

Bu çalışma, Edirne Belediyesi'nin kentin kültürel mirasına sahip çıkma ve geleceğe aktarma, konu ilgili tüm bilgi ve belgeleri sayısallaştırarak, günümüz dijital çağın dijital toplumuna aktarma adına ürettiği tarihi, sosyal, kültürel sorumluluk projelerinden biridir.

Bu proje kapsamında yıllara ve boylarına göre güreş neticeleri kütüphane ve arşivlerde bulunan yerel gazeteler taranmak suretiyle çıkartılmış olup halen tarama çalışmaları devam etmektedir. Bu bağlamda; Kırkpınar Yağlı Güreşleri konulu basılı kaynaklardan 57 kitap, 39 dergi'ye ülkemizin değişik kütüphane ve arşivlerinden ulaşılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde 4230 sayfa kitap, 950 sayfa dergi dijital ortama aktarılmıştır. Aktarılması tamamlanan bu basılı ve/veya elektronik yayınlar bu proje kapsamında PDF formatında gerekli yasal izinleri alınarak güreş sever halkımız ile buluşturulacaktır.

Ayrıca yürüttüğümüz bu çalışmalar ile 1920 yılından 2013 yılına kadar ki yerel gazeteler taranmış, Kırkpınar Yağlı Güreşler ile ilgili yaklaşık 3000'e yakın haber bülteni dijital ortama aktarılmıştır. Yapılan bu çalışma ile de yaklaşık 1700'e yakın sayfa gazete dijital ortama aktarılmıştır. Proje kapsamında 15.000'e yakın fotoğraf, video vb. görsel materyale de ulaşılmıştır.

Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin bugünlere gelmesini sağlayan, Kırkpınar ağaları, belediye başkanları ve diğer emeği geçenler ile birebir görüşmeler yapılarak anıları dijital ortama aktarılma çalışmalarda halen devam etmektedir.

Sonuçta 652 yıldır sürdürölen tarihi spor geleneği, "Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali"nin geçmişten günümüze gelen tüm arşiv belgeleri bu proje kapsamında toplanıp derlenerek Belediye'nin web sunucusu üzerinden tüm dünya ile paylaşılacaktır. Böylelikle bu proje ile Tarihi Kırkpınar'ın ve Edirne'nin tanıtımına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler: Kırkpınar, yağlı güreş, sayısallaştırma, Edirne

Kurumsal Arşiv ve Dijitalleştirme: Yeditepe Üniversitesi Örneği

Handan Çelik¹, Aslıhan Aslım¹, Sezgin Yılmaz¹

¹Yeditepe Üniversitesi, Türkiye (rhkaracam@yeditepe.edu.tr, aslihan.aslim@yeditepe.edu.tr, sezgin.yilmaz@yeditepe.edu.tr)

Dijitalleştirme konusu; basılı eserlerin sayısallaştırılmasından elektronik formata çevrilen kitaplara, dijital kütüphanelere ve dijital okuryazarlığa, arama motorlarından elektronik yayıncılığa, e-izmadan bilgi güvenliğine uzanan çok geniş kapsamlı bir konudur. Bu çalışmada, kütüphane koleksiyonlarındaki dijitalleştirme çalışmaları anlatılacaktır. Sayısallaşmaya giden yoldaki kilometre taşları şöyle ifade edilebilir:

İnternet'in 20. yüzyılın ortalarında icat edilip hızla gelişmesi, dijital kütüphane ihtiyacının doğmasında en önemli etken olmuş; söz konusu ihtiyacın giderilmesi için dünyada başarılı uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu anlamda ilk çalışma, 1988-1991 yılları arasında, Carnegie Melon Üniversitesi ve OCL'in gerçekleştirdiği "Mercury Projesi"dir (Arms, 2000).

Bir diğer uygulama, 1994-1998 yılları arasında yapılmış olan "Digital Libraries Initiative"dir. 1996 yılında İngiltere'de üniversitelerin kurduğu Ortak Bilgi Sistemleri Komitesi (JISC) de "eLib" projesini başlatmıştır (Tonta, 1999).

Dijital kütüphanelere ilişkin daha büyük ölçekli başka bir girişim ise, LC'nin, 1995'te başlatılan National Digital Library Program (NDLP)'idir. Amacı, 2000 yılında, içinde LC'nin ve diğer işbirliği içinde olan kuruluşların dermesindeki sayısallaştırılmış beş milyon kaynağa, çevrim içi erişilebilirliği sağlamak olan bu proje; çok geniş bir kullanıcı kesimi tarafından ulaşılabilir web tabanlı ilk dijital kütüphane hizmetidir (Cathro, 2001).

Dijitalleştirme; kâğıt belge, fotoğraf ya da grafik malzemeler gibi fiziksel ya da analog materyallerin elektronik ortama ya da elektronik ortamda depolanan görüntülere/imaglara dönüştürülmesi işlemi ya da genel olarak, elektronik sistemlerce algılanamayan yapılandırılmamış formdaki bilginin elektronik ortamca algılanabilecek yapılandırılmış forma çevrilmesi biçiminde tanımlanabilir. (Yılmaz, 2011) Bir görüşe göre, dijital bilgi, basılı olandan daha "evrimleşmiş" değildir; kültürel hazinenin tutulduğu "ortam"ın değişmesi ve yine kendi içinde farklı sayısal formatlara dönüştürülmesini ifade eder (Anne Burdick, Johanna Drucker, Peter Lunenfeld, Todd Presner,

Jeffrey Schnapp, 2012). Esas olarak sayısallaştırma kavramıyla kastedilen, yalnızca mevcut dijital belgelerin yönetimi, sunumu, korunması vb. değil; sonradan dijitalleştirilmiş olanların da idaresidir ve elektronik kaynakların geniş kitlelere ulaştırılmasında kütüphaneciye düşen sorumluluk büyüktür (Perry, 2005).

Teknolojiden uzak durmanın imkansız olduğu günümüzde, çağ dışı yöntemlerle varlığını sürdürmeye çalışan kütüphane ve arşivler, yenilikçi rakiplerinin gerisinde kalmaya mahkumdur. Bu yüzden ki “kütüphanecilik” ve “arşivcilik” kavramları tek başlarına yeterli görülmeyip daha geniş kapsamlı ve teknolojiyle daha içiçe olan “Bilgi ve Belge Yönetimi” tanımı ortaya konmuş; bazı üniversitelerin bu alanda eğitim veren bölümleri de içerik ve isim değişikliğine gitmiştir.

“Bilgiyi yönetme” mefhumu, bir anda ortaya çıkmamış; küreselleşme, ekonomik ve teknolojik gelişmeler, İnternet gibi etkenler, bu olgunun doğuşuna zemin hazırlamıştır. Bilgi yönetimiyle hedeflenen, şirketlerin bilgiyi “sermaye” olarak ele alıp kullanmasıdır (Çapar, 2007).

Hal böyle iken, organizasyonların geleneksel yöntemlere bağlı kalması kabul edilemez. Dolayısıyla kurumlara düşen sorumluluk, teknolojinin nimetlerinden ve dijitalleştirmenin getirilerinden faydalanmaktır.

Sahip olduğu materyalin en azından bir bölümünü dijital ortama aktarmayan bir kütüphane, koleksiyonunun hacmiyle başa çıkamaz duruma gelecek; nadir eserlerini, tarihi belgelerini koruyamayacak; kullanıcı taleplerine gereğince cevap veremeyecek; kısacası başarılı bir “bilgi yönetimi süreci” gerçekleştirilemeyecektir.

Buradan hareketle, dijitalleştirmenin amaçları şöyle açıklanabilir:

- Yer tasarrufu sağlamak;
- Basılı ortamda tek kopyası olan belgenin yedeklemesini yapmak;
- Nadir, çok kullanılan veya tek kopya malzemenin yıpranmasını engellemek;
- “Hayati belgeler” (“Vital records”) denilen, kurum için çok önemli belgeleri koruma altına almak;
- Bilginin kontrolünü, “yönetimini” kolaylaştırmak (Örneğin, elektronik kaynaktan geçen bir kelimeyi saniyeler içinde bulabilmek, mevcut bilgiye sonradan ekleme yapabilmek);

- Aynı anda birden fazla kullanıcı için ulaşılabilir olan bilgiyi temin etmek;
- Kültürel birikimi, gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarmak.

Bununla beraber, sayısallaştırmanın zorlukları ve sınırlayıcı yanları da vardır (Külcü, 2010). Elektronik ortamda belgelerin kanıt niteliğini sürdürebilmeleri için, “dijital imza” ve “çoklu imza” özelliklerinin tanımlanması, güvenlik önlemleri ve gizlilik ihlalleri için alınması gereken şifreleme, kısıtlama gibi önlemler, bunlardan bazılarıdır. Öte yandan, söz konusu kısıtlamaları tanımlamak ve bunlara çözüm sunmak amacıyla ulusal ve uluslararası proje ve standartlar geliştirilmiştir (Külcü, 2010).

Masraflı ve zaman alıcı olan dijitalleştirme işleminin uygulanacağı malzemenin ve bu işlemde kullanılacak donanımın doğru seçilmesi, içeriğin tanımlanmasına yönelik bir yazılımdan yararlanılması ve bu içeriğin diğer sistemlerle bütünleşmesinin sağlanması yanında, iyi bir “fayda- maliyet analizi” yapılması gerekmektedir (Yılmaz, 2012). Çok kullanılan, nadir veya tek kopya olan, elektronik yedeğinin alınması lüzumlu görülen ve yaygınlaştırılmak istenen materyale öncelik vermek, yerinde olacaktır.

Bu çalışmada Yeditepe Üniversitesi Bilgi Merkezi’ndeki sayısallaştırma işlemleri örneği de ele alınmıştır. Bilgi Merkezi; ilk olarak “Yeditepe Üniversitesi Merkez Kütüphanesi” adı ile, 1997 yılında Kartal’da kurulmuş; 1999 senesinde ise Üsküdar’a taşınmıştır. Bu dönemde kitaplar kütüphanede toplanmamış; kütüphaneye gelen kaynaklar, tasnifi yapılmak suretiyle ilgili fakülte kitaplıklarına gönderilmiştir. En son 2000 yılında, Kayışdağı 26 Ağustos Yerleşkesi’nin tamamlanmasıyla tüm birimler tek bir çatı altında toplanmıştır.

“Merkez kütüphane” tanımlaması, 2004 yılında, yerini “Yeditepe Üniversitesi Bilgi Merkezi” ismine bırakmıştır. Kuşkusuz, bu değişimde; gelişen bilgi dünyası ve teknolojileri, üniversitelerin ve bazı kurumların, bölüm isimlerinde değişikliğe gitmeleri etkili olmuştur. Bu bağlamda, “kütüphane” ve “bilgi merkezi” arasındaki farka da değinmek faydalı olacaktır:

Kütüphane, yetişmiş bir personel ile yürütülen örgütlü bir dermedir (Yontar, 1995). Kütüphaneler, verdikleri hizmet dolayısıyla ellerindeki materyalleri tasnif edip kullanıma hazır bir şekilde kullanıcıya sunarlar. Çeşitleri ve konuları kütüphane türlerine göre değişiklik gösteren bu derme; genel olarak kitap, süreli yayınlar, tez ve görsel-işitsel materyaller gibi formlarda bulunur.

Bilgi merkezlerinde ise; kullanıcılara sunulan bilgi, analize veya değerlendirmeye tabi tutulmaz. Bilgi gereksiniminin düzeyi ve kapsamına uygun olarak, elde edilen bilgi, araştırmacıya doğrudan sunulur (Yontar, 1995). Böylece, bilginin içeriği veya niteliği konusundaki değerlendirmeler kullanıcıya bırakılır.

Çağın değişen koşullarına ayak uydurmak için kendini yenileyen Yeditepe Üniversitesi Bilgi Merkezi'nde dijitalleştirme süreci devam etmektedir. Bu amaçla; tezler, makaleler ve çeşitli ders notları sayısallaştırılmakta; dijital kartpostal ve fotoğraf koleksiyonları oluşturulmaktadır. Web sayfası yenileme çalışmaları da dijitalleştirme sürecinin, eş zamanlı yürütülen diğer bir aşamasıdır.

Anahtar sözcükler: Dijitalleştirme, dijitalleştirme standartları, kurumsal bellek, kurumsal arşiv

Akademik Araştırmalarda Web 2.0 Etkisi: ODTÜ ve Mendeley İşbirliği

Levent Kutlutürk¹, Emre Hasan Akbayrak¹

¹Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye (leventk@metu.edu.tr, akbayrak@metu.edu.tr)

Bu çalışmanın amacı; araştırmacıların araştırmalarını yönetmelerine ve geliştirmelerine, diğer araştırmacılar ile çevrimiçi işbirliği yapabilmelerine ve yapılmış olan son araştırmaları keşfetmelerine yardımcı olurken, bir referans yönetim aracı ve bir akademik sosyal ağ olan Mendeley'in kurumsal sürümü olan Mendeley Institutional Edition (MIE) hakkında bir değerlendirme yapmaktır. Bu anlamda Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) ile Mendeley Institutional Edition (MIE) kullanımına yönelik bir ortaklık anlaşması yapılmıştır. Bu anlaşma ile sağlanmış olan işbirliğinin kütüphane hizmetlerinin tasarımına olan etkileri ile akademik çalışmalara olan etkilerinin değerlendirilebilmesi sağlanacaktır. Türkiye'de Mendeley ile yapılmış olan ilk ortaklık anlaşması ile ODTÜ Kütüphanesi; etkin referans yönetimi desteği ve akademik sosyal ağ yapısı içinde sunulan etkileşimli ve ortak akademik çalışmalar, bilim insanların araştırma ve çalışma davranışlarına olan etkileri ve kütüphane yönetimi açısından koleksiyon geliştirme politikalarına etkilerini değerlendirmiştir.

Akademik iletişim ve işbirliği, geçmiş yıllarda kişisel ve yerel olanaklar ile coğrafi özelliklerin sunduğu olanaklar ile sınırlıyken, İnternet'in hayatımıza girmesiyle gelişmeye başlamış ve buna paralel olarak değişime uğramıştır. Farklı coğrafyalardan katılım sağlayarak ortak çalışma yapan bilim insanların ve araştırmacıların birbirleriyle olan iletişimi ve paylaşımı, yalnızca e-posta üzerinden gerçekteşebilmekte ve tek bir ortak belge üzerinde yapılan çalışmalardan oluşmaktaydı. İnternet'in ilk yıllarında sadece vitrinde bilgilerin sunulması ve bilgi gereksinimi duyan kişinin bu bilgilere erişmesinin yerini, bugün Web 2.0 ile artık daha etkileşimli ve hareketli bilgi üretimi ve kullanımı almıştır. Özellikle sosyal ağlar ile dünyanın her yerinden kişilerarası etkileşim sağlanabilir olmuştur ve bununla birlikte günlük hayatı değiştirdiği gibi profesyonel etkinliklerin değişmesine neden olmuştur (Jeng, He, Jiang ve Zhang, 2012). Sosyal ağların ilk ortaya çıktığı 1998 yılından bugüne yaşanan değişimler; arkadaşlar ile iletişim, çöpçatanlık, iş bağlantılarının kurulması, bloglar aracılığıyla bilgi paylaşımı, tartışma forumları, sosyal ilgilere yönelik paylaşımları, müzik paylaşımı, sanat çalışmalarının paylaşımı gibi alanlarda gerçekteşmiştir (Boyd ve Ellison, 2008).

Sosyal ağlar başlangıçta, kullanıcıların daha önceden tanıdıkları kişiler ile bir iletişim kanalı olarak daha çok tercih edilir olmuş, bu nedenle birbirini tanımayan kullanıcıların olduğu haber grupları ve benzerlerinden daha farklı değerlendirilmişlerdir (Ellison, Steinfield ve Lampe, 2007). Günümüzde ise birbirini tanımayan fakat ortak noktaları bulunan kişiler de sosyal ağlar ile iletişim kurmaya ve etkileşim içine girmeye başlamışlardır. Bu etkileşim ile Akademik Sosyal Ağlar aracılığıyla farklı kişilerle bağlantı kurmak, kaynak paylaşımı yapılması ve yapılan çalışmaların sonuçlarının paylaşılması önem kazanmaktadır (Rebuin, 2011).

Araştırmacılar açısından ister bir lise öğrencisinin yılsonu ödevi olsun, isterse Nobel ödülü sahibi bir bilim insanının çalışması olsun, yararlanılan kaynaklara atıf yapılması temel bir gerekliliktir (Kern ve Hensley, 2011). Bilimsel çıktılarda faydalanılan eserlerin sahiplerinin belirtilmesi, mevcut çalışmanın altyapısını oluşturmakta ve sonraki çalışmalar için de temel oluşturmaktadır. Bu amaçla kullanılan referans yönetim araçlarının kullanılmaya başlandığı 90'lardan 2000'lerin sonuna kadar üç temel işlevi sunmaktaydı: atıfları bir araya getirmek, bir araya getirerek saklamak ve metin içinde atıfı sunarken kaynakçayı düzenlemek. Son zamanlarda ise dördüncü bir öge olarak paylaşım referans yönetim araçlarının bir ögesi haline gelmiştir (Glassman ve Sorensen, 2012). Mendeley, kullanıcıların araştırmalarını düzenleyebildiği, meslektaşlarıyla işbirliği yapabildiği ve yeni bilgileri keşfedildikleri bir araştırma platformudur (Henning ve Reichelt, 2008). Bu platform web ara yüzü, masaüstü programı ve mobil uygulamalar olmak üzere üç farklı erişimi mümkün kılmaktadır. Birbiriyle haberleşebilen ve çapraz kullanıma olanak veren Mendeley büyük miktarda veriyi kayıt altında tutarken bu verilerin analizlerini de yapabilme yetisine sahiptir (Jack ve diğerleri., t.y.). Mendeley kullanıcıları, lisans anlaşmaları kapsamında sahip oldukları akademik çalışmaları sisteme yükleyerek şu anda dünyanın en büyük akademik arşivini oluşturmuş ve paylaşımına açılmasını sağlamışlardır. Paylaşım ve etkileşimin belki de en önemli ögesi olan dosya paylaşımı ise birçok yayıncı tarafından lisans anlaşmalarına aykırı bir durum olarak görülmektedir. Dünyanın en büyük bilimsel yayıncılarından olan Elsevier, önce karşı tavır sergilediği bu uygulamaya karşın Mendeley'in sağladığı bu bilgi akışını gözlemleyerek karar verme sürecindeki büyük etkisinden dolayı Mendeley'e ilgi göstermiş ve çok yakın bir zamanda şirketi kendi bünyesine katmıştır (Dobbs, 2013).

Bu değerlendirmenin yapıldığı tarihte yaklaşık 2.500.0000 kullanıcı, 430.000.000 belge ve 240.000 çalışma grubu Mendeley içeriğinde yer almaktadır. Bütün bu verilerin kütüphane yönetimi açısından değerlendirilmesine izin veren MIE, ODTÜ Kütüphanesi için önem taşımaktadır. Kullanıcıların paylaştıkları belgelerin ve çalışmalarında kullandıkları kaynakların analizlerinin sadece istatistiki veriler ile yapılmasına izin veren MIE; okuma alışkanlıklarının yönelimlerinin gözlemlenmesi, satın alma politikalarının düzenlenmesi ve kaynak seçimi gibi konularda kütüphane yönetimine önemli veriler sağlayabilmektedir. ODTÜ Kütüphanesi ve MIE ortaklığının sağladığı faydaların başında kullanıcılara sunulan 5 GB dosya saklama alanı, 5 kişilik gruplar oluşturularak dosya paylaşımına olanak vermesi, daha geniş kullanıcı desteği sunulması ve daha önemlisi kütüphane yönetimine, kullanıcılarının tüm ilgi alanlarını ve araştırma davranışlarını gözlemleyerek analizler yapılabilmesi olanağı sunması olarak değerlendirilebilir.

Anahtar sözcükler: Mendeley, ODTÜ, akademik sosyal ağlar

Kurumsal Blogların Taşıdığı Riskler

H. Buluthan Çetintař¹

¹Selçuk Üniversitesi, Türkiye (hbuluthan@yahoo.com)

Çevrimiçi ortamın esnek yapısı ve sağladığı iletişim hızı, bilginin sınırsızca dolaşmasını sağlamaktadır. Bu ortamın en önemli öğelerinden birisi sosyal medyadır. Sosyal medya, her türlü bilginin ve içeriğin sosyal ağ siteleri ve hizmetleri vasıtasıyla çevrimiçi ortamda paylaşılmasıdır. Sosyal medyanın kurumlar için önemi, geniş kitlelere ulaşma imkânı vermesinden ve bu kitlelere verilecek mesajlarda daha fazla kontrol imkânı sağlamasından kaynaklanmaktadır. Kurumlar açısından önemi gittikçe artan çevrimiçi ortam ve sosyal medya kullanımı, kurumsal iletişim ve kurumsal halkla ilişkiler uygulamaların-da sıklıkla tercih edilmektedir. Çevrimiçi ortamda bulunmanın gücünü fark eden kurumlar, olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğuracak potansiyele sahip bilgilerin yanı sıra paylaşımların ve tartışmaların var olduğu sosyal medya dünyasına dâhil olmanın önemini gün geçtikçe kavramakta ve sosyal medya araçlarını kullanmaya yönelmektedir. Sosyal medyada bloglar, sosyal ağlar, sosyal işaretleme hizmetleri ve mikrobloglar gibi her türden içerik yayınlama ve iletişim kurma aracı bulunmaktadır. Bu araçlar, kişinin diğer kişi ya da kişiler ile bilgi, görüş, tecrübe ve fikir paylaşımı için kullandığı teknolojiler ve uygulamalardan oluşmaktadır. Böylece kişiler istedikleri bilgileri, haberleri ve düşünceleri paylaşma, diğer kişiler ile iletişim kurma imkânı bulabilmektedir.

Sohbetlerin oldukça fazla olduğu çevrimiçi ortamda insanlar, birbirleriyle zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın içerik oluşturabilmekte, düşüncelerini ve görüşlerini paylaşabilmektedir. Paylaşımların birçoğunun kurumlar, ürünler ve markalar hakkında olması, konuşmaların olumlu ve olumsuz düşünceleri, çeşitli deneyimleri içermesi özellikle kurumsal imaj ve kurumsal itibar açısından kurumlara yönelik fırsatları ve tehditleri içermektedir. Sosyal medya araçları, kurumun değerini ve bilinirliğini artırma ve kurum için ayırt edici bir rekabet avantajı sağlama gibi imkânlar sunarken kurum hakkında çıkacak kötü haber, bir kurumsal krize dönüşebilmektedir. Çalışmada sosyal medya ortamının en eski araçlarından biri olan ve halen etkisini sürdüren kurumsal bloglar ele alınmıştır. Bloglar, düzenli olarak güncellenen çevrimiçi günlüklerdir. Bloglar, yorumlarla güncel tutulmakta, diğer sitelere bağlantılar verilmekte ve blog yazarın ilgisini çeken her şey bloglarda paylaşılabilir. Blog kullanımı, iletişim kurmak, paylaşmak, etkileşimde bulunmak ve bir olayın önemini vurgulamak için yeni bir yöntem

sağlamaktadır. Bu yeni yöntemi fark eden kurumlar, müşterileri ile diyalog kurmak, müşteri hizmetleri ve halkla ilişkiler hizmetleri vermek, kurumun ve markanın farkındalığını artırmak, kurum içi iletişim ve işbirliği sağlamak ve kurum ile ilgili bilgilerde hızlı güncelleme yapmak gibi amaçlar için kurumsal blogları kullanmaktadır.

Müşteriler ile uzun dönemli ilişkiler kurmayı sağlayan ve kurumlar için iletişim kurma ve bilgi verme hizmetleri kurumsal blogların, kurumlara yönelik bazı olumsuz yönleri bulunmakta ve bu yönleri ile kurumlara zararları dokunabilmektedir. Çalışmada kurumsal blogların kurumlara yönelik riskleri ele alınmıştır. Bu kapsamda sosyal medya kavramından ve sosyal medyada çoğunlukla tercih edilen sosyal medya araçlarından kısaca bahsedilmiştir. Ayrıca kurumsal blog kavramı ve kurumsal blog kullanımının kurumlara yönelik olumsuz yönleri ele alınmış ve konu güncel kaynaklardan alınan bilgiler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Kurumsal bloglar, kurumsal blogların riskleri, sosyal medya

Bilgi Erişiminde Konu Rehberleri: Türkiye'deki Kütüphaneler Üzerine Bir Değerlendirme

Kasım Binici¹

¹Atatürk Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Türkiye (binici82@gmail.com)

Kütüphane kaynakları ve hizmetleri çeşitlidir ve bilgi kaynağına göre hizmetin şekli değişmektedir. Kullanıcı tarafından düşünöldüğünde de yine bir çeşitlilik söz konusudur. Kişilerin bilgi gereksinimleri ve bilgi arama davranışları farklıdır. Kişiye özel içerik artık daha fazla önem arz etmektedir. Her iki taraftaki bu çeşitlik kütüphanelerde verilecek hizmetlerin karmaşıklığını ortaya koymaktadır. Kullanıcı ve bilgi kaynakları arasındaki engelleri ortadan kaldırma çabaları kütüphane konu rehberlerini meydana getirmiştir. Eskiden bilgi kaynaklarına erişiminde kullanılan ve bilgi kaynakların bulunmasında adeta bir yol haritası görevini gören basılı formattaki kütüphane kılavuzları (library pathfinder), günümüzde dinamik ve işlevsel biçimleriyle birçok hizmeti kapsayacak şekilde yeni bir bilgi erişim modelini ortaya koymuştur. Atık araştırma kütüphaneleri bütün hizmetlerini bir konuya odaklayarak, bir platformda, kişiye uygun içerikte sunmaktadır. Geleneksel olarak birbirlerinden bağımsız olarak verilen hizmetler bir bütün içerisinde, bir ara yüzde, istenilen zaman ve yerde kullanıcıların erişimine sunulmaktadır. Verilen bu hizmet kütüphane konu rehberi olarak nitelendirilmektedir.

Çalışmada Türkiye'deki üniversite kütüphanelerin web sayfalarından konu rehberleri incelenmiş, rehber hizmetini veren kütüphanelerde durum saptaması yapılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın amacı konu rehberlerinin tür, format, dil, içerik, kapsam, hazırlayan, güncellik, platform, okunabilirlik ölçütleri açısından değerlendirmektir. Araştırma sonucunda toplam dört üniversite kütüphanesinde konu rehberleri hizmeti verildiği görölmüştür. Bu dört kütüphanede 25 kütüphaneci tarafından toplam 130 rehber hazırlanmıştır. Türkçe ve İngilizce dillerinde hazırlanan rehberler toplam 102 başlıktan oluşmaktadır. Çalışmada değerlendirme kapsamına alınan rehberler, literatürdeki bilgi ile irdelenerek çıkarımlar yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Kütüphane konu rehberleri, konu rehberleri, akademik konu rehberleri, kılavuzlar

Kapıları Hiç Kapanmayan Kütüphaneler: Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi Örneği

Bilge Ulutürk¹, Feriha Dur¹

¹Koç Üniversitesi, Türkiye (buluturk@ku.edu.tr, fkayacan@ku.edu.tr)

Elektronik kaynakların artması ve erişim yollarının çeşitlenmesiyle beraber üniversite kütüphanesi kullanıcılarının kütüphaneyi kullanım amaçları da önemli ölçüde değişimler göstermeye başladı. Önceleri kaynak araştırması ve kullanımı için fiziksel olarak ziyaret edilen üniversite kütüphaneleri günümüzde daha çok çalışma alanları olarak kullanılmaktadır. Bu kullanım şekli zamanla kütüphanelerin kampus içinde sosyal bir yaşam alanı olarak değerlendirilmesini de beraberinde getirdi. İlk etapta kütüphanenin varlık sebebi için tehdit olarak görülen bu değişim zamanla kaynak ve hizmetleri tanıtmada fırsat olarak da kullanabilmenin yolunu açtı. Kütüphane yönetimleri kendilerini kullanıcıların değişen kullanım alışkanlıklarına uygun olarak hizmet noktalarında ve saatlerinde çeşitlendirme yoluna gitmek, yeni hizmet ve alan planlamaları yapmak konusunda ciddi atılımlar içinde buldular.

2010 yılı güz dönemine kadar akademik dönemler içerisinde hafta içi 5 gün saat 22.00'a kadar hizmet vermekte olan Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi de bu gelişme ve değişimlerden etkilenen kurumlardan bir tanesi olmuştur. Hizmet saatleri dışında kütüphane binasının sunduğu fiziksel imkânlar çerçevesinde iç mekânlara geçişin engellendiği, koleksiyonlardan arındırılmış iki adet 7/24 salon açık tutulmaktaydı. Yıllar içerisinde artan öğrenci nüfusu ve bu nüfusun %50'sinden fazlasının kampus içerisinde yer alan yurtlarda kalıyor olması Üniversite genelinde Kütüphane'nin gece boyunca açık olması gerekliliğini de ortaya çıkardı. Bu bağlamda kütüphanenin hizmet saatlerinin uzatılması ve hiç kapanmayan bir kütüphane haline getirilmesi kaçınılmaz oldu.

Suna Kıraç Kütüphanesi hizmet saatlerinin uzatılmasını aşamalı olarak gerçekleştirerek, 2010-2011 akademik döneminin başlamasıyla birlikte ilk denemelere haftanın 5 günü gece saat 02.00'a kadar açık olmakla başladı. İstatistiklerle de takip edilen yüksek kullanım oranları, Kütüphane'yi 2011 tarihinden sonra 5 gün 24 saat, en son olarak da 2012 tarihinden itibaren 7 gün 24 saat açmaya yöneltti. Ortalama olarak gecede 250 kişinin altına düşmeyen kullanıcı sayısı (Kampusta yaşayan tüm öğrencilerin %10'u)

öğrencilerin hiç kapanmayan bir Kütüphaneden memnuniyetlerini bize göstermektedir. Yaşadığımız bu tecrübeler kapsamında farklı Kütüphanelerden 7/24 hizmet uygulamasına geçişimizle ilgili olarak çeşitli sorular gelmektedir. Bu sunumda Suna Kıraç Kütüphanesinin bu süreçteki deneyimi ilgililere aktarılacak, karşılaşılan sorunlar ve geliştirilen çözümler hakkında bilgiler verilecek, ayrıca yapılan anket sonucuna göre Türkiye'deki Kütüphanelerin uygulamaları ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar sözcükler: 7/24 Kütüphane hizmeti, kütüphane hizmet saatleri, kütüphanelerde kesintisiz hizmet, kütüphane binası

Görme Engelliler İçin Kitap Seslendirme Projesi

Bahar Biçen Aras¹, Abdullah Turan¹

¹Kültür Paylaşım Platformu, Türkiye (bahar.bicen@gmail.com, abduallah.turan@gmail.com)

Engelli engelsiz tüm bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve yayma hakkı vardır. Ulaşılan ve kullanılan bu bilgi sayesinde kişiler kendilerini geliştirir, iletişim kurar, sosyalleşir ve sorunlarını çözerler. Bütün bunları yaparken de kitle iletişim araçlarını, sosyal ortamları ve kütüphaneleri araç olarak kullanırlar. Ancak bahsettiğimiz araçları kullanırken bazı kişiler için engeller ortaya çıkar. Yolda yürürken kaldırıma park edilmiş bir araç, bir tümsek, karşıdan karşıya geçerken olması gereken yönlendirmelerin eksikliği ya da içinden bilgi edinmek istediğimiz bir kitabın sessiz olması. Bu çalışmada, Türkiye’de görme engelli vatandaşlarımız için çok önemli olan ve gönüllü kişiler tarafından seslendirilmiş «sesli kitapların» yetersizliğine, görme engellilerin kitap okumak için yeni teknoloji olanaklarından yararlandığına, gönüllü bireylerin sesli kitap okuyarak sesli kitap koleksiyonlarının oluşturulmasına katkı sağlayabildiklerine ve bu olanakların kütüphanelerde mevcut olduğuna dikkat çekilmiştir. Bildiride görme engellilere yönelik bu tür kütüphanelerin ve olanakların varlığını insanlara duyurmak, sosyal sorumluluk kapsamında kitapları seslendirerek katkıda bulunabilecekleri konusunda bilgilendirmek ve kitap seslendiren gönüllü sayısının artmasının önemine vurgu yapmak amacı ile İstanbul ve Ankara’daki görme engellilere yönelik birimleri olan kütüphanelerde düzenlenen kitap seslendirme kampanyası ve elde edilen veriler anlatılmaktadır.

Anahtar sözcükler: Sesli kitaplar, kitap okuma, kitap seslendirme, görme engelliler, kütüphaneler, sosyal sorumluluk

Teknoloji Özel Arşivleri Nasıl Etkiliyor?

Hakan Anameriç¹, Fatih Rukancı¹

¹Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (hakananameric@gmail.com, frukanci@gmail.com)

Kamu ve özel arşivlerindeki arşiv belgesi/malzemesi ve arşivlik belge/malzeme, bilgi kayıt ortamları, belge yönetimi elektronik depolama kapasitesindeki gelişim ve artış ile paralel olarak hızlı bir biçimde artmaktadır. Özellikle elektronik ortamda üretilen belgelerin/görüntülerin/fotoğrafların sayısı önümüzdeki 10 yıl içerisinde basılı/yazılı belge sayısını aşacaktır. Bunun yanı sıra gelişen görüntüleme ve çözünürlük teknolojileri nedeniyle resmi belgelerin asıllarını ve/veya eklerini oluşturacak "belge"ler milyarlarca terabyte yer tutabilecek bunlar için halihazırdaki veri işleme merkezlerinin kapasiteleri artırılmak zorunda kalacaktır. Özel arşivler için ise durum daha karmaşık bir hale gelebilecektir. Zaten erişim, organizasyon ve tanımlama sorunları yaşanan özel arşivlerde artan özel belge (özellikle fotoğraf ve video) miktarı bunların seçiminde, ayıklanmasında ve saklanmasında ki bir dizi sorunun da ortaya çıkmasına neden olacaktır. Örneğin bundan 100 yıl öncesinde fotoğraf çekme-çektirme imkanı ile kişisel olarak fotoğraf makinesi veya kameraya sahip olma imkanı da göz önüne alınırsa 50 yıl öncesinin teknolojisi ve imkanları arasında çok ciddi farklılıklar vardır. 100 yıl önce bir yüksek kademedeki kamu görevlisinin veya tanınmış bir figürün özel arşivinde ortalama 300-500 fotoğraf olabileceği düşünülürse 50 yıl önce bu sayının 2000-3000'e yükselmiş olabileceğini tahmin etmek zor olmayacaktır. Günümüzde ise bu sayının on binler ile ifade edildiği de bir gerçektir. Bu nedenle nesilden nesile aktarılan arşiv malzemesinin/belgelerinin katlanarak çoğaldığı ve organize edilmemesinin elzem olduğu da kaçınılmazdır.

Teknoloji yardımıyla bireylerin yaşamlarının hemen her anını kayıt altına alma imkanı ve isteği, daha sonra bunlara erişimde ve bunların aktarımında ciddi sorunların meydana gelmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Önümüzdeki 20 yıl içinde kamu arşivlerinde farklı materyaller üzerine kayıtlı belgeleri görmek bizlere oldukça normal gelecektir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta artık "kağıt" ağırlıklı olmayan arşivlere doğru bir kaymanın olduğudur. Elektronik ortama kaydedilmiş bilginin korunması ve aktarımı/transferi için yeni yöntemlerin, malzemelerin ve araçların kullanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Önceleri manuel olarak bir yerden bir yere taşınan, saklanan ve erişime açılan arşiv malzemesi, artık belki hacim olarak "ağır" olmasa da

sayı olarak “çok” olacaktır. Burada önem verilmesi gereken, elektronik olarak çeşitli medyaya kaydedilmiş belgelerin kaybının, bozulmasının, kalitesinin düşmesinin veya açılmamasının önüne geçilmesidir.

Anahtar sözcükler: Özel arşivler, özel arşiv malzemesi, medya, bilgi kayıt ortamı, dijitalleştirme, veri transferi

An Insight into the Transfer of Digital Records to Archives

Lale Özdemir¹

¹Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (lale.ozdemir@marmara.edu.tr)

The changing nature of the information landscape in the digital age renders it almost impossible for public bodies to ignore the issues surrounding the creation, use and long-term preservation of digital born information whilst at the same ensuring business needs are met through fulfilling legal and regulatory requirements. Archives are no exception and in an age of increased user expectation both in terms of access and transparency of the state to its citizen, archives are faced with ensuring that digital information is not only transferred to its archive and preserved long-term but that it can also be accessible to users.

The aim of this paper is twofold: first, to examine the process of the transfer of digital information to an archive using The National Archives, UK as a case study and second, to explore issues that may arise with regard to the process of the transfer of digital information, including a brief examination of the factors that would need to be considered in order for the transfer of digital information to be undertaken in the Turkish archival/public records system.

Keywords: Electronic archive, e-transfer, metadata

Kütüphanelerde ve Arşiv Kurumlarında İnteraktif Teknolojilerin Kullanımı

Murat Yılmaz¹

¹İstanbul Üniversitesi Bilgi Yönetimi ve Teknolojisi, Türkiye (myz@istanbul.edu.tr)

Bu araştırmanın amacı kütüphane ve arşiv kurumlarında kullanılan interaktif teknolojilerin bu kurumlarda çalışan bilgi profesyonelleri ile bu kurumlardan yararlanmak isteyen bilgi kullanıcıları için önemini vurgulamaktır.

Bu çalışmada interaktif teknolojiler olarak Wiki, RSS, Blog, Sosyal Ağ Siteleri, ve Web İçerik Yönetim Sistemleri irdelenmiştir. Bunun için bu teknolojilerin tanımlarına, bilgi profesyonellerinin bu teknolojilerden nasıl yararlanacağına ve bu teknolojilerin bilgi kullanıcıları için önemine vurgu yapılmıştır.

Bu çalışmada kütüphaneciler ile arşivcilerin hem değişen kullanıcı isteklerine hızlı cevap verebilmek amacıyla yeni hizmetler oluşturmak; hem de yeni kullanıcılara ulaşmak amacıyla hizmet tarzında bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı radikal değişimlere gitmeleri gerektiği önerilmiştir.

Anahtar sözcükler: Wiki, RSS, blog, sosyal ağ siteleri, folksonomi, web içerik yönetim sistemleri, gelecek nesil kataloglar, Web 2.0, Library 2.0

Europeana Bulutunda Yerel İçerik: İyi Uygulama Örneği olarak LoCloud Projesi

Bülent Yılmaz¹, Özgür Külcü¹, Yurdağül Ünal¹, Tolga Çakmak¹

¹Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (byilmaz@hacettepe.edu.tr, kulcu@hacettepe.edu.tr, yurdagul@hacettepe.edu.tr, tcakmak@hacettepe.edu.tr)

Küçük ve orta ölçekli müzeler, arşivler ve kütüphaneler gibi kültürel bellek kurumlarının sahip oldukları kültür varlıkları çeşitli nedenlerle günümüz teknolojilerinin getirdiği platformlarda yeteri kadar temsil edilememektedir. Bu durum, toplumların kültürel değerlerini yansıtan en önemli ürünler olan kültürel miras ürünlerinin görülebilirliğinin düşük olmasına neden olmaktadır. Diğer yandan büyük ölçekli kültürel bellek kurumları sahip oldukları gelişmiş teknoloji altyapıları ve kültürel mirasın korunmasına yönelik girişimler ile önemli adımlar atmakta; Avrupa Dijital Kütüphanesi Europeana gibi farklı kültürlere yönelik ürünlerin görünürlüğü ve tanınabilirliğini sağlayan platformlarda yer almaktadırlar. Bu noktada LoCloud projesi bulut tabanlı teknolojileri küçük ve orta ölçekli kültürel bellek kurumları için bir fırsat olarak değerlendirmekte; bu kurumların ve dermelerinin çevrimiçi ortamda yer alması için uygun ve kullanıcı dostu çözümler geliştirmeyi hedeflemektedir. Belirlenen bu hedef doğrultusunda proje ile Europeana içeriğinin kültürel miras ürünlerine yönelik içerik bilgileri çerçevesinde genişletilmesi, Europeana aracılığıyla erişilebilir olan koleksiyonların tamamlanması, Avrupa'nın kültürel miras zenginliği ve farklılığının temsil edilmesine yönelik çalışmaların yapılması planlanmaktadır.

2008-2011 yılları arasında yürütülen Europeana Local ve 2009-2012 yılları arasında gerçekleştirilen CARARE projelerinin çıktılarında hareketle geliştirilen bir AB projesi olan LoCloud projesi ile Europeana'nın kapsamı içerisinde bulunan materyallere sahip olan küçük ve orta ölçekli kurumların da Europeana gibi platformlara katkı sağlayabilecek altyapıya ve özelliklere sahip olmaları üzerine çalışmaların yürütülmesi planlanmaktadır. Projede bu çalışmalarla bir yandan ülkeler bazında kültürel miras ürünlerinin görünürlüğünün ve tanıtımının artırılması sağlanırken, diğer yandan büyük ölçekli kültürel bellek kurumları ile küçük ve orta ölçekli kurumlar arasındaki sayısal uçurumun da azaltılması mümkün olabilecektir. Bu bakış açısından hareketle genel anlamda ülkeler arasındaki sayısal uçurumun azaltılmasına yönelik çabaların da projede sarf edileceği sonucuna ulaşılmaktadır. Bununla ilgili olarak küçük ve orta ölçekli kültürel bellek kurumlarının sahip oldukları

dermelere yönelik bibliyografik künyelerin harmanlama protokollerine uygun bir şekilde ve karşılıklı işlerlik standartlarını destekleyen bir yapı üzerinden sunulması da proje çerçevesinde planlanan çalışmalar arasında yer almaktadır.

Yukarıda sıralanan hedef ve çalışmalara ek olarak LoCloud projesi ile bulut teknolojilerinin Europeana dijital kütüphanesi çerçevesinde kullanılabilirliği sağlanmaya çalışılacak; etkin ve kullanım kolaylığı sağlayan altyapı ile kullanıcı ve içerik sağlayıcılara fayda sağlayan yazılım hizmetlerinin geliştirilmesi yönünde girişimlerde bulunulacaktır. Bu proje kapsamında genel olarak son zamanlarda ortaya çıkan gelişmelerle uyumlu bir şekilde bir bulut altyapısının Europeana için kullanılması da hedeflenmektedir. Oslo'daki Norveç Ulusal Arşivinde 19-20 Mart 2013 tarihlerinde düzenlenen toplantıyla resmi olarak başlatılan LoCloud projesinde 28 farklı ülkeden 32 kurum birlikte çalışmalar yaparak proje hedeflerini gerçekleştirmeye çalışacaktır. Türkiye'yi temsil etmek üzere Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün yer aldığı proje çıktısı olarak Europeana'ya dört milyondan fazla materyale ilişkin dijital içeriğin aktarılması planlanmaktadır. Bu doğrultuda VEKAM kısaltmasıyla bilinen Vehbi Koç ve Ankara Araştırmaları Merkezi bünyesinde bulunan kartpostal ve harita türündeki bilgi kaynaklarına yönelik tanımlama bilgileri Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü aracılığıyla Europeana'ya uygun hale getirilecek ve aktarılacaktır.

Bu bilgiler doğrultusunda çalışmada küçük ve orta ölçekli kültürel bellek kurumlarının sahip oldukları materyallerin görünürlüğünü artırmayı hedefleyen ve Europeana Dijital Kütüphanesinde söz konusu kurumların da yer almaasını hedefleyen LoCloud projesinin iyi uygulama örneği çerçevesinde tanıtılması amaçlanmaktadır. Çalışmada ayrıca projenin Türkiye'de Kütüphanecilik ve bilgibilim alanında hizmet veren kuruluşlar için yol gösterici bir nitelik taşıdığı vurgulanmakta; bu proje ile kültürel bellek kurumlarına yönelik örnek uygulamalar ve sağlanacak faydalar üzerinde durulmaktadır.

Anahtar sözcükler: Europeana, Avrupa Dijital Kütüphanesi, LoCloud, kültürel miras

Bulut Bilişim: Kütüphaneler İçin Yeni Bir Ufuk

Ezgi Bilgehan¹, Eylül Tat¹

¹Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (ezgi-bilgehan@hotmail.com, eylultat@windowslive.com)

Bulut, İngilizce “cloud” kelimesinin çevirisidir. Bu kelime Türkçe’ye genellikle “bulut” olarak çevrilmekle beraber “küme” anlamlarına gelmektedir. Telefon hatlarının altyapı bileşenlerinin giderek daha karmaşık hale gelmesi ile beraber şebeke diyagramlarında şebekelerin bazı kısımları bulut ile sembolize edilmeye başlanmıştır. Daha sonra bu sembol geniş ve karmaşık bir ağ olarak ifade edebileceğimiz internetin tümünün veya bir kısmının sembolize edilmesi için kullanılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede ele alındığında bulut, “internet” anlamına gelmektedir (“A network 70 is shown schematically as a cloud”, 1994)

Bulut bilişim, istek üzerine rahat ulaşılabilir, kullanılmaya hazır, yapılandırılabilen bilgisayar kaynaklarının paylaşıldığı bir havuza ağ bağlantısı sağlama modelidir. İşletme maliyetini düşürmesine ek olarak bulut teknolojileri radikal iş buluşları, yeni iş modelleri ve bilişimi kullanan herkes için kullanılabilirliği, gözle görülür verimliliği sağlamak için temel haline gelmiştir. Bulut servisleri ve bulut modelleri ile gerek özel gerekse kamu sektörüne iş ihtiyaçları doğrultusunda güvenli, esnek ve her zaman ulaşılabilir bilişim kaynağı sunmaktadır (Şanlı, 2012).

Gün geçtikçe daha fazla duyulmaya başlayan, reklamlara bile konu olmuş ve bir anda hayatımıza giren bir terim olan bulut bilişim, bilişim aygıtları arasında ortak bilgi paylaşımını sağlayan hizmet olarak tanımlanabilir. Bulut bilişim, iş gücü kaybını ve maliyetleri azaltmasının yanı sıra, yüksek verimlilik ve esneklik sağlayabilmektedir. Bu sayılan özellikler bulut bilişimin olası yararlarının yalnızca bir kısmıdır. Günümüzde Bilişimle ilgili her tür ve ölçekteki çalışma ortamlarını ve yapılarını düzenlerken kullanabilecek bir yaklaşım olan bulut bilişimi destekleyen veya sağlayan çok sayıda ürün, donanım ve yazılım firmalarınca piyasaya sürülmektedir.

Bu araştırma, konuyla ilgili bir literatür taramasına dayanmaktadır. Araştırma kapsamında Türkiye’de bulut bilişim ile ilgili yapılmış çeşitli çalışmalar incelenmiş, özellikle Türkiye’deki kütüphaneler için yapılması olası bir konsorsiyumun bulut bilişimin verimli kullanımı açısından ne gibi faydalar sağlayacağı üzerinde durulmuştur. Sosyal bilimler alanında en

yaygın kullanılan yöntem olan betimleme yöntemine dayanan araştırmada ilgili literatür incelendikten sonra durum çalışması (örnek olay) modeli kullanılmış; Türkiye'deki UYAP Bilişim Sistemi incelenmiştir (Karasar, 1998; Kaptan, 1993). Konuyla ilgili verilerin toplanmasında ise veri toplama tekniklerinden "belgesel tarama tekniği" kullanılmıştır (Karasar,1998).

Belirlenen bu kapsam doğrultusunda araştırmının problemi, "Bulut bilişimin kamu kurumlarında ve kütüphanelerde kullanımı ne durumdadır?" şeklinde belirlenmiştir. Bu problemden yola çıkarak araştırmada belirlenen hipotez ise, "Bulut bilişimin Kamu Kurumlarında kullanılması performans kaybına neden olmaz. Kaynakların verimli ve paylaşımlı kullanımı maliyetlerde tasarruf olanaklarını beraberinde getirir" biçiminde belirlenmiştir. Bu hipotez, özellikle bilgi hizmetleri ele alındığında son yıllarda kütüphanelerde kaynakların etkin kullanımına verilen önemle beraber bulut teknolojisinin bu kurumlarda yaygın kullanım alanı bulabileceği tezine temel oluşturmaktadır. Problem doğrultusunda çıkılan yolda, Kamu kurumlarında bulut teknolojisinin çok hızlı bir şekilde ilerlemediği, kütüphanelerde ise yıllardır var olan konsorsiyumların bir üst seviyeye taşınması için yeni planlamalar yapılması gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Bulut bilişim, UYAP örneği, kütüphaneler ve bulut bilişim, konsorsiyumlar

İnternette Dijital Arkeoloji ve Büyük Veri İlişkisi: Dijital Arkeolojinin Kümelenmiş Verilere Etkisi ve Sosyal Ağlar Kapsamında Bu Verileri Kullanım Amaçları

Yeşim Duman¹

¹Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (yesimd10@hacettepe.edu.tr)

Çağımızda bilginin yeri önemini arttırmaktadır. Artık bilgi üretimi değil üretilen bilgi yığınlarının kalitesi, yetkinliği ve en önemlisi erişimi büyük önem taşımaktadır. İçinde bulunduğumuz dijital çağ dönemi ile birlikte bireysel ve kurumsal boyutta üretilen her yeni bilgi teknolojinin bir parçası olmakta ve üretilen bu bilgiler sürekli artmaktadır. Gelişmekte olan teknolojik yapılardan birisi olan Web 2.0, internet kullanıcılarının bilgi paylaşımlarını sürdürmesinde önemli rol oynamaktadır. Kullanıcılar, bu yapıyla çeşitli web ortamlarında ki içeriğe dâhil olarak bireysel anlamda ürettikleri bilgileri paylaşırlar. Milyonlarca kişinin ürettiği ve paylaştığı bilgilerin yer aldığı sosyal ağ ortamlarından facebook, twitter ve bloglar bunlardan bir kaçıdır. Her bir bireyin facebook, twitter ve blog paylaşımları, flicker fotoğrafları, skype yazışmaları ayrıca kişilerin internet ortamındaki kamera ve ses kayıtları da dâhil olmak üzere birçok veri yığınları bir yerlerde tutulmaktadır. Genel anlamda bu veriler büyük veri kapsamında ele alınmaktadır. Dijital arkeoloji, bir web sayfasının zaman geçtikçe kaybolma riski sebebiyle internet geçmişini ortaya çıkarma, görüntüleme ve okunmasını sağlama yönünde iş yüküne sahiptir. Böylece dijital arkeologlar web ortamındaki bilgilerin zaman geçtikçe ortadan kaybolma riskini azaltıp, bu bilgileri ortaya çıkarma işini yüklenmektedir. Nitekim dijital arkeoloji, mesleki yapıya bürünecektir. Bu yazıda sistematik arşivleme yapılmayan ve yapısal olmayan bu büyük verilere yönelik işlemlerin dijital arkeoloji ile ilişkisi boyutuna değinilecektir. Çalışmanın önemi göz önüne alındığında, bu çalışma ilk kez dijital arkeoloji ve büyük veri ilişkisini inceleme kapsamında özgünlük değeri taşımaktadır. Büyük veri bileşenlerinden çeşitlilik, kullanıcıların paylaştığı çok sayıda ki video, ses ve metinleri analiz ederek bir kurum ya da şirket için düşünüldüğünde kullanıcıların ilgi alanlarını belirleme de ayrıca müşteri memnuniyetini artırma da yardımcı olmaktadır. Dijital arkeoloji bir mesleki yapı olarak kabul edilirse meslek anlamında “dijital arkeolog” bunun bir parçası olacaktır. Kullanıcılar açısından dijital arkeoloji düşünüldüğünde bu verilerin ortaya çıkarılıp yorumlanması gerçeği vardır. Bu durum kullanıcılar için kişilik hakları kapsamında bir ironiyi de oluşturmaktadır. En önemlisi

kişilerin paylaştığı verilere erişim, mahremiyet anlamında sorun teşkil edebilir. Nitekim bu bilgiler açık erişim dâhilinde sunulacaksa kullanıcılar açısından bu durum problem olarak görülebilir.

“Veri madenciliği; büyük miktarda veri içinden gelecekle ilgili tahmin yapmamızı sağlayacak bağıntı ve kuralların bilgisayar programları kullanarak aranmasıdır” (Apaydın, 2000). Bu durum veri madenciliği ile dijital arkeolog arasında çok yakın bir ilişki oluştuğunu göstermektedir. Diğer bir anlamda verinin bilgiye çevrilimi ve yorumlanması veri analizi şeklinde de tanımlanmaktadır. Bu bağlamda dijital arkeoloji kapsamında yürütülen görevler göz önüne alındığında “paydaşlar” kavramı da ortaya çıkmaktadır. Arama görevini dijital arkeologlar üstlenirken, gerekli teknik ve donanım yapıya da bilgisayar mühendisleri katkı sağlayacaktır. Bu durum disiplinler arası çalışmayı da oluşturmaktadır. Ayrıca farklı disiplinler de işbirliği içinde çalışmalara katkı sağlayabilir.

Çalışmada büyük veri biriktiren proje örneklerinden DataOne, eBird ve NASA (MODIS) hakkında geniş bilgilendirme yapılacaktır. Çalışmada bu proje örnekleri üzerinden “İnternette dijital arkeoloji kapsamında bu örneklere göre ne tür bir proje ya da projeler geliştirilebilir?” ve “Geliştirilecek bu projenin kişisel ve kurumsal boyutta amaçları neler olmalıdır?” gibi araştırma sorularına yanıt aranacaktır. Ayrıca geliştirilecek projenin geleceğe yönelik sonuçlarına ilişkin bilgilere de çalışmada yer verilecektir. Sonuçta dijital arkeoloji ve büyük veri birbiri ile yakından ilgilidir. Dijital arkeoloji, büyük veri içinden verileri bulup anlamlandırarak ve yorumlama sürecinde de veriyi bilgiye çevirerek katkı sağlar. Böylece dijital arkeologlar veri analizini gerçekleştirir. Bu çalışmalar dijital çağda büyük gelişmelere de neden olacaktır.

Anahtar sözcükler: Dijital arkeoloji, büyük veri, veri madenciliği

Gittigidiyor.com Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Sosyo-Teknik Analizi

N. Sümeyra Ulucan¹

¹Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (sumeyraulucan@gmail.com)

Günümüzde popüler bir konu haline gelen Bilgi Mimarisinin önemi gittikçe artmaktadır. Web üzerinden kullanıcılarla buluşturulmak isten her türlü resim, doküman, ses, görüntülerin vs. sayısı gün geçtikçe artmakta ve bunların tasarım ve içerik açısından kullanıcılara sunulmasında ve erişiminde büyük sorunlar yaşanmaktadır. Bilgi mimarisinin en önemli unsurlarından birisi “Sistem Merkezli Tasarım” yerine “Kullanıcı Odaklı Tasarım” tercih edilmesidir. Kullanıcı Odaklı tasarım, kullanıcıların içeriğe daha kolay ve hızlı bir şekilde erişmesini sağlayabilmek için kullanıcıların istek ve önerileri doğrultusunda ve çeşitli kullanılabilirlik testleri yapılarak (eye-tracking gibi) bilgi mimarisi açısından dinamik siteler yaratabilmektir.

Bu çalışmada amaçlanan hedef, bilgi mimarisi ilkeleri kapsamında Gittigidiyor.com alışveriş sitesine sosyo-tekniik yaklaşım uygulanarak analiz edilecektir. Bir web sitesinde tasarım, geliştirme ve yaşatılmasında hakim olan karmaşadan arındırılmaya çalışılacaktır.

Çalışmada Kullanılan Yöntem: Literatür taraması yöntemi ile Gittigidiyor.com web sitesinin e-ticaret içerisindeki yeri ve gelişimi çeşitli kaynaklardan alınan ve site yöneticileri ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler değerlendirilecek ve aşağıdaki konularda çeşitli sorulara cevap bulunmaya çalışılacaktır.

Donanım ve yazılım envanteri: Web sitesini yaşatmak için kullanılan donanım ve yazılımlar ve web sitesini destekleyen destekleyen ağ türlerinin açıklanmasıdır.

Sosyo-tekniik analiz: Web sitesinin yaşatılmasında sorumlu en az bir kişi ile görüşülerek, bu bağlamda şirketin ve web sitesinin amaçlarının, şirket paydaşları ve bu paydaşların site ile ilgili amaçlarının ne olduğu, web sitesini hedef kitlesi, web sitesini yaşatmak için yılda harcanan para miktarı gibi sorulara cevap aranacaktır.

Bilgi Mimarisi: Sitenin yüksek düzey yapısı ve diyagram gösterimi, içeriğin nasıl düzenlendiği, ne tür dolaşım şemaları (navigasyon) kullanıldığı, web sitesinin işlevleri ve sayfalar web standartlarına uygunluk açısından bilgi mimarisi kapsamından bir değerlendirme yapılacaktır.

Yeniden tasarım/ tasarım planı: Web sitesinde eksik bulunan ya da müşterinin sitede zorlu sitede yaşadığı zorluklardan kurtarmak adına site üzerinde değişikliklerin önerilmesi, sitenin yapısında değişiklik meydana gelmesiyle gerekli teknik, personel ve finansal gereksinimlerin neler olduğu, bu değişikliklerin siteye sağlayacağı uzun dönemli etkilerin neler olduğu açıklanmaya çalışılacak ve önerilerde bulunulacaktır.

Beklentiler ve bulgular: Yukarıda verilen konular doğrultusunda web sitesinin müşteriler ve e-ticaret kapsamında sitenin daha iyi bir yere getirilmesi, tasarım ve kullanılabilirlik açısından fark edilen eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Bilgi mimarisi, e-ticaret, sosyo-teknik analiz

Hacettepe Üniversitesi Web Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Değerlendirilmesi

Merve Naz Topcuoğlu¹, Merve Ulusoy¹

¹Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (mervenaztopcuoglu@gmail.com, ulusoymerve91@gmail.com)

Günümüzde hızlı bilgi artışının sonucu olarak bilgilere ulaşmada güçlük çekilmektedir. Kullanıcının bilgiden en yüksek düzeyde faydalanabilmesi ve kolay erişebilmesi “bilgi mimarisi” kavramını ile yakından ilgilidir. Bilgi mimarisi, kullanıcıların bilgi kaynağındaki içerikten en yüksek düzeyde faydalanabilmesi, buradan yola çıkılarak da kullanıcı bilgi platformlarının ortaya konulabilmesi şeklinde tanımlanabilir. Site içerikleri ne kadar zengin olursa olsun, eğer kullanıcılar mevcut içeriğe erişemiyorlarsa bu durum ciddi sıkıntı yaratır. Bir sistemin ilk kullanımında ve daha sonraki kullanımlarında, bilgiyi kullanıcıya en kolay ve en doğru şekilde ulaşabileceği bir tasarımla sunmak gerekir. Doğru sistem tasarımı da doğru bilgi mimarisi ile sağlanır.

“Dünyadaki bilgi miktarının giderek artması ve bilgi teknolojilerinin gelişmesi sürecinde İnternet önemli bir mecra oluşturmaktadır.” (Bayram ve Kurulgan, 2006, s.41). Bu bağlamda; web siteleri, İnternet üzerindeki bilgilere ulaşmak amacıyla kullanıcı ve web arasında bir araçtır. Web siteleri başarılı bir arayüz ile kullanıcıya sunulmalıdır. . Bilgi mimarisi de başarılı bir arayüz tasarımında önemli bir rol oynar. Bilgi mimarisi; web sitelerinin içeriğinin yapılandırılması, etiketlenmesi, navigasyon yapısı ve bu sitelerin kullanılabilirlik ölçütünü ele alır. İçeriğe kolay erişilebilen, doğru etiketlemelerin yapıldığı, düzgün kurgulanmış bir navigasyon yapısı ile tasarlanmış ve işlevsel bir siteden memnun kalan kullanıcının o siteye tekrar dönmesi beklenir. Kullanıcı bu özelliklere sahip olmayan bir web sitesini ise terkeder ve bir daha kullanmaz.

İçerik düzenlenirken potansiyel ve aktif kullanıcıların kimler olabileceği göz önüne alınır. Belirlenen kullanıcı kitlesinin beklentileri ve talepleri doğrultusunda site tasarlanır. Ancak farklı kullanıcı grupları siteyi ziyaret edebilir, bu nedenle tasarım her kullanıcı grubuna hitap edebilmelidir. Web sitesini bölümlere ayırmak tüm kullanıcı gruplarına hitap edecek bir seçenek olabilir. Web sitelerinin çoğu istenen bilgiyi bünyesinde barındırmasına rağmen kullanıcıyı bu bilgiye erişebilmesi için gerekli platformu oluşturamamaktadır. Kullanıcıların beklentileri göz önüne alınarak tasarlanan web siteleri daha kaliteli hizmet vermekte, zaman kaybına sebebiyet vermeden ve kullanıcıyı yormadan en hızlı ve kolay bir

biçimde kullanıcıyı aranan bilgiye erişirmektedir. Kullanıcı analizleri ve kullanılabilirlik testleri de siteleri "iyileştirme" çabaları içinde kendine yer bulmaktadır. Örneğin "eye tracking" adı verilen testlerle, kullanıcıların web sitesine girdiğinde ilk olarak nereye baktığı ve sonraki göz hareketleri tespit edilerek takibi yapılmakta ve bu bilgilerden, web sitesinin iyileştirilme çalışmalarında yararlanılmaktadır.

"Folksonomy" olarak belirtilen uygun etiketlendirme web verileri için çok önemlidir. Web 2.0'ın bir amacı da doğru bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmaktır. Bunun için düzgün olarak indekslenmiş veri bankaları gerekmektedir." (Aslan, 2007, s.352). Yani, uygun etiketlerin doğru konumlandırılmasıyla kullanıcıların bilgiye kolayca ulaşması sağlanır. Navigasyon; web sitelerinin rehberi ve haritasıdır. Kullanıcıların nerede olduğunu gösterir. İyi bir navigasyon ile kullanıcıların web sitesinde kaybolmaması amaçlanır.

Tüm bu tasarım planları gerçekleştirilmeden önce web sitesinin iskeleti oluşturulur. Bu iskelete "wireframe" adı verilir. Wireframe; içerik oluşturma, etiketleme ve navigasyon aşamalarını içine alır. Site yaratılmadan önce; mimari temeli wireframe ile atılır ve somutlaştırılır. Wireframe'lerin yardımıyla; web sitesi tasarlanırken farkedilmeyen ihtiyaçların ortaya çıkması sağlanır. Sitenin tamamlanmamış haliyle çalışması wireframe'ler sayesinde mümkündür. Böylece web sitesinin kullanılabilirliği navigasyon, içerik yönetimi ve bağlantılar açısından daha uygun hale getirilebilir. Bu çalışmamda başka sitelere örnek olması bakımından Hacettepe Üniversitesi web sitesinin işlevsellik, kullanılabilirlik ve erişebilirlik gibi özellikler açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.

Çalışmamızda kullanıcı web sayfasını kolay kullanabiliyor mu? İsteddiği bilgiye kolay erişebiliyor mu? Aradığı bilgiyi web sayfası içerisinde rahat bulabiliyor mu? gibi sorularla Hacettepe Üniversitesi web sayfasının standartlara uygunluğu test edilmektedir.

Çalışmada ulaşılan bilgileri özetlemek gerekirse;

- Hacettepe Üniversitesi web sayfasında bilgiler çok karmaşık sunulmuştur. Kullanıcı aradığını bulmakta, menü altındaki seçenekleri tahmin etmekte zorlanmaktadır. Menü yapısının daha sade ve kullanılabilirliğe uygun tasarlanması gerekmektedir.
- İşlevsellik ve kullanılabilirlik açısından önem taşıyan etiketlemeler ve işaretleme dilleri kullanıcı beklentisi göz önüne alınmadan yapılmıştır.

- Erişebilirlik de web sayfası standartlarındaki diğer bir önemli konudur. Web sayfalarının, özellikle de kamu birimlerinin web sayfalarının toplumun tüm fertlerinin yararlanabileceği ve kolay kullanabileceği nitelikte olması gerekmektedir. Her vatandaş web sayfasına erişebilmelidir. Bu bağlamda engelli vatandaşlar da göz ardı edilmemelidir. Engelli kullanıcıların ihtiyaçları belirlenmeli ve buna yönelik web sayfası tasarımı yapılmalıdır. Web sayfasında görme engellilerin de kullanabileceği alternatifler olmalıdır.. Fakat Hacettepe Üniversitesi web sayfasında engelli kullanıcılar, engelli öğrenciler için hiçbir alternatif seçenek sunulmamıştır. Bu kullanıcılar tamamen göz ardı edilmiştir.
- Web sayfası güncel tarayıcıların tamamında çalışmalıdır. Hacettepe Üniversitesi web sayfası bu standarda uygundur. Güncel tarayıcıların hepsinden rahatlıkla erişilebilmektedir.
- Sitede kullanılan metaforlar yeterli değildir. E-posta kısa yolu için ve sosyal medya bağlantılarını göstermek için kullanılan metaforlar vardır.

Sonuç olarak, Hacettepe Üniversitesi web sayfasının bilgi mimarisi açısından oldukça eksik ve karmaşık bir site olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmanın tam metninde bu yapı daha ayrıntılı işlenecek, görsel öğelerle desteklenerek yeniden tasarım önerileri getirilecektir.

Anahtar sözcükler: Bilgi mimarisi, web sitesi tasarımı, wireframe, Hacettepe Üniversitesi web sitesi

Mobil Uygulamalar ve Mobil Kütüphaneler: Kütüphanelerde Kullanılan Mobil Uygulamalar, Uygulama Çeşitliliği, Müşteri Beklentileri ve Kütüphaneleri Bekleyen Mobil Gelecek

Yazbahar Çetin¹

¹Ordu Üniversitesi, Türkiye (yazbaharcetin@gmail.com)

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) verilerine göre 2010 yılı sonunda mobil abonelik sayısı 5 milyardan fazladır. Teknolojik araştırmalar ve danışmanlık kuruluşu Gartner'ın 2012 yılı verilerine bakıldığında akıllı telefonların pazar oranlarında son 2 yılda hızlı bir artış gözlenmiştir. Bu artış, birçok kurum ve kuruluşu reklam, tanıtım, pazarlama, eğitim ve erişilebilirlik gibi birçok faaliyetini duyurmak ve çok sayıda kitleye ulaşmak için mobil yazılımlara ve uygulamalara yönlendirmiştir.

Mobil cihazların çeşitliliği ve artışı kütüphaneleri/bilgi merkezlerini de doğrudan etkilemiştir. Kütüphaneler artık bu uygulamalar ve yazılımlar ile daha fazla müşteri/okuyucu'ya kaynaklarını sadece yerinden değil, uzaktan da erişilebilir hale getirerek öğrenmeyi destekleyen müşteri/okuyucu odaklı merkezler haline gelmiştir.

Bu değişimler doğrultusunda çalışmanın ilk bölümünde; Mobil uygulama ve yazılımların yaygın kullanım alanlarından bahsedilerek, kütüphanelerde kullanım şekilleri ve çeşitliliğine değinilecektir. "Neden mobil uygulama" başlığı altında mobil uygulama tercih nedenleri istatistiki verilerle desteklenerek açıklanacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde; Müşteri/okuyucuların beklentilerinin değişmesi ele alınırken, bu değişime kütüphanelerin uyum süreci üzerinde durulacaktır. Bu değişim ile 'Kütüphaneler mobil uygulamaların neresinde olacak?' sorusuna yanıt verilmeye çalışılacaktır.

Çalışmanın son bölümünde mobil uygulamaların erişilebilirliğine değinilerek, mobil uygulamalardan örnekler verilerek kütüphanelerin mobil geleceği tartışılarak öneriler sunulacaktır.

Anahtar sözcükler: Mobil uygulama, mobil yazılım, kütüphane yazılımları, kütüphane uygulamaları, mobil kütüphane

JIRA: Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi Uygulama Örneği

Burcu Ersoy¹, Erkan Keser¹

¹Sabancı Üniversitesi, Türkiye (burcuersoy@sabanciuniv.edu, erkankeser@sabanciuniv.edu)

İş yaşamında, çalışanların birbirleriyle bilgi paylaşımlarını doğru, eksiksiz ve hızlı bir şekilde yapabilmeleri, iş süreçlerinin olumlu bir şekilde ilerlemesi için büyük önem taşımaktadır. Kurum içerisindeki bilgi aktarımı, küçük veya büyük çaplı tüm kurumları ilgilendiren önemli bir konudur. Özellikle de çok sayıda çalışanı olan, sıklıkla projeler üreten, iş süreçlerinde birbirleriyle bağlantı halindeki farklı bölümlerden oluşan kurumlarda bu konu daha da ön plana çıkmaktadır. Küreselleşme ile birlikte çalışanlar, fiziksel olarak aynı ortamda bulunmasalar bile birbirleri ile koordineli olarak çalışabilmekte, projeler üretebilmekte ve bu projeleri başarıyla sonuçlandırılabilir. Kuşkusuz bu başarıdaki en büyük etkenlerden biri, hızlı ve etkin bir süreç/proje takip yönetim sisteminin kullanılmasıdır.

Özellikle küçük ve orta çaplı kurumlarda e-posta aracılığıyla çalışanlar arasındaki iletişim sağlanmaktadır. Ancak, bu tip bir iletişim yönteminin her zaman çok iyi işlemediği ortadadır. E-postaların kişilere ulaşmaması, adreslerdeki yazım hatalarından dolayı e-postaların yanlış kişilere gönderilmesi, süreçle ilgilenen kişilerden bazılarının unutulması ya da çok önemli bir e-postanın sistem tarafından yığın mesaj (spam) olarak algılanıp, dikkatlerden kaçabilecek ayrı bir klasöre düşmesi ve yaşanabilecek zaman kaybı, göz ardı edilemeyecek gerçeklerdir. Bu nedenle, iyi bir süreç takibinde ve/veya proje yönetiminde öncelikle ele alınması gereken konulardan biri etkin ve doğru bir bilgi takibi sağlamayı kolaylaştırıp, hızlandıracak ve eksiksiz bilgi paylaşımı sağlayabilecek bir sisteme sahip olmaktır. Bu çalışmanın konusu olan "JIRA" programı tam olarak böyle bir amaç için ortaya çıkmış, açık kaynak kodlu bir web uygulamasıdır.

JIRA, Avustralyalı Atlassian firmasının hata ve istek takibi için geliştirmiş olduğu, JAVA platformu üzerinde çalışan bir programdır. İlk bakışta yalnız yazılım sektörüne hitap ediyor gibi görünse de, çeşitli özelleştirmeler ile farklı birçok sektörün iş akışlarını yönetebilecek bir yapıya sahiptir. Değiştirilebilir özel filtreler, ayarlanabilir iş takip grafikleri ve kullanıcıyı bilgilendiren otomatik bildiri e-postaları gibi özellikleriyle kullanıcılarına büyük faydalar sağlamaktadır. Programın, profesyonel hata takibi sistemine

sahip olması, yüzlerce karışık sorunu ve çözümlerini düzenli bir şekilde kullanıcılarına sunmasına olanak tanımaktadır. Bu özellikleri ile program proje ve/veya süreç yönetimlerinde tercih edilmektedir. Aynı zamanda, açık kaynak kodlu (open source) bir web uygulaması olması, programın dünya çapında yaygınlaşmasını ve kabul görmesini kolaylaştırmıştır. Bugün itibariyle, dünya çapında 18.000'den fazla işletme ve topluluk tarafından JIRA programı kullanılmaktadır. JIRA Türkiye web sayfasında, program "kendisini kanıtlamış, rakipleri ile arasını epeyce açmış bir iş, istek, hata takip ve yazılım proje yönetim aracı" olarak tanıtılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, JIRA programının kullanım alanlarından biri olan "Üniversite Kütüphaneleri ve Bilgi Merkezleri"ndeki uygulamalara bir örnek göstermektir. Çalışmada öncelikle, JIRA programı hakkında genel bir bilgi verildikten sonra, programın temel kavramları ve farklı uygulama alanlarına değinilecektir. Daha sonra, programın üniversite kütüphaneleri ve bilgi merkezlerinde kullanım alanlarının neler olabileceği, faydaları, avantajları ve dezavantajları gibi konulara değinilecek, kütüphanecilik dünyasındaki kullanım alanları ile ilgili olarak değerlendirmeler yapılacak ve bu değerlendirmeler dünyadan örneklerle desteklenecektir. Son olarak, JIRA programının Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi'ndeki uygulamalarına, süreçlerin JIRA üzerinden nasıl takip edildiğine, sistemin nasıl işletildiğine yer verilecektir.

Bu çalışmada belgesel kaynak analizi ve betimleme yönteminin kullanılması planlanmaktadır. Çalışma, JIRA programının üniversite kütüphane ve bilgi merkezlerindeki uygulama alanları ile sınırlandırılacaktır.

Anahtar sözcükler: JIRA, proje takibi, süreç takibi, üniversite kütüphaneleri

Yerel Kültürel Mirasın Semantik Ortamda Sunumu: Kavramsal Model Önerisi

Yusuf Yalçın¹, Halil İbrahim Gençbüyür²

¹İzmir Üniversitesi, Türkiye (yusuf.yalcin@izmir.edu.tr)

²Dokuzeylül Üniversitesi, Türkiye (ibrahim.gencbuyur@deu.edu.tr)

Üç ana başlık altında toplanan kültürel mirasa ait belgeler (Somut kültürel miras, somut olmayan kültürel miras ve doğal kültürel miras) teknolojik gelişmelerin getirdiği yeniliklere paralel olarak daha fazla elektronik ortama aktarılmakta ve web üzerinden erişime açılmaktadır. Dijital fotoğraflar, filmler, müzikler, görseller, ses kayıtları, metinler, müze objeleri, el yazmaları gibi bir çok türde materyal ulusal tarih ve kültürel mirasın bir parçası olarak kabul edilmektedir.

Özellikle 2000'li yılların ortasından itibaren, web ortamında sunulun kültürel mirasın, semantik bir yapıda ilişkisel olarak taranabilmesi ve hizmete sunulmasına yönelik olarak yapılan çalışmaların arttığı gözlenmektedir. Ancak ülkemiz zengin bir kültürel mirasa sahip olmasına rağmen dijitalleştirme çalışmaları bir birinden bağımsız ve kopuk olarak devam etmekte olup oluşturulan dijital kültürel miras dağınık bir yapıda hizmete sunulmaktadır. Oysaki birçok ülkenin dağınık yapıda olan dijital kültürel mirasa ait kaynakların tek bir arayüzden ve semantik unsurların desteğiyle erişime sunulması için yoğun bir çalışma içerisinde olduğu gözlenmektedir. Yurt dışındaki çalışmalar artarak devam etmesine rağmen ülkemizde bu konuya ilişkin herhangi bir çalışma olmadığı görülmektedir.

Bu gerçekten yola çıkarak ulusal kültürel mirasımızın gelecek nesillere aktarılması çalışmalarında özellikle ilişkisel olarak tarama yapma imkânı sağlayan semantik web uygulamalarına ağırlık verilerek, dijital belgelerin hizmete sunuma ilişkin ana hatların belirlenmesi gerekmektedir.

Çalışmamız kapsamında Ülkemizde uygulanan kültürel mirasın dijitalleştirilmesi çalışmaları incelenmiş ayrıca ulusal ve uluslararası ölçekte geliştirilmiş semantik web uygulamaları gözden geçirilmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen veriler neticesinde ulusal kültürel mirasın semantik ortamda sunumuna ilişkin olarak bir kavramsal model önerisi oluşturulmuştur. Bu kavramsal model çerçevesinde Semantik kültürel mirasın sunumuna ilişkin olarak; metadata, ontoloji, mantıksal düzey ve doğrulama düzeylerine ilişkin olarak temel katmanlar belirlenmiştir. Gerekli

teknik gereksinimlere ilişkin olarak bilgilendirmelere paralel olarak içeriğin sunumuna ilişkin olarak, semantik tarama, semantik tarama ve otomatik tamamlama, semantik tarama ve tarama önerileri ve ilişkisel taramaya ilişkin olarak teknik detaylar verilmiştir. Çalışmamız sonunda elde edilen veriler ışığında sonuç ve öneriler sıralanmıştır.

Çalışmamız özellikle ülkemizde kültürel mirasın semantik portal aracılığı ile sunumuna ilişkin olarak hazırlanan ilk çalışma özelliği olduğundan dolayı özgün bir yapıya sahiptir. Çalışmanın hazırlanmasındaki temel amacımız geleceğin teknolojisi olarak görülen semantik web'in kültürel mirasından sunumunda önemli bir kilometre taşlarından birisi olacağından varsayımından yola çıkarak yerel kültürün sunumunda semantik web kullanımına ilişkin olarak bir farkındalık yaratmaktır.

Anahtar sözcükler: Semantik web, kültürel miras, dijital miras

Atatürk Kitaplığı Sayısallaştırma Projesi: Kataloglama, Sayısallaştırma ve Erişim Aşamaları

Selçuk Aydın¹, Hüseyin Türkmen¹

¹İBB Kütüphane ev Müzeler Müdürlüğü, Türkiye (selcukaydin08@gmail.com, hnturkmen2000@gmail.com)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü'nün ana hizmet birimi olan Atatürk Kitaplığı, sahip olduğu koleksiyondaki yayınların tarihi önemi ve çeşitliliği nedeniyle yerli ve yabancı araştırmacılar için önemli bir bilgi merkezi konumundadır. Günümüz araştırmacılar tarafından yoğun bir şekilde kullanılan kütüphane koleksiyonları bu yoğunluğa bağlı olarak, kullanımdan kaynaklanan yıpranma vb. çeşitli zararlara uğramakta, zamanla önüne geçilemeyecek kayıplara sebebiyet vermektedir. Hem bu kayıpların önüne geçilebilmesi hem de günümüzün teknolojik imkânları ışığında araştırmacılara kesintisiz ve daha iyi hizmet verilebilmesi için kütüphanede bulunan yayınların sayısal ortama aktarılması konusunda projeler üretilerek bu projelerin hayata geçirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Bu Çalışmalar doğrultusunda Atatürk Kitaplığı koleksiyonunda bulunan kültürel miras kapsamındaki nadir eserler hazırlanan projeler ile sayısal ortama aktarılmaktadır. 1998 yılında başlayan çalışmalar, 2004 yılında teknik altyapı ve donanım olarak yenilenerek, kütüphane koleksiyondaki başlıca Osmanlıca süreli yayınlar, albümler, haritalar, kartpostallar, gravürler, fotoğraflar ve çeşitli evrak uluslararası standartlarda niteleme ve tarama işlemlerine tabi tutulup okuyucu hizmetine sunulmuştur.

Kütüphanenin bağlı olduğu, Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı'nın talimatları doğrultusunda Atatürk Kitaplığı tarafından projelendirilen "İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü'nde Bulunan Osmanlı Dönemi Nadir Eserlerin Kataloglanması, Dijital Ortama Aktarılması ve Elektronik Ortamda Kullanıma Sunulması" projesi de nadir eserlerin sayısallaştırılmasına yönelik bir çalışma olup, İstanbul Kalkınma Ajansı'nın 2012 yılı "Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yönelik Bilgi Odaklı Ekonomik Kalkınma Mali Destek Programı" kapsamında desteğe hak kazanmıştır.

Bu proje çalışması ile, İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü Atatürk Kitaplığı'nda bulunan Arapça, Farsça ve Osmanlı Türkçesi ile basılmış 40.000 adet nadir eserin kataloglama ve niteleme işlemlerinin uluslararası

kütüphanecilik standartlarına uygun hale getirilmesi, eserlerin taranarak sayısal ortama aktarılması, depolanması ve web üzerinden ücretsiz olarak erişime sunulması hedeflenmiştir. Proje sonunda Atatürk Kitaplığı'nda bulunan basılı kültürel mirasın korunması ve bilgiye erişiminin daha etkin ve yaygın bir hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar sözcükler: Atatürk kitaplığı, dijitalleştirme, Osmanlıca kitaplar, kataloglama, kültürel miras

Türkiye’de Sayısallaştırma Konusunda Standartlaşma ve İşbirliği Bir Ütopya mı? : Sayısallaştırma Çalışma Grubu ve Çalışma İlkeleri

Işıl İlknur Sert¹

¹İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (isilis@istanbul.edu.tr)

Geleceği kurarken geçmişten ilham alabilmek için, isteyen herkesin erişim sağlayabileceği somut bilgi kaynaklarının kullanılması gereklidir. Bu bağlamda sayılabilecek yazma ve nadir eserler, geçmişe ait her türlü basılı ve görsel materyal kültürel miras kavramı içinde yer almaktadır. Günümüzde bu nitelikteki bilgi kaynaklarının sayısallaştırılması, onların korunmaları ve geleceğe aktarılmaları için gelecekte yeni teknolojiler ortaya çıkana dek, en güvenilir metot olarak kabul edilmektedir. Özellikle bu konu son yıllarda Bilgi ve Belge Yönetimi alanındaki kişileri, kurum ve kuruluşları yakından ilgilendirmektedir. Bu manada tek tek kurumların çalışmaları çok değerli olmakla birlikte, işbirliği içinde hareket etmemenin getirdiği hatalar da milli servetin kaybına dek giden sorunlara yol açmaktadır. Türkiye’de ve dünyada sayısal olarak ortaya çıkmış bilgi kaynakları sayısı artmakta ancak geçmişe dönük yapılacak sayısallaştırma işlemleri de birikmiş durumdadır. Türkiye’nin bu noktada acil bir planlamaya ihtiyacı vardır.

Bu ihtiyacın varlığı 2010 yılında görülmüş, “Bilgi Kaynaklarının Sayısallaştırılmasında Standartlar ve İşbirliği Çalıştay” bu tarihte İstanbul’da Ali Emiri Kültür Merkezi’nde düzenlenmiştir. Ancak bu çalıştayın ardından büyük beklenti ile başlayan çalışmalar ne yazık ki sonuçsuz kalmıştır. 2013 yılında yine İstanbul’da düzenlenen “Nadir Eserlerin Sayısallaştırılması ve Kullanıma Sunulması Çalıştay” ile yeniden hız kazanan süreç, bu çalıştayda alınan karar ile özel bir çalışma grubu kurulması fikrini beraberinde getirmiştir.28 Mart 2013 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kütüphanesi’ndeki bu çalıştayda “Sayısallaştırma Çalışma Grubu” oluşturulmuş, sekreteryası belirlenmiştir.

Sayısallaştırma Çalışma Grubu ilk toplantısını17 Mayıs 2013 tarihinde İstanbul’da IRCICA ev sahipliğinde gerçekleştirmiştir. Burada alınan kararlar ile çalışma grubunun tüm dernek ve kurumlardan bağımsız bir yapı ile işe başlaması uygun görülmüştür. Önceliğin, kültürel miras çalışmaları kapsamında nadir eserlerin sayısallaştırılmasına verilmesi, sonrasında diğer sayısallaştırma alanlarında çalışmalara başlanması hedeflenmiştir.

Çalışma grubunun içinde 4 ayrı komisyonun kurulmasına karar verilmiştir. Toplantıya katılanlar bu komisyonlarda gönüllü olarak çalışacaklarını beyan etmişler ve kendi komisyonlarını belirlemişlerdir. İlerleyen günlerde komisyonlar başkanlarını e-posta yoluyla oy kullanarak seçmiştir. Seçilen başkanlar ve Mart 2013'te belirlenen sekreteryaya "Sayısallaştırma Çalışma Grubu Koordinatörlüğü"nü oluşturmaktadır.

Tüm iletişimin www.sayisallastirma.org web adresi üzerinden sağlandığı Sayısallaştırma Çalışma Grubu, üyelerinin özellikle standartlar ve işbirliği üzerinde tartışabilecekleri, kendi özgün ortamlarını oluşturabilecekleri farklı bir yapıyı da beraberinde getirmektedir. Tüm üyelerinin gönüllülük ve isteklilikle bu oluşum içinde yer alması en önemli artılardan biridir. Üyelerin yer aldığı komisyonlar ve görevleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Kataloglama/metadatarıda çalışmaları komisyonu; ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan kataloglama çalışmalarını araştırarak, ülkemiz için en uygun alanların belirlenmesine çalışacaktır.

İşbirliği komisyonu; personel, eğitim, bilgi kaynaklarının paylaşımı, projelendirme desteği gibi alanlarda hangi kurumların nasıl işbirliği yapabileceğini belirlemeye çalışacaktır.

Ulusal ve uluslararası projeler komisyonu; konuyla ilgili olarak Avrupa Birliği, TÜBİTAK, Kalkınma Ajansları vb. kurumlar tarafından desteklenecek projelerin hazırlanmasında danışmanlık ve öncülük etmeye çalışacaktır. Balkan ülkeleri ile yapılabilecek proje bazlı işbirlikleri değerlendirilecektir.

Standartlar komisyonu; sayısallaştırma ile ilgili standartların belirlenmesi ve uygulanmasında danışmanlık ve öncülük yapmaya çalışacaktır.

Bütün bu altyapı için komisyonların çalışmaları sırasında ihtiyaç duyacakları teknik desteğin ve danışmanlığın verilmesi amacıyla bir Teknik komite de destek anlamında oluşturulmuştur.

Türkiye’de kültürel mirasın bir bölümünün korunması ve geleceğe aktarılması için gönüllü olarak harekete geçen bu çalışma grubunun, ütopya sanılan bir ideali gerçekleştirmek üzere yola çıktığı açıktır. Bu çalışma ile Türkiye’de Bilgi ve Belge Yönetimi alanında çağın gerektirdiği önemli bir adım atılmaktadır.

Anahtar sözcükler: Kültürel miras, sayısallaştırma, Sayısallaştırma Çalışma Grubu, yazma eserler, nadir eserler

Kurum ve Kuruluşlarda Elektronik Belge Yönetimi için Prensipler ve Fonksiyonel Gereksinimler Üzerine Bir Değerlendirme

Bahattin Yalçinkaya¹

¹Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (yalcinkaya@marmara.edu.tr)

Kurum ve kuruluşlar işlerini sürdürebilmek için yeni teknolojiler ve yeni metotlar ile tanışıyorlar ve belgeleri kontrol altında tutarak eski kayıtlardan, belgelerden ve prosedürlerden, daha az etkili olacak şekilde yararlanıyorlar. Birçok kuruluşta, değerli belgeler, merkezi veritabanları ya da paylaşılabilir bir yapıdaki dizinler içerisinde saklanır. Alternatif olarak, bu değerli belgeler büyük ölçüde dağıtılabilir ve kişisel bilgisayarların merkezi olmayan sabit sürücülerde depolanabilir. Durumu daha da karmaşık hale getirerek, bu senaryoların her birinde, depolanmış bilginin tamamını belgeler oluşturmayabilir. Her iki durumda da, bütünlük ve doğruluk için ihtiyaç duyulan ölçütler göz ardı edilebilir ve elektronik belgeler, kuruluşta veya ilgili bir arşiv kurumunda yararlı, anlaşılabilir ve kullanılabilir olmayabilir.

İşlerin yürütülmesi ve faaliyetlerin dokümanite edilmesi için elektronik belgelere zaten güvenen ya da sistemlerinden basılı belgeleri çıkartmak isteyen kuruluşlar, elektronik belgelerin doğruluğu, güvenilirliği, yönetimi ve korunması sorunlarına çözüm aramaktadırlar. Günümüzde kuruluşların bilgi sistemlerinin kapasitesi, bilgi kaynaklarının düzenlenmesi ve yapısı, dijital ortamda kaydı tutulan politika ve uygulamalar konusunda aldıkları kararlar, arşiv kurumlarının, arşivsel değer taşıyan belgelerin uzun vadeli korunmasını garanti etmeleri için kullanabilecekleri strateji ve metot türleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olacaktır.

Özellikle elektronik ortamda, arşiv yönetimi konularının, sistemlerin tasarımı ve yeni bilgi politikalarının oluşturulması ile yakından ilgili olduğu için, arşivciler, elektronik ortamda arşiv işlevini yürütmek amacıyla geniş alandaki belge yönetimi sorunlarını incelemek için çalışıyorlar. Yazılımlar, işletme sahipleri veya yöneticileri, belge yöneticilerine ve arşivcilere iyi bir elektronik arşivleme uygulaması ile uyumlu olan önemli araçları, işletme sürecine etkin bir katılım sağlaması amacıyla sunarlar.

Başarılı kurum ve kuruluşlar, ticari ihtiyaçları ve yasal yükümlülükleri karşılamak için ticari faaliyetlerinin orijinal kanıtlarını sağlamak, tutmak

ve kullanmak için bilgi sistemlerine ihtiyaç duyarlar. Elektronik ortamda, bu sistemlerin gelişimi ve uygulanması, hem kuruluşun ticari ihtiyaçları tarafından belirli ilkeler eşliğinde yönlendirilmelidir.

Bu ilkeler belgelere ilişkin ilkeler ve sisteme ilişkin ilkeler olarak sınıflandırılabilir. Belgelere ilişkin ilkeler;

- Kurum ve Kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgi ve belgeler, elektronik ortamda, faaliyetin esas kanıtı olarak aktif bir şekilde yönetilmeli ve güvenilir bir şekilde korunmalıdır,
- Kurum ve Kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgi ve belgeler, üstverinin etkin bir şekilde kullanılması yoluyla işletmenin iş bağlamına ilişkilendirilmelidir,
- Kurum ve Kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgi ve belgeler, uygun ve güvenli saklama ortamlarında tutulmalı ve gerektiği sürece yetkili kullanıcıların erişimine izin verilmelidir, ve
- Kurum ve Kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgi ve belgeler, yönetilebilir, sistematik ve denetlenebilir bir şekilde hazırlanmalıdır, şeklinde sıralanabilir.
- Sistemle alakalı olan ilkeler ise;
- Sistemler, iş ve belge süreçlerinin esas parçası olarak, iyi bir kurumsal bilgi ve belge yönetimini desteklemelidir,
- Faaliyetlere ilişkin bilgi ve belgelerin yönetilmesi için sistemler, arşivcilik sürecinin aktif, dinamik ve dahili bir parçası olarak standart bir üstveriye dayanmalıdır,
- Sistemler, platformlar zaman içinde birlikte çalışabilirlik hedefine sağlamalı kurum ve kuruluşlar arasında ortak anlaşılabilir ve paylaşılabilir bir yapının kurulması mümkün hale getirilmelidir,
- Sistemler, standartlar ve edinilen teknolojiler tarafsızlığa mümkün olduğu kadar açık olmalıdır,
- Sistemler, açık formatları kullanırken toplu veri alma ve verme için belirli kapasitelere sahip olmalıdırlar,
- Sistemler, kurumsal bilgi ve belgelerin güvenilir, güvenli bir ortamda korunmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır,
- Sistemler, belgelerin nitelenmesi ve uzun ömürlülüğü açısından mümkün olduğu ölçüde standart aynı zamanda geniş ölçekli bir üstveri standardına sahip olmalıdır, ve
- Sistemler, bilgi ve verilerin kolaylıkla belge yapısına dönüşebileceği esnek yapıları sağlar mahiyette olmalıdırlar, şeklinde sıralanabilir.

Anahtar sözcükler: Elektronik belge yönetim sistemi, kurumsallaştırma

Medya Okuryazarlığı: Bilgi Toplumunda Bilgi Uzmanları ve Medya Okuryazarlığı İlişkisi Ankara Üniversitesi Örnekleme

Eylül Tat¹, Ezgi Bilgehan¹

¹Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (eylultat@windowslive.com, ezgi-bilgehan@hotmail.com)

Bilgi toplumunda gün geçtikçe kullanımı yoğunlaşan bilgi teknolojilerinin bilgi edinmek amacıyla bireyler tarafından kullanılmasında okuryazar bir birey olarak bilgiye eleştirel bir biçimde yaklaşmak son derece önemlidir. Gerek geleneksel medya gerekse hızına erişmenin zorlaşmaya başladığı sosyal medya araçlarının yaydığı bilginin sosyal, siyasal ya da kültürel nedenlerden dolayı kontrollü bir şekilde kullanımı güçleşmeye başlamıştır. Bireylerin yoğun bir şekilde takip ettiği sosyal ağ araçları, imece usulü içerik üretme araçları, fotoğraf ve video paylaşım araçları ve içerik takip etme araçları gibi sosyal medya araçlarında bilginin objektif bir şekilde yayılmasına özen gösterilmesi, bilginin geleceğe doğru bir şekilde aktarılmasında oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bireylerin doğru bilgiyi süzüp gerekli alanlarda çalışmalarına veya hayatlarına katabilmeleri için medya okuryazarı olmaları gerekmektedir.

Medya okuryazarlığı; yazılı ve yazılı olmayan, büyük çeşitlilik gösteren biçimlerdeki (televizyon, video, sinema, reklâmlar, internet v.s.) mesajlara ulaşma, bunları çözümleme, değerlendirme ve iletme yeteneği kazanabilmek olarak tanımlanmaktadır (Gomez ve Gomez, 2007, Manzo, 2007). Medya okuryazarlığı sayesinde bireyler medyayı bilinçli okumasına katkı sağlanabilmekte; böylelikle kendini rahat ifade edebilme ve toplumsal hayata aktif ve yapıcı iştirak edebilmesi temin edilebilmekte; bireylere, medya iletilerini doğru algılayabilecek donanıma sahip olma ve zamanla iletiler üretebilme yeteneği kazandırılabilir (RTÜK, 2007b; Korkmaz ve Yeşil, 2008).

Medya okuryazarı olunması konusunda insanların yönlendirilmesi ailenin, eğitimcilerin ve bilgi uzmanlarının görev ve sorumlulukları arasında düşünülebilir. Aileler ve eğitimciler bu konuda temel sorumluluğu almaktadır ancak bilgi merkezlerinin ve bilgi uzmanları da bu konuda çalışmalar yapmalıdırlar. Bilgi ve belge yönetimi alanında bilgi okuryazarlığı ve kullanıcı araştırmalarıyla ilgili çalışmalarda medya okuryazarlığı konusu

dolaylı olarak yer almıştır (Polat, 2005). Medya ve medya okuryazarlığı ifadeleri bilgi merkezi türü olarak daha çok okul kütüphaneleriyle ilgili hizmetlerinde, çalışmalarda ve araştırmalarda yer bulmuştur (Blevins, 2004; Keller, 1995; Kreiser ve Hortin, 1992; Widzinski, 2001). “İlköğretim Seçmeli Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı” da 31 Ağustos 2006 tarihinde MEB Talim ve Terbiye Kurulu’nda görüşülerek kabul edilmiştir (RTÜK, 2007) dolayısı ile okul kütüphanelerinin de bu doğrultuda çalışmalar yapılması beklenilebilir. Medya okuryazarlığının okullarda ders olarak okutulması, medya üretiminin medya okuryazarlığının bir özelliği olup olmadığı, medya okuryazarlığı eğitiminde odaklanması gerekenin ne olması gerektiği ya da medya okuryazarlığının daha doğrudan bir politik ve ideolojik gündemi olup olmaması gerektiği gibi tartışmaları da beraberinde getirmiştir (Hobbs, 2004).

Günümüzde görsel ve işitsel etkinliği nedeniyle televizyon yayınları, çok sayıda kişiye ulaşan en güçlü iletişim aracı ve medya teriminin en önemli parçası olarak düşünülebilir. Son yıllarda İnternet de en çok kullanılan medya ürünleri arasına girmiştir (İnci, 2007). Bazen ülkelerin politik çıkarları dolayısıyla televizyon yayınlarına getirilen sansürlerle sosyal medyada paylaşılan gerçek bilgilerin çelişmesi nedeniyle bireyler inanmaları gereken gerçeğin ne olduğu konusunda şüpheye düşebilmektedir. Bilgi uzmanlarının bu durumda gerçek bilgiyi tek bir kanaldan insanlara aktarması mümkün değildir. Bilgi uzmanları medya okuryazarlığı konusunda insanları bilinçlendirme ve gerçek bilgiye ulaşma yolunda eleştirel tutumun nasıl olması gerektiğine dair bilgiyi verebilmeli ve insanların manipülasyonlarla yanlış yönlendirilmelerini önleme yolunda bir şeyler yapmalıdırlar. Yine günümüzde genç nesil, medya kanallarının kullanımı konusunda gerekli olan etik kurallar hakkında yeterli bilgi sahibi olmamasına rağmen medya kanallarının farklı formlarını kolaylıkla kullanabilmektedir ve toplum bilgi kirliliği bombardımanına tutulmaktadır (Beach and Baker, 2011). Bilgi uzmanları metadataları düzenleyerek doğru bilgiye ulaşmaları konusunda da insanlara yardımcı olmalıdırlar.

Medya herkesin bilerek, isteyerek kullandığı gibi bazen de hissetmeden etkilendiği bilgi kaynakları ve kanallarıdır. (İnci, 2007). Bazı eğitimciler medya okuryazarlığının eğitim sistemine radikal değişiklikler getireceğine inanmaktadır. Bazı muhafazakarlar ise medya okuryazarlığını bireysel eyleme odaklanan bir sosyal değişim biçimi olarak (Tauzin, 1997) basının liberal yanlılıklarına karşı çıkacak bir araç olarak ya da medyaya yönelik olarak hükümetin aşırı düzenlemelerine alternatif olarak değerlendirmişlerdir (Lemish ve Lemish, 1997).

Bu çalışmanın amacı bireylerin medya okuryazarı olması, bilginin görsel-işitsel, basılı ve sosyal medya kaynakları aracılığıyla bireylere objektif bir şekilde aktarılması konusunda bilgi uzmanları ile medya okuryazarlığı arasındaki ilişkiye değinmektir. Bu doğrultuda çalışma öncelikle bilgi toplumunda okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı ve medya okuryazarlığını tanımlamakta sonrasında bilgi merkezlerinin ve bilgi uzmanlarının medya okuryazarlığı konusunda üstlenmesi gereken sorumlulukların neler olabileceğini irdelemektedir. Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nde lisans öğrencisi olan ve lisanstan mezun olmuş olan 50 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Değerlendirmeler medya okuryazarlığı konusunda bilgi uzmanlarının rolünün ne denli önemli olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir. Yapılan önerilerle de çalışmamızın amacının gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Anahtar sözcükler: Medya okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, bilgi uzmanları, medya ve bilgi, sosyal medya

Üniversite Kütüphanelerinde Twitter'in Sosyal Medya Aracı Olarak Kullanımı

Bahar Biçen Aras¹, Huriye Çolaklar²

¹Kültür Paylaşım Platformu, Türkiye (bahar.bicen@gmail.com)

²İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Türkiye (colaklar@istanbul.edu.tr)

İnternet çağında kitle iletişim ve sosyal medya aracı olan Twitter kütüphaneler tarafından hizmetlerini ve faaliyetlerini duyurmak, kütüphane bilincini oluşturmak, kurum içerisinde kütüphanenin yerini ve önemini vurgulamak ve daha geniş okuyucu kitlesine ulaşmak amacıyla kullanılmaktadır. Dünyada şu an yaklaşık 521 milyon Twitter hesabının 30.649'u onaylanmış durumdadır. Bir başka deyişle tüm kullanıcıların yaklaşık %0.0058'i bu kapsamda yer almaktadır. Kullanıcıları tarafından daha kolay ulaşılabilir olmak isteyen ve hemen herkesin bir Twitter hesabının var olduğundan yola çıkan üniversite kütüphaneleri Twitter'ı sosyal medya aracı olarak tercih etmektedir. Küreselleşen dünyada hızla değişen tüm sektörlerle birlikte kütüphaneler, arşivler, belge-bilgi merkezleri de hizmetlerini ve faaliyetlerini yenilemektedir. Kullanıcıların istekleri ve önerileri doğrultusunda teknolojik ve bilimsel yeniliklerin desteğiyle kütüphane hizmetlerini örgütlemekte, çeşitlendirmekte ve sunmaktadır. Bu çalışmada etkin bir şekilde Twitter kullanan üniversite kütüphanelerinin hesapları incelenecek, dünyadan ve Türkiye'den Twitter hesabı olan üniversite kütüphaneleri tweet örneklerine yer verilecektir.

Anahtar sözcükler: Sosyal medya, Twitter, üniversite kütüphaneleri

Osmanlı Tarihi ile İlgili Araştırmalarda Wikipedia ve Türkçe Vikipedi Sanal Ansiklopedilerinin Sonuç Kalitelerinin Karşılaştırılması

Özgür Külcü¹, Engin Cihad Tekin¹

¹Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü (engin.tekin@hacettepe.edu.tr, kulcu@hacettepe.edu.tr)

Ansiklopedilerin ilk çıkış öyküsünde her konuda temel bilgiyi zamansal olarak sabitleyip sunmak, herhangi bir felaket durumunda dünyayı ve hayatı yeniden düzenleyecek bilgiyi bu eserlerde taşımak yer almaktadır. Bu durum basılı ansiklopedilerin tamamen ortadan kalkacağını öngördüğümüz gelecekte sadece sanal ansiklopediler olası bir dijital felaketin mağduru olabilir mi? sorusunu akla getirmektedir. İlk çağdan bu yana sorulan bu soruyu şimdi yeniden sormak gerekebilir; hangi bilgiyi nerden elde edeceğiz? Wikimedia 15 Ocak 2001 tarihinde Jimmy Wales ve Larry Sanger tarafından kar amacı gütmeyen bir kuruluşun çatısı altında oluşturuldu. Wikipedia çok editörlü, çok dilli ve herkesin her ansiklopedi maddesine belirli kurallar çerçevelerde katkıda bulunabildiği bir yapıda geliştirildi. Mevcut ansiklopedilerde tüm maddeler uzman kişiler tarafından hazırlanmakta iken Wikipedia'da sıradan kişiler de bilgi ve tecrübelerini ilgilendikleri maddelere katkıda bulunarak sağlayabilmektedirler (About, 2013). Wikipedia ismini Hawaii dilinde çabuk kelimesinin karşılığı 'wiki' (About, 2013), ile Yunanca eğitim anlamına gelen 'paideia' nın birleşmesinden almaktadır (Paideia, 2013). Wikipedia'nın herkes tarafından bilgi eklenip düzenlenmesine olanak sağlayan yapısının, doğrudan siyasi etkilerden uzak bir sistem yaratılmasına olanak tanıdığından söz edilebilir. Bu şekilde Diderot'un 'Ansiklopedi' sinin bağımsız yapısına benzetilmektedir.

Başlangıçta İngilizce olarak yayın hayatına başlayan Wikipedia 2013 yılı itibarıyla 285 farklı dilde yayın yapmaktadır (About, 2013). Benzerlerinden çok daha popüler olan Wikipedia'nın sanal ansiklopedi olarak gelişimi dramatiktir. Nicel büyümenin aynı oranda niteliksel yansımaları oluşturmak kolay değildir. Bu çerçevede Wikimedia'nın nitelik sorunu hala ciddi biçimde tartışılmaktadır. Wikimedia'da yer alan maddelerin içerikleri, kalitesi veya referans kullanımına dönük tartışmalar yapılmaktadır. Stvilla ve diğerleri 2005 yılında Wikimedia'da yer alan konular, içerik dağılımı ve kelime sayısı gibi parametreleri kullanarak bir içerik analizi yapmışlardır (Stvilla, 2005). Nature dergisi, 15 Aralık 2005 tarihinde Britannica ve Wikipedia

arasında yapılan bir karşılaştırma çalışmasına sayfalarında yer vermiştir. Çalışmada bilimsel konularda 42 madde değerlendirilmiş ve her iki kaynak arasında çok az fark bulunmuştur. Bu maddeler arasında Wikipedia'da 4 maddede hata bulunurken, Britannica'da 3 maddede hata bulunmuş. Bu küçük çalışma Britannica'nın savunması ile karşılıklı polemige dönüşmüş ve Britannica maddelerin çocuk ansiklopedisi veya daha eski yayınlardan alındığını savunmuş, buna karşılık nature ise Britannica'nın bu maddeleri sitesinde yer verdiğini söylemiş ve polemik devam etmiştir. Bu çalışma ile iki sanal ansiklopedi arasında içerik bilgi doğruluğu karşılaştırılarak sonuç çıkarılmıştır (Giles, 2005, s.900). Öte yandan bireysel araştırmalardan akademik çalışmalara kadar Wikimedia'nın kullanımı artarak devam etmektedir. Benzer kapsamdaki içeriğin farklı dillerdeki niteliği üzerine de ciddi farklılıklar söz konusu olabilmektedir (Lih, 2004, s.19).

Çalışmamızda bu çerçevede, İngilizce Wikipedia ve Türkçe Vikipedi sanal ansiklopedilerinde Osmanlı tarihi ile ilgili seçilmiş kategorilerde maddelerin nicel özellikleri karşılaştırılmakta, Osmanlı tarihi ile ilgili maddelerin her iki dilde ne kadar etkin hazırlandığı verilerle ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen veriler, eşit koşullarda değerlendirilen maddelerde hangi dil üzerinde sayısal verilerin daha yoğun olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmamızda, Osmanlı tarihi temel konu olarak seçilmiştir. Osmanlı tarihinde seçilen 6 ana kategori (Biyografi, Savaş, Olay, Dönem, Yer/Mekân, Terim) içerisinde beşer madde başlığı seçilmiş, toplamda 30 madde üzerinde araştırmalar gerçekleştirilmiştir.

- Biyografi kategorisinde: I. Süleyman, İbrahim Müteferrika, Katip Çelebi, Sokollu Mehmed Paşa ve Mimar Sinan
- Savaş kategorisinde: Preveze Deniz Savaşı, II.Viyana Kuşatması, Bafeus Savaşı, Çaldıran Savaşı, I.Balkan Savaşı
- Olay kategorisinde: Kapitülasyonlar, Rodos Kuşatması, Kanun-i Esasi, Karlofça Antlaşması, Celali İsyanları
- Dönem kategorisinde; Lale Devri, Köprülü Dönemi, Yükseliş Dönemi, Meşrutiyet, Tanzimat
- Yer/ kategorisinde; Dolmabahçe sarayı, İstanbul Tarihi, Ayasofya, Topkapı Sarayı, Süleymaniye Camii
- Terim kategorisinde; Tımar, Osmanlı Minyatürü, Jön Türk, Tuğra, Ulema

Bu maddeler belirlenirken İngilizce Wikipedia'da da karşılığının olması ve popülerlik ölçütleri kullanılmıştır. Bu maddelerin her birinde 8 ayrı parametre (metin başlık sayısı, metin alt başlık sayısı, alıntı sayısı, kelime sayısı, görsel sayısı, basılı eser alıntı sayısı, online eser alıntı sayısı, daha ileri okuma

listesi) değerlendirmiştir. Bu parametreler Wikipedia maddelerinin genel özelliklerine göre değerlendirilmiştir. Zhao ve diğerleri, benzer parametreleri içerik analizi prosedüründe “önemli değişiklikler” olarak değerlendirmiştir (Zhao, 2012, s.87). Her madde için hem Wikipedia hem de Türkçe Vikipedi için aynı ölçütler kullanılmıştır. Sayısal veriler eşit koşullarda çıkarılmıştır. Örneğin başlıkların sayısı verilirken ana metin içerisinde başlıklar ve alt başlıklar ile görsellerin alt metinleri dikkat alınmamıştır. Çalışmada her iki ansiklopedinin Türkçe ve İngilizce ilgili başlıklara verdikleri değeri ortaya koymak için yukarıda ifade edilen 8 parametre temel alınmıştır. Öte yandan başlıkların içerik kalitesi ölçümü yapılmamaktadır. Böyle bir çalışma, konu uzmanlığına dayanan bir araştırmayı gerektirmektedir. Çalışmada ele alınan maddelere ilişkin sayısal verilere dayanarak konuların niceliksel boyutları ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Çalışma sürecinde karşılaşılan en ciddi sıkıntı aynı başlık ve konuların farklı maddelerde farklı isimlerde adlandırılması olmuştur. Örneğin; İngilizce Wikipedia’da alıntılar madde sonunda bazen “notes” bazen de “reference” olarak adlandırılmakta, Türkçe Vikipedi’de ise “alıntı listesi”, “genel”, “özel”, “kaynakça”, “diğer kaynaklar” gibi farklı isimlerle adlandırılmaktadır. İleri okuma listesi konusu ise, İngilizce de “literatüre”, “bibliography” ve “external links” olarak adlandırılırken Vikipedi de aynı liste, “kaynakça” ve “dış bağlantılar” adını alabilmektedir. Basılı eser ve online eserler değerlendirilirken erişim yöntemine göre değerlendirme tercih edilmiştir. Basılı eserlerde ISBN ve ISSN numarası olan yayınlar değerlendirilirken, internet siteleri ve erişim tarihi eklenmiş acrobat reader ve diğer yazı formatları online eser alıntısına eklenmiştir. Sonuç olarak iki dilde de ilgili maddeler için verilen değer ve emek yoğunluğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar sözcükler: Osmanlı Tarihi, Vikipedi, Wikipedia, sanal ansiklopediler

The Use of Web 2.0 Tools by University Students

Jahangir Gholipour¹, Mandana Mir Moftakhari¹

¹Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi, Türkiye (jgholipour2000@yahoo.com, mir_moftakhari@yahoo.com)

The indispensable need for communicating and sharing information increases the importance of Web 2.0 tools and social networks for today's individuals. Within the scope of this study, university students' knowledge and experience regarding Web 2.0 tools was explored. A research into the students' use of media tools, internet services and e-learning choice tried to find out if students today are interested in the use of Web 2.0 tools for learning. Results of a survey which was carried out on students who are studying at Hacettepe University, Ankara, Turkey will be presented. In this paper results revealed that, which Web 2.0 tools are mostly used by students, how often and for what purposes they are used. The survey method was used in this study and data were collected from 1000 students by inquiry. Data has been analyzed and evaluated by using SPSS program. The results show that 90.2% of students are using Web 2.0 tools, 21.84% of students are using one of the Web 2.0 tools between 3 or 4 hours in a day and there are 83.7% of students which use one of the Web 2.0 tools(Wikis) in scientific goals. Students' use of Web2.0 Tools by details are as follows most of the students (89.8%) use Wikipedia, in the second place (89.5%) of them use MSN Messenger and (88.8%) of students use Facebook as the social Network.

Keywords: Web 2.0, social networks, university students

Yazar Dizini

- Açıköz, Orhan;** *Kütüphanelerde Karşılıklı İşlerlik Sağlayan Standartlar* s. 22
- Akbayrak, Emre Hasan;** *Akademik Araştırmalarda Web 2.0 Etkisi: ODTÜ ve Mendeley İşbirliği* s. 54
- Akıllı, Sinan;** *Küresel Kütüphaneler Girişimi: Kütüphan-e-Türkiye Projesi* s. 25
- Anameriç, Hakan;** *Teknoloji Özel Arşivleri Nasıl Etkiliyor?* s. 63
- Aslım, Aslıhan;** *Kurumsal Arşiv ve Dijitalleştirme: Yeditepe Üniversitesi Örneği* s. 50
- Aydın, E. Erdal;** *Ankara Üniversitesi Açık Erişim Sistemleri* s. 42
- Aydın, Selçuk;** *Atatürk Kitaplığı Sayısallaştırma Projesi: Kataloglama, Sayısallaştırma ve Erişim Aşamaları* s. 83
- Biçen Aras, Bahar;** *Üniversite Kütüphanelerinde Twitter'in Sosyal Medya Aracı Olarak Kullanımı* s. 93
- Biçen Aras, Bahar;** *Görme Engelliler İçin Kitap Seslendirme Projesi* s. 62
- Bilar, Ender;** *Dijital Çağın, Dijital Toplumuna "Edirne Belediye Başkanlığı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'nin Sayısallaştırma Projesi"* s. 47
- Bilgehan, Ezgi;** *Bulut Bilişim: Kütüphaneler İçin Yeni Bir Ufuk* s. 69
- Bilgehan, Ezgi;** *Medya Okuryazarlığı: Bilgi Toplumunda Bilgi Uzmanları ve Medya Okuryazarlığı İlişkisi Ankara Üniversitesi Örnekleme* s. 90
- Binici, Kasım;** *Bilgi Erişiminde Konu Rehberleri: Türkiye'deki Kütüphaneler Üzerine Bir Değerlendirme* s. 59
- Bitri, Elsa;** *Kütüphanelerde Karşılıklı İşlerlik Sağlayan Standartlar* s. 22
- Çakmak, Tolga;** *Dijital Kütüphanelerde Kaynak Tanımlama: Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi Örneği* s. 43
- Çakmak, Tolga;** *Europeana Bulutunda Yerel İçerik: İyi Uygulama Örneği Olarak LoCloud Projesi* s. 67

Çelik, Handan; *Kurumsal Arşiv ve Dijitalleştirme: Yeditepe Üniversitesi Örneği* s. 50

Çelik, Handan; *Elektronik Kaynaklarda İstatistik Takibi ve Analizinin Önemi: Yeditepe Üniversitesi Uygulaması* s. 29

Çetin, Yazbahar; *Mobil Uygulamalar ve Mobil Kütüphaneler: Kütüphanelerde Kullanılan Mobil Uygulamalar, Uygulama Çeşitliliği, Müşteri Beklentileri ve Kütüphaneleri Bekleyen Mobil Gelecek* s. 78

Çetintaş, H. Buluthan; *Kurumsal Blogların Taşıdığı Riskler* s. 57

Çolaklar, Huriye; *Üniversite Kütüphanelerinde Twitter'in Sosyal Medya Aracı Olarak Kullanımı* s. 93

Dalkıran, Ömer; *Bilgi Profesyonellerinin Açık Erişim Yaklaşımları* s. 39

Doğan, Güleda; *Dijital Kütüphanelerde Kaynak Tanımlama: Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi Örneği* s. 43

Duman, Yeşim; *İnternette Dijital Arkeoloji ve Büyük Veri İlişkisi: Dijital Arkeolojinin Kümelenmiş Verilere Etkisi ve Sosyal Ağlar Kapsamında Bu Verileri Kullanım Amaçları* s. 71

Dur, Feriha; *Kapıları Hiç Kapanmayan Kütüphaneler: Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi Örneği* s. 60

Er, Neslihan; *Kurumsal Bilginin Düzenlenmesi: Bilgi Haritaları* s. 34

Erkan, Erhan; *Küresel Kütüphaneler Girişimi: Kütüphan-e-Türkiye Projesi* s. 25

Ersoy, Burcu; *JIRA: Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi Uygulama Örneği* s. 79

Gençbüyür, Halil İbrahim; *Yerel Kültürel Mirasın Semantik Ortamda Sunumu: Kavramsal Model Önerisi* s. 81

Gholipour, Jahangir; *The Use of Web 2.0 Tools by University Students* s. 97

Göksoy, R. Burak; *Ankara Üniversitesi Açık Erişim Sistemleri* s. 42

Güneyli, Semra; *Elektronik Kaynaklarda İstatistik Takibi ve Analizinin Önemi: Yeditepe Üniversitesi Uygulaması* s. 29

Keser, Erkan; *JIRA: Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi Uygulama Örneği* s. 79

Kurnaz, Sevcan; *Elektronik Kaynaklarda İstatistik Takibi ve Analizinin Önemi: Yeditepe Üniversitesi Uygulaması* s. 29

Kutlutürk, Levent; *Akademik Araştırmalarda Web 2.0 Etkisi: ODTÜ ve Mendeley İşbirliği* s. 54

Küçük, Mehmet Emin; *Küresel Kütüphaneler Girişimi: Kütüphan-e-Türkiye Projesi* s. 25

Külcü, Özgür; *Türk Ceza Kanunu Çerçevesinde Bilişim Suçlarına Dönük Yargıtay Kararlarının Analizi* s. 27

Külcü, Özgür; *Europeana Bulutunda Yerel İçerik: İyi Uygulama Örneği Olarak LoCloud Projesi* s. 67

Külcü, Özgür; *Osmanlı Tarihi ile İlgili Araştırmalarda Wikipedia ve Türkçe Vikipedi Sanal Ansiklopedilerinin Sonuç Kalitelerinin Karşılaştırılması* s. 94

Lowe, David B.; *A Visible Job to Do: Some Thoughts on Opportunities for Libraries Concerning Academic Professional Metrics* s. 32

Moftakhari, Mandana Mir; *The Use of Web 2.0 Tools by University Students* s. 97

Özdemir, Lale; *Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinin Kurum ve Kuruluşlarda Değişim ve Dönüşümüne İlişkin Bir Değerlendirme* s. 37

Özdemir, Lale; *An Insight into the Transfer of Digital Records to Archives* s. 65

Öztemiz, Semanur; *Kütüphanelerde Karşılıklı İşlerlik Sağlayan Standartlar* s. 22

Palo, Gülcan; *Yazma ve Nadir Eserlerin Dijitalleştirilmesi: Seyfettin Özege Basma ve Yazma Nadir Eserler Dermesi* s. 45

Rukancı, Fatih; *Teknoloji Özel Arşivleri Nasıl Etkiliyor?* s. 63

Sert, Işıl İlknur; *Türkiye’de Sayısallaştırma Konusunda Standartlaşma ve İşbirliği Bir Ütopya mı? Sayısallaştırma Çalışma Grubu ve Çalışma İlkeleri* s. 85
Şenyurt Topçu, Özlem; *Dijital Kütüphanelerde Kaynak Tanımlama: Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi Örneği* s. 43

Tat, Eylül; *Medya Okuryazarlığı: Bilgi Toplumunda Bilgi Uzmanları ve Medya Okuryazarlığı İlişkisi Ankara Üniversitesi Örnekleme* s. 90

Tat, Eylül; *Bulut Bilişim: Kütüphaneler İçin Yeni Bir Ufuk* s. 69

Tekin, Engin Cihad; *Osmanlı Tarihi ile İlgili Araştırmalarda Wikipedia ve Türkçe Vikipedi Sanal Ansiklopedilerinin Sonuç Kalitelerinin Karşılaştırılması* s. 94

Topcuoğlu, Merve Naz; *Hacettepe Üniversitesi Web Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Değerlendirilmesi* s. 75

Turan, Abdullah; *Görme Engelliler İçin Kitap Seslendirme Projesi* s. 62

Turan, Metin; *Türk Ceza Kanunu Çerçevesinde Bilişim Suçlarına Dönük Yargıtay Kararlarının Analizi* s. 27

Türkmen, Hüseyin; *Atatürk Kitaplığı Sayısallaştırma Projesi: Kataloglama, Sayısallaştırma ve Erişim Aşamaları* s. 83

Ulucan, N. Sümeyra; *Gittigidiyor.com Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Sosyo-Teknik Analizi* s. 73

Ulusoy, Merve; *Hacettepe Üniversitesi Web Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Değerlendirilmesi* s. 75

Ulutürk, Bilge; *Kapıları Hiç Kapanmayan Kütüphaneler: Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi Örneği* s. 60

Ünal, Yurdağül; *Europeana Bulutunda Yerel İçerik: İyi Uygulama Örneği Olarak LoCloud Projesi* s. 67

Üstüner, Girayhan; *Elektronik Kaynaklarda İstatistik Takibi ve Analizinin Önemi: Yeditepe Üniversitesi Uygulaması* s. 29

Yalçın, Yusuf; *Yerel Kültürel Mirasın Semantik Ortamda Sunumu: Kavramsal Model Önerisi* s. 81

Yalçinkaya, Bahattin; *Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinin Kurum ve Kuruluşlarda Değişim ve Dönüşümüne İlişkin Bir Değerlendirme* s. 37

Yalçinkaya, Bahattin; *Kurum ve Kuruluşlarda Elektronik Belge Yönetimi için Prensipler ve Fonksiyonel Gereksinimler Üzerine Bir Değerlendirme* s. 88

Yılmaz, Bülent; *Europeana Bulutunda Yerel İçerik: İyi Uygulama Örneği Olarak LoCloud Projesi* s. 67

Yılmaz, Murat; *Kütüphanelerde ve Arşiv Kurumlarında İnteraktif Teknolojilerin Kullanımı* s. 66

Yılmaz, Sezgin; *Kurumsal Arşiv ve Dijitalleştirme: Yeditepe Üniversitesi Örneği* s. 50

Eser Adı Dizini

Akademik Araştırmalarda Web 2.0 Etkisi: ODTÜ ve Mendeley İşbirliği; **Levent Kutlutürk, Emre Hasan Akbayrak** s. 54

An Insight in to the Transfer of Digital Records to Archives; **Lale Özdemir** s. 65

Ankara Üniversitesi Açık Erişim Sistemleri; **E. Erdal Aydın, R. Burak Göksoy** s. 42

Atatürk Kitaplığı Sayısallaştırma Projesi: Kataloglama, Sayısallaştırma ve Erişim Aşamaları; **Selçuk Aydın, Hüseyin Türkmen** s. 83

A Visible Job to Do: Some Thoughts on Opportunities for Libraries Concerning Academic Professional Metrics; **David B. Lowe** s. 32

Bilgi Erişiminde Konu Rehberleri: Türkiye'deki Kütüphaneler Üzerine Bir Değerlendirme; **Kasım Binici** s. 59

Bilgi Profesyonellerinin Açık Erişim Yaklaşımları; **Ömer Dalkıran** s. 39

Bulut Bilişim: Kütüphaneler İçin Yeni Bir Ufuk; **Ezgi Bilgehan, Eylül Tat** s. 69

Dijital Çağın, Dijital Toplumuna "Edirne Belediye Başkanlığı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'nin Sayısallaştırma Projesi"; **Ender Bilar** s. 47

Dijital Kütüphanelerde Kaynak Tanımlama: Türkiye Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Lisansüstü Tez Arşivi Örneği; **Tolga Çakmak, Güleda Doğan, Özlem Şenyurt Topçu** s. 43

Elektronik Belge Yönetim Sistemlerinin Kurum ve Kuruluşlarda Değişim ve Dönüşümüne İlişkin Bir Değerlendirme; **Bahattin Yalçinkaya, Lale Özdemir** s. 37

Elektronik Kaynaklarda İstatistik Takibi ve Analizinin Önemi: Yeditepe Üniversitesi Uygulaması; **Girayhan Üstüner, Sevcan Kurnaz, Handan Çelik, Semra Güneyli** s. 29

Europeana Bulutunda Yerel İçerik: İyi Uygulama Örneği Olarak LoCloud Projesi; **Bülent Yılmaz, Özgür Külcü, Yurdagül Ünal, Tolga Çakmak** s. 67

Gittigidiyor.com Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Sosyo-Teknik Analizi; **N. Sümeyra Ulucan** s. 73

Görme Engelliler İçin Kitap Seslendirme Projesi; Bahar Biçen Aras, Abdullah Turan s. 62

Hacettepe Üniversitesi Web Sitesinin Bilgi Mimarisi Açısından Değerlendirilmesi; Merve Naz Topcuoğlu, Merve Ulusoy s. 75

İnternette Dijital Arkeoloji ve Büyük Veri İlişkisi: Dijital Arkeolojinin Kümelenmiş Verilere Etkisi ve Sosyal Ağlar Kapsamında Bu Verileri Kullanım Amaçları; Yeşim Duman s. 71

JIRA: Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi Uygulama Örneği; Burcu Ersoy, Erkan Keser s. 79

Kapıları Hiç Kapanmayan Kütüphaneler: Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi Örneği; Bilge Ulutürk, Feriha Dur s. 60

Kurum ve Kuruluşlarda Elektronik Belge Yönetimi için Prensipler ve Fonksiyonel Gereksinimler Üzerine Bir Değerlendirme; Bahattin Yalçinkaya s. 88

Kurumsal Arşiv ve Dijitalleştirme: Yeditepe Üniversitesi Örneği; Handan Çelik, Aslihan Aslım, Sezgin Yılmaz s. 50

Kurumsal Bilginin Düzenlenmesi: Bilgi Haritaları; Neslihan Er s. 34

Kurumsal Blogların Taşıdığı Riskler; H. Buluthan Çetintaş s. 57

Küresel Kütüphaneler Girişimi: Kütüphan-e-Türkiye Projesi; Mehmet Emin Küçük, Sinan Akıllı, Erhan Erkan s. 25

Kütüphanelerde Karşılıklı İşlerlik Sağlayan Standartlar; Semanur Öztemiz, Elsa Bitri, Orhan Açıkgöz s. 22

Kütüphanelerde ve Arşiv Kurumlarında İnteraktif Teknolojilerin Kullanımı; Murat Yılmaz s. 66

Medya Okuryazarlığı: Bilgi Toplumunda Bilgi Uzmanları ve Medya Okuryazarlığı İlişkisi Ankara Üniversitesi Örnekleme; Eylül Tat, Ezgi Bilgehan s. 90

Mobil Uygulamalar ve Mobil Kütüphaneler: Kütüphanelerde Kullanılan Mobil Uygulamalar, Uygulama Çeşitliliği, Müşteri Beklentileri ve Kütüphaneleri Bekleyen Mobil Gelecek; Yazbahar Çetin s. 78

Osmanlı Tarihi ile İlgili Araştırmalarda Wikipedia ve Türkçe Vikipedi Sanal Ansiklopedilerinin Sonuç Kalitelerinin Karşılaştırılması; Özgür Külcü, Engin Cihad Tekin s. 94

Teknoloji Özel Arşivleri Nasıl Etkiliyor?; Hakan Anameriç, Fatih Rukancı s. 63

Türk Ceza Kanunu Çerçevesinde Bilişim Suçlarına Dönük Yargıtay Kararlarının Analizi; Metin Turan, Özgür Külcü s. 27

The Use of Web 2.0 Tools by University Students; Jahangir Gholipour, Mandana Mir Moftakhari s. 97

Türkiye’de Sayısallaştırma Konusunda Standartlaşma ve İşbirliği Bir Ütopya mı? Sayısallaştırma Çalışma Grubu ve Çalışma İlkeleri; Işıl İlknur Sert s. 85

Üniversite Kütüphanelerinde Twitter’in Sosyal Medya Aracı Olarak Kullanımı; Bahar Biçen Aras, Huriye Çolaklar s. 93

Yazma ve Nadir Eserlerin Dijitalleştirilmesi: Seyfettin Özege Basma ve Yazma Nadir Eserler Dermesi; Gülcan Palo s. 45

Yerel Kültürel Mirasın Semantik Ortamda Sunumu: Kavramsal Model Önerisi; Yusuf Yalçın, Halil İbrahim Gençbüyür s. 81

Sponsolar

